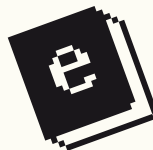
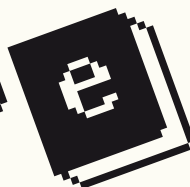
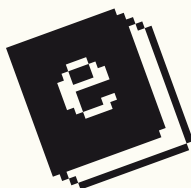
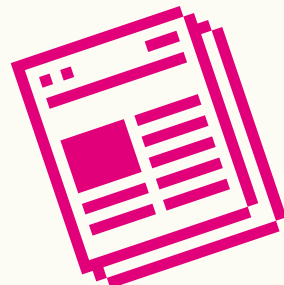
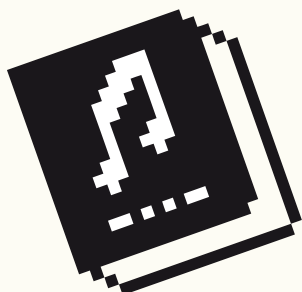

Sprawozdanie
Biblioteki Narodowej
za rok 2009

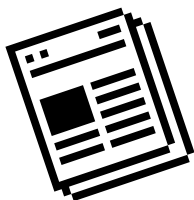

Sprawozdanie
Biblioteki Narodowej
za rok 2009

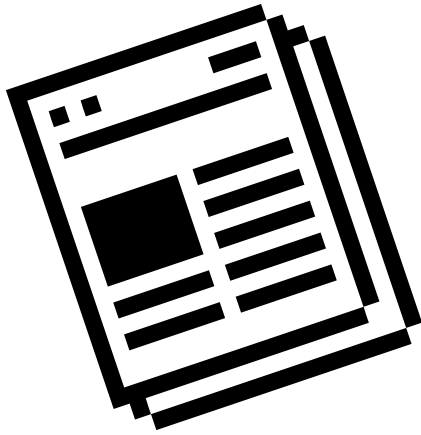
Warszawa 2010
Biblioteka Narodowa

Spis treści

<i>Wstęp</i> – TOMASZ MAKOWSKI	5
<i>Kalendarium</i>	11
<i>Gromadzenie zbiorów</i>	23
<i>Opracowanie zbiorów. Bibliografia narodowa.</i> <i>Funkcje centralne</i>	37
<i>Udostępnianie zbiorów</i>	57
<i>Nowoczesne technologie procesów bibliotecznych</i>	67
<i>Ochrona i konserwacja zbiorów</i>	75
<i>Biblioteki cyfrowe</i>	85
<i>Działalność naukowa</i>	97
<i>Współpraca międzynarodowa</i>	125
<i>Wydarzenia, wystawy, promocje</i>	135
<i>Działalność wydawnicza</i>	149
<i>Zadania zlecone przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego</i>	161
<i>Struktura organizacyjna</i>	169

Wstęp

Szanowni Państwo,

Biblioteka Narodowa dokonuje stałej weryfikacji swoich zadań w krótkiej i długiej perspektywie. Podobnie jak inne instytucje, służące dobru publicznemu, rozpoznajemy potrzeby Państwa, społeczeństwa i kultury oraz modyfikujemy naszą działalność i jej priorytety.

W ostatnim czasie obserwujemy radykalną zmianę formy dostępu do zbiorów i usług bibliotecznych. Biblioteki, pełniąc funkcje wiarygodnych źródeł informacji, muszą dostosować swoje serwisy do wymagań użytkowników przyzwyczajonych do szybkiego, prostego i zdalnego odnajdywania potrzebnych informacji. Biblioteka Narodowa zaczyna odgrywać nową rolę dostawcy treści i usług dostępnych w sieci bibliotecznej. Rewolucja cyfrowa spowodowała, że maleje liczba osób korzystających z Narodowej Książnicy w sposób tradycyjny, rośnie natomiast znacząco liczba czytelników obcujących ze zbiorami bibliotecznymi za pośrednictwem internetu. Dlatego też dołożyliśmy wszelkich starań, aby rozwijać cyfrową Bibliotekę Narodową *Polona*, a także dokonaliśmy otwarcia nowej strony internetowej BN, która w rankingu przygotowanym przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego zajęła pierwsze miejsce wśród wszystkich stron internetowych instytucji kultury w Polsce. Warto podkreślić także, iż strona internetowa BN jest najczęściej odwiedzanym przez bibliotekarzy portalem profesjonalnym.

Wielkim sukcesem w minionym roku było pozyskanie funduszy na nowy projekt realizowany wspólnie przez Bibliotekę Narodową oraz Naukową i Akademicką Sieć Komputerową pod nazwą Cyfrowa Wypożyczalnia Publikacji Naukowych „Academica”. Celem nowego projektu jest stworzenie polskim badaczom narzędzia szybkiego dostępu do literatury naukowej, a przewidywany koszt projektu wyniesie blisko 34 mln złotych. Biblioteka Narodowa jako jedyna instytucja humanistyczna wśród beneficjentów zdobyła czwarte miejsce w konkursie na projekty finansowane przez Unię Europejską w ramach Programu Operacyjnego „Innowacyjna Gospodarka”: *Inwestycje związane z rozwojem infrastruktury informatycznej nauki*, uzyskując 91,84 punkta, dzięki czemu projekt będzie mógł być zrealizowany.

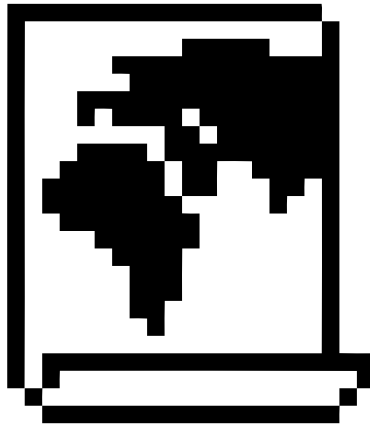
Dzięki specjalnej dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego możliwe było także zawarcie w minionym roku umowy kupna kolekcji starych druków należących do rodu Tarnowskich z Dzikowa. Jest to jedna z najcenniejszych kolekcji w Polsce. Należy podkreślić, że spadkobiercy właścicieli kolekcji w poczuciu odpowiedzialności za zbiór rodzinny i jego przyszłość oraz rozumiejąc stan finansów publicznych przyjęli korzystne dla Biblioteki warunki sprzedaży. Za tę postawę chciałbym im raz jeszcze gorąco podziękować.

W 2009 r. obchodziliśmy w BN 80. rocznicę utworzenia przez prof. Bonawenturę Lenarta pierwszej pracowni konserwatorskiej w Narodowej Książnicy. Była to dobra okazja, aby pokazać ogromne osiągnięcia trzech zakładów zajmujących się konserwacją zbiorów oraz osobiste zasługi Ewy Potrzebnickiej, zastępcy dyrektora BN ds. ochrony i udostępniania zbiorów, w zakresie organizowania i prowadzenia polityki konserwatorskiej zbiorów bibliotecznych. Wyrazem uznania ze strony środowiska bibliotekarskiego i konserwatorskiego był Jej wybór na funkcję przewodniczącej Komisji Ochrony i Konserwacji Zbiorów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Zasługi Ewy Potrzebnickiej – godnej następczyni Bonawentury Lenarta – doceniają także stale władze państwowe, powołując Ją do składu komisji i zespołów oceniających prace konserwatorskie w Polsce. Jej zasługi wpisują się w znakomitą tradycję konserwatorską w BN. Warto w tym miejscu podkreślić także, iż pracownicy BN znajdują stale uznanie w środowisku bibliotekarskim. Wyrazem tego był ponowny wybór Elżbiety Stefańczyk, zastępcy dyrektora BN ds. gromadzenia i opracowania zbiorów, na funkcję przewodniczącej Zarządu Głównego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

Był to rok dobry dla mnie osobiście. Jako wyraz uznania dla działań BN na forum międzynarodowym w ostatnich latach, przyjąłem wybór do Zarządu Biblioteki Europejskiej, dokonany przez dyrektorów bibliotek narodowych naszego kontynentu. Wielkim zaszczytem był także wybór mojej osoby na przewodniczącego Krajowej Rady Bibliotecznej. Czuję mocno odpowiedzialność spoczywającą na mnie w związku z pełnieniem tej funkcji i mam nadzieję wywiązać się z niej jak najlepiej.

Z uwagi na sytuację gospodarczą kraju, był to niestety także trudny rok dla Narodowej Książnicy. Ze względu na oszczędności budżetu państwa dotacja dla BN została znacznie zmniejszona już w lutym 2009 r. Dzięki szybkim i racjonalnym decyzjom w lutym i marcu, uniknęliśmy zwolnień grupowych oraz drastycznych ograniczeń w podstawowej działalności Biblioteki. Wszystkim tym, którzy wówczas nam zaufali, bardzo dziękuję. Dziś, z perspektywy roku, możemy sobie wspólnie pogratulować – były to słuszne decyzje.

dr Tomasz Makowski
dyrektor Biblioteki Narodowej

Kalendarium

Styczeń

1 – Dzieła twórców zmarłych w 1938 r. (m.in.: Brunona Jasińskiego, św. Faustyny Kowalskiej, Osipa Mandelsztama i Karela Čapka) przeszły do domeny publicznej. Konferencja poświęcona temu wydarzeniu, organizowana przez Koalicję Otwartej Edukacji we współpracy z Biblioteką Narodową, odbyła się 30 grudnia 2008 r.

9 – Pokazem filmu *Nietolerancja* Davida Warka Griffitha z 1916 r. w Audytorium im. Stefana Dembego Biblioteki Narodowej została zainaugurowana działalność kina Iluzjon Filmoteki Narodowej. Uroczystego otwarcia kina dokonali dyrektor Biblioteki Narodowej, dr Tomasz Makowski, oraz dyrektor Filmoteki Narodowej, prof. Tadeusz Kowalski.

14–15 – Seminarium Polskiej Grupy CERL (Consortium of European Research Libraries) organizowane przez Bibliotekę Uniwersytecką w Warszawie i Bibliotekę Narodową.

27 – Uroczystość wręczenia nagród Magazynu Literackiego „Książki” w Sali Darczyńców Biblioteki Narodowej i ogłoszenie laureatów Książki Roku 2008 i Wydawcy Roku 2008.

28–29 – Zastępca dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw rozwoju, Katarzyna Ślaska, uczestniczyła w posiedzeniu Member States’ Expert Group on Digitisation and Digital Preservation przy Komisji Europejskiej w Luksemburgu.

Luty

1 – Agencja Millward Brown, działając na zlecenie Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, opublikowała wyniki badań przeprowadzonych w 2008 r., z których wynika, że aż 78% ankietowanych bibliotekarzy wskazało stronę internetową Biblioteki Narodowej jako najczęściej odwiedzany przez bibliotekarzy portal bibliotekarski w Polsce.

4 – Z okazji 20. rocznicy obrad Okrągłego Stołu udostępniona została w Informatorium Biblioteki Narodowej na nośnikach CD-ROM kolekcja „Okrągły Stół”, na którą złożyły się artykuły z polskiej prasy podziemnej, wybrane ze zbiorów BN.

11 – Marszałek Sejmu, Bronisław Komorowski, przekazał na ręce Dyrektora Biblioteki Narodowej specjalny list gratulacyjny z okazji zakończenia obchodów Roku Zbigniewa Herberta, podkreślając w nim ogromną rolę BN w „przybliżeniu Herberta młodemu pokoleniu, jak i nowemu odczytaniu twórczości tego poety”.

14 – Zamknięcie wystawy monograficznej „Zbigniew Herbert 1924–1998. Portrety i autoportrety z archiwum Pisarza” i oficjalne zakończenie obchodów Roku Zbigniewa Herberta, ustanowionych przez Sejm RP i koordynowanych przez Bibliotekę Narodową.

24 – 81. rocznica powołania Biblioteki Narodowej. Podczas uroczystości, w której wzięli udział przedstawiciele Kancelarii Prezydenta RP i Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, wręczono zasłużonym pracownikom Biblioteki Narodowej medale „Za Długoletnią Służbę”, przyznane przez prezydenta RP, Lecha Kaczyńskiego.

25 – Salon Księgarzy poświęcony Wydawnictwu „Znak”.

26 – Uroczystość wręczenia Nagrody „Nowych Książek” Dorocie Kudelskiej za jej publikację *Dukt pisma i pędzla. Biografia intelektualna Jacka Malczewskiego*.

Marzec

19 – Na stronie internetowej Biblioteki Narodowej oraz w mediach bibliotekarskich ukazał się specjalny komunikat Dyrektora BN o największym w historii wpływie i opracowaniu zbiorów przez Bibliotekę Narodową w 2008 r.

20 – Konferencja prasowa „Społeczny zasięg książki w Polsce w 2008 r.” poświęcona badaniom przeprowadzonym przez Instytut Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej na temat stanu czytelnictwa. Wyniki badań wskazały, że zaledwie 38% Polaków zadeklarowało przeczytanie przynajmniej jednej książki w 2008 r. Konferencja była relacjonowana przez większość ogólnopolskich i lokalnych mediów.

31 – Otwarcie wystawy poświęconej Samuelowi Tyszkiewiczowi – twórcy i właścicielowi Stamperia Polacca, znanej florenckiej oficyny drukarskiej z lat 1926–1954 – przygotowanej w Muzeum Historycznym m.st. Warszawy przy współpracy Biblioteki Narodowej.

Kwiecień

21–22 – Dyrektor Biblioteki Narodowej, dr Tomasz Makowski, uczestniczył w uroczystości otwarcia Światowej Biblioteki Cyfrowej (The World Digital Library) w siedzibie UNESCO w Paryżu.

23 – Z okazji Światowego Dnia Książki, w Bibliotece Narodowej odbyła się inauguracja Programu Rozwoju Bibliotek realizowanego przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności oraz Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego we współpracy z Fundacją Billa i Melindy Gatesów. W uroczystym otwarciu Programu wziął udział minister Michał Boni z Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, wiceminister kultury i dziedzictwa

Główny gmach Biblioteki Narodowej
przy al. Niepodległości 213

Czytelnia Główna BN

narodowego Piotr Żuchowski, przedstawiciele Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz reprezentanci samorządu i środowisk bibliotekarskich z całej Polski.

23 – Na stronie internetowej Biblioteki Narodowej oraz w mediach bibliotekarskich ukazały się specjalne komunikaty Dyrektora BN szczegółowo omawiające międzynarodową współpracę oraz udostępnianie zbiorów BN w 2008 r.

Maj

6-9 – Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Piękno Słowackiego” zorganizowana w Białymstoku przez Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza, Bibliotekę Narodową i Uniwersytet w Białymstoku z okazji ustanowionego przez Sejm RP Roku Juliusza Słowackiego.

8 – Z okazji Tygodnia Bibliotek ukazało się w wersjach książkowej i elektronicznej „Sprawozdanie Biblioteki Narodowej za rok 2008” w opracowaniu Małgorzaty Nowickiej i Jana Józefa Kasprzyka z BN.

14 – Bezprzewodowy dostęp do internetu (*hotspot*), jaki oferuje swoim czytelnikom Biblioteka Narodowa, zajął trzecie miejsce w specjalnym rankingu przeprowadzonym wśród mieszkańców Warszawy przez telewizję TVN, ustępując tylko Trafficowi i Złotym Tarasom.

14 – Start projektu *Europeana Travel*, dzięki któremu w ciągu dwóch lat zostanie zdigitalizowanych ponad milion obiektów: map, rękopisów, fotografii, filmów, książek i pocztówek o tematyce podróżniczej i turystycznej, pochodzących z bibliotek narodowych i naukowych z Austrii, Czech, Estonii, Finlandii, Niemiec, Węgier, Łotwy, Polski, Słowenii, Szwecji i Wielkiej Brytanii.

19 – Promocja książki *Jerzy Giedroyc Aleksander Janta-Połczyński. Korespondencja 1947-1974*, wydanej przez Bibliotekę Narodową. Opracował, przedmową i przypisami opatrzył Paweł Kądziela. Publikacja zawiera 402 listy będące źródłem do dziejów Instytutu Literackiego „Kultura” i dialogiem pisarza z Redaktorem.

21-24 – Uczestnictwo Biblioteki Narodowej w 54. Międzynarodowych Targach Książki w Warszawie.

22 – Wydana przez Bibliotekę Narodową z okazji Roku Zbigniewa Herberta *Nike która się waha* zdobyła wyróżnienie w kategorii „Najpiękniejsze Książki Roku 2008”. Nagrodę wręczono podczas 54. Międzynarodowych Targów Książki.

25 – Otwarcie wystawy *Japońska litografia na drewnie* przygotowanej przez Bibliotekę Narodową we współpracy z Towarzystwem Polsko-

-Japońskim w ramach obchodów 90. rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych między Polską a Japonią, połączone z przekazaniem do zbiorów Biblioteki Narodowej grafik jedenastu wybitnych artystów japońskich tworzących dzieła łączące litografię europejską z tradycyjnym drzeworytem japońskim.

26 – Start nowej witryny internetowej Biblioteki Narodowej.

27 – Salon Księgarzy z udziałem Andrzeja Skrzypczaka.

28 – Na stronie internetowej Biblioteki Narodowej i w mediach bibliotekarskich ukazał się specjalny komunikat dyrektora BN na temat katalogów centralnych.

30 – Zastępca dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw gromadzenia i opracowania zbiorów, Elżbieta Stefańczyk, została wybrana przez Krajowy Zjazd Delegatów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich na przewodniczącą Stowarzyszenia na kadencję 2009–2013.

Czerwiec

3–5 – XI Ogólnopolskie Warsztaty Języka Haseł Przedmiotowych BN i Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej zorganizowane przez Komisję Opracowania Rzeczowego Zbiorów przy ZG Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich we współpracy z Biblioteką Narodową i Instytutem Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego.

4 – Podpisanie porozumienia o współpracy między Biblioteką Narodową a Biblioteką Narodową i Archiwum Islamskiej Republiki Iranu w obecności przedstawicieli Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

9 – Dyrektor Biblioteki Narodowej, dr Tomasz Makowski, został wybrany przez członków Konferencji Dyrektorów Europejskich Bibliotek Narodowych (CENL) na trzyletnią kadencję do Zarządu Biblioteki Europejskiej (The European Library Management Committee).

16 – Strona internetowa „Świat Pana Cogito”, przygotowana z okazji Roku Zbigniewa Herberta przez studio Huncwot na zlecenie Biblioteki Narodowej, została wyróżniona za oryginalnie zaprojektowany interfejs; projekt – jako jeden z pięciu z Polski – został zaprezentowany w prestiżowym albumie wydawnictwa Taschen *Web design: Navigation* pod redakcją Juliusa Wiedemanna.

16 – W Pałacu Rzeczypospolitej odbyła się uroczysta promocja publikacji *Kazania świętokrzyskie. Nowa edycja. Nowe propozycje badawcze* wydanej przez Bibliotekę Narodową pod redakcją Pawła Stępnia;

promocję uświetnił swym występem Zbigniew Zapasiewicz i zespół instrumentalistów muzyki dawnej Ars Nova.

16 – Uroczystość przekazania do zbiorów Biblioteki Narodowej przez Grzegorza Morycińskiego pięćdziesięciu pasteli z cyklu *Demony* oraz siedmiu tomów jego dzienników z lat 1967–2007; podczas uroczystości artysta został uhonorowany tytułem Darczyńcy Biblioteki Narodowej, a cykl zamieszczony w cyfrowej Bibliotece Narodowej *Polona*.

22 – Dyrektor Biblioteki Narodowej, dr Tomasz Makowski, został wybrany na przewodniczącego Krajowej Rady Bibliotecznej na lata 2009–2014.

24 – Inauguracja Salonu Bibliotekarzy w Sali Darczyńców Biblioteki Narodowej; pierwszym gościem był prof. dr hab. Zdzisław Pietrzyk, dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej.

Lipiec

6 – Podpisanie porozumienia o współpracy między Biblioteką Narodową a Biblioteką Narodową Królestwa Maroka w obecności przedstawicieli MKiDN.

13 – Nowa witryna internetowa Biblioteki Narodowej została uznana przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego za najlepszą stronę internetową wśród wszystkich polskich instytucji kultury. O wynikach rankingu przeprowadzonego na zlecenie MKiDN poinformował minister Bogdan Zdrojewski na specjalnej konferencji prasowej w kinie Rejs. Podczas konferencji dyrektor BN przedstawił dziennikarzom główne cele nowej witryny: interaktywność z adresatami (czytelnikami, bibliotekarzami, wydawcami), łatwy i szybki dostęp do informacji oraz nowoczesne promowanie wydarzeń przygotowanych przez BN.

Sierpień

23–28 – Dyrektor Biblioteki Narodowej, dr Tomasz Makowski, zastępcy dyrektora – Ewa Potrzebicka, Elżbieta Stefańczyk i Katarzyna Ślaska – oraz Wanda Klenczon i Agata Pietrzak uczestniczyli w corocznej konferencji Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich (IFLA) w Mediolanie. Dyrektor BN wziął udział w Konferencji Dyrektorów Bibliotek Narodowych (CDNL).

25–29 – Międzynarodowa Konferencja Muzykologiczna „The Musical Heritage of the Jagiellonian Era in Central and Eastern European Countries” przygotowana przez Bibliotekę Narodową we współpracy z Instytutem Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego i Instytutem Sztuki Polskiej Akademii Nauk z udziałem ponad pięćdziesięciu muzykologów z czternastu krajów.

26 – Podpisanie przez dyrektora BN, dr. Tomasza Makowskiego, i dyrektora Rosyjskiej Biblioteki Narodowej, prof. Włodzimierza Zajcewa, aneksu do umowy o współpracy między Biblioteką Narodową a Rosyjską Biblioteką Narodową w Sankt Petersburgu, na mocy którego zostaną zinwentaryzowane i skatalogowane zbiory dawnej Biblioteki Załuskich w Warszawie, znajdujące się obecnie w Rosji.

26 – W związku z 70. rocznicą wybuchu II wojny światowej, Biblioteka Narodowa udostępniła w cBN *Polona* kolekcję „Wrzesień 1939”, zawierającą cyfrowe kopie polskiej prasy, odezw, druków ulotnych i innych dokumentów znajdujących się w zbiorach BN, a ukazujących się od końca sierpnia do początku października 1939 r. na ziemiach II Rzeczypospolitej. Prezentacja materiału spotkała się z bardzo żywym odbiorem internautów (ponad milion odwiedzin w końcu sierpnia i we wrześniu) i mediów ogólnopolskich.

28 – Koncert „Złoty wiek muzyki w Polsce” w wykonaniu Polskiego Chóru Kameralnego pod dyrekcją Jana Łukaszewskiego w kościele Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Warszawie, zorganizowany przez Bibliotekę Narodową z okazji zakończenia Międzynarodowej Konferencji Muzykologicznej „The Musical Heritage of the Jagiellonian Era in Central and Eastern European Countries”.

Wrzesień

7–11 – Zastępcy Dyrektora Biblioteki Narodowej, Ewa Potrzebnicka i Grażyna Spiechowicz-Kristensen, uczestniczyły w uroczystych obchodach stulecia Chińskiej Biblioteki Narodowej w Pekinie i w sympozjum „Międzynarodowy rozwój bibliotek: globalne dzielenie się wiedzą”.

9–13 – XXXI Sesja Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich Poza Krajem w Montresor z udziałem dyrektora Biblioteki Narodowej, dr. Tomasza Makowskiego.

9 – Dzięki współpracy Biblioteki Narodowej z biblioteką Uniwersytetu w Milwaukee (Stany Zjedn.) na stronie cBN *Polona* w kolekcji „Wrzesień 1939” umieszczono aktywny link umożliwiający obejrzenie unikatowej kolekcji ponad dziewięćdziesięciu zdjęć wykonanych przez Harrisona Formana i prezentujących obronę Warszawy we wrześniu 1939 r.

15 – Inauguracja cyklu wydarzeń kulturalnych „Maska Słowackiego”, przygotowanego przez Bibliotekę Narodową oraz Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza we współpracy z redakcją „Zeszytów Literackich” z okazji ustanowionej przez Sejm RP Roku Juliusza Słowackiego przypadającego w 200. rocznicę urodzin poety. Odsłonięcie instalacji poetyckiej „Maska Słowackiego. Dedykacje 2009” w arkadach Pałacu Rzeczypospolitej, otwarcie wystawy rękopisów i teatraliów „Wokół Balladyny” w Sali Rycerskiej Pałacu Rzeczypospolitej (w ramach

Pałac Rzeczypospolitej – miejsce
gromadzenia i udostępniania zbiorów
specjalnych

Konferencja prasowa ministra kultury i dziedzictwa narodowego, Bogdana Zdrojewskiego, i dyrektora BN, dr. Tomasza Makowskiego, na temat digitalizacji dóbr kultury, 29 października

cyklu „Pokaz Skarbu” objętego honorowym patronatem Prezydenta RP), ogłoszenie konkursu na scenariusz lekcji poświęconej Słowackiemu oraz udostępnienie w cBN *Polona* kolekcji „Juliusz Słowacki”, zawierającej ponad dwieście cyfrowych wersji rękopisów, pierwodruków i dzieł poety. Patronat nad projektem objęła „Gazeta Wyborcza” i wyborcza.pl.

15 – Otwarcie księgarni wydawnictw Biblioteki Narodowej w gmachu głównym BN.

18 – Inauguracja cyklu otwartych wykładów poświęconych Juliuszowi Słowackiemu w Pałacu Rzeczypospolitej w ramach projektu „Maska Słowackiego”; wykład prof. Aliny Kowalczykowej *Poeta? Dramaturg? Słowacki współczesny*.

23–25 – Kongres Kultury Polskiej w Krakowie z udziałem dyrektora Biblioteki Narodowej dr. Tomasza Makowskiego jako gościa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego i zastępcy dyrektora do spraw gromadzenia i opracowania zbiorów Elżbiety Stefańczyk.

23–25 – Konferencja Dyrektorów Europejskich Bibliotek Narodowych w Madrycie z udziałem zastępcy dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw rozwoju, Katarzyny Ślaskiej.

25 – Otwarty wykład prof. Jarosława Ławskiego *Słowacki ironiczny* w Pałacu Rzeczypospolitej w ramach projektu „Maska Słowackiego”.

28 – Salon Bibliotekarzy z udziałem Teresy Szymorowskiej, dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej – Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu i przewodniczącej Konferencji Dyrektorów Wojewódzkich Bibliotek Publicznych.

30 – Salon Księgarzy z udziałem Grzegorza Boguty, współtwórcy drugoobiegowego Wydawnictwa „Nowa” i jednego z najbardziej znanych współcześnie wydawców książek.

30 – Start strony internetowej poświęconej organizowanym przez Bibliotekę Narodową wydarzeniom w Roku Juliusza Słowackiego, przygotowanej przez portal wyborcza.pl we współpracy z BN.

30 – Ukazała się biografia Juliusza Słowackiego *Portret Słowackiego* Pawła Hertza, wydana przez Bibliotekę Narodową i „Zeszyty Literackie”.

Październik

1 – Posiedzenie Member States’ Expert Group on Digitisation and Digital Preservation przy Komisji Europejskiej w Luksemburgu z udziałem zastępcy dyrektora Biblioteki Narodowej do spraw rozwoju, Katarzyny Ślaskiej.

1–2 – Konferencja konserwatorska „Rękodzieło i nowoczesne technologie” zorganizowana przez Bibliotekę Narodową z okazji 80. rocznicy utworzenia w BN przez prof. Bonawenturę Lenarta pierwszej pracowni konserwatorskiej.

1 – 2 – Konferencja Dyrektorów Wojewódzkich Bibliotek Publicznych w Toruniu z udziałem dyrektora Biblioteki Narodowej, dr. Tomasza Makowskiego, i zastępcy dyrektora, Elżbiety Stefańczyk.

2 – Otwarty wykład dr Urszuli Makowskiej *Rysowałem wiele* w Pałacu Rzeczypospolitej w ramach projektu „Maska Słowackiego”.

4–8 – Dyrektor Biblioteki Narodowej, dr Tomasz Makowski, uczestniczył w Międzynarodowym Kongresie Bibliofilów w Wiedniu (AIB).

9 – Otwarty wykład prof. Marii Kalinowskiej *Grecja Juliusza Słowackiego* w Pałacu Rzeczypospolitej w ramach projektu „Maska Słowackiego”.

16 – Otwarty wykład prof. Aleksandra Nawareckiego *Słowacki i Wenedzi* w Pałacu Rzeczypospolitej w ramach projektu „Maska Słowackiego”.

16 – Współtworzony przez Bibliotekę Narodową portal *Europeana* otrzymał prestiżową nagrodę Erasmus w kategorii Networking Europe, przyznawaną przez European Society for Education and Communication (ESEC) – Europejskie Stowarzyszenie na rzecz Edukacji i Komunikacji.

29 – Minister kultury i dziedzictwa narodowego Bogdan Zdrojewski powierzył Bibliotece Narodowej pełnienie funkcji Centrum Kompetencji w zakresie digitalizacji materiałów bibliotecznych. Ceremonia miała miejsce podczas konferencji prasowej zorganizowanej przez MKiDN i BN w Pałacu Rzeczypospolitej, na której minister przedstawił główne założenia „Programu digitalizacji dóbr kultury oraz gromadzenia, przechowywania i udostępniania obiektów cyfrowych w Polsce 2009–2020”.

Listopad

13 – Uruchomienie nowej wersji strony z katalogami Biblioteki Narodowej, dostępnymi w internecie.

16 – Konferencja prasowa, podczas której dyrektor Biblioteki Narodowej, dr Tomasz Makowski, wiceprezes Fundacji na rzecz Nauki Polskiej, prof. Włodzimirz Bolecki, oraz prof. Krzysztof Malinowski z Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej przedstawili główne założenia nowego projektu – Cyfrowej Wypożyczalni Publikacji Naukowych ACADEMICA.

18 – Otwarcie w gmachu głównym Biblioteki Narodowej wystawy *Indywidualności polskie* prezentującej 44 fotografie znanych osobistości,

wykonane przez Krzysztofa Gierałtowskiego. Podczas wernisażu egzemplarz nr 1 bibliofilskiej teki fotografii został przekazany do zbiorów BN.

19 – Pokaz po przeprowadzonej w Bibliotece Narodowej konserwacji zbiorów Biblioteki Polskiej w Paryżu i Biblioteki Polskiej w Londynie.

20 – Ogłoszenie wyników konkursu na scenariusz lekcji o Juliuszu Słowackim, zorganizowanego w Roku Juliusza Słowackiego przez Bibliotekę Narodową we współpracy z Towarzystwem Literackim im. Adama Mickiewicza i portalem „Wolne Lektury”.

26–27 – Konferencja „Cyfrowość bibliotek i archiwów” zorganizowana przez Bibliotekę Narodową i Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich we współpracy z Instytutem Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego.

27 – Biblioteka Narodowa otrzymała Nagrodę Klio przyznaną przez Porozumienie Wydawców Książki Historycznej w kategorii edytorskiej za bibliofilskie wydanie szesnastowiecznego atlasu *Geographicae tabulae in charta pergamena* Antonia Milla.

Grudzień

1 – Wieczór poezji Rafała Grupińskiego, połączony z promocją nowego tomiku wierszy *Uspokojenie*, w Sali Kariatyd Pałacu Rzeczypospolitej.

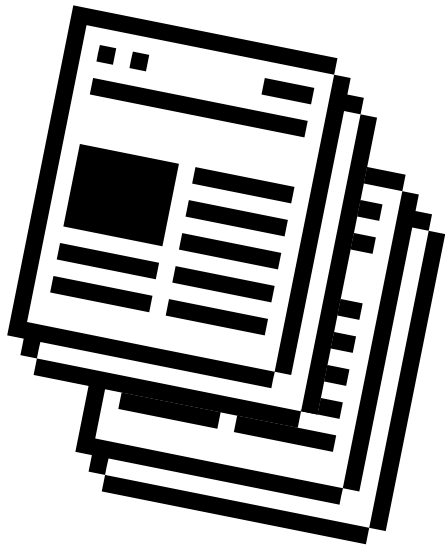
2 – Salon Bibliotekarzy z udziałem Jacka Nowińskiego, animatora kultury i dyrektora Biblioteki Elbląskiej im. Cypriana Norwida.

7 – Jubileusz dziesięciolecia miesięcznika „Nowaja Polska”; w uroczystości zorganizowanej w Sali Darczyńców wziął udział minister kultury i dziedzictwa narodowego Bogdan Zdrojewski, wicemarszałek Senatu Zbigniew Romaszewski, przedstawiciele Parlamentu i Kancelarii Prezydenta RP. Z okazji jubileuszu zostały wręczone odznaczenia przyznane przez Prezydenta RP i Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego najbardziej zasłużonym redaktorom pisma.

9 – Salon Księgarzy z udziałem dr. Marka Tobery.

21 – Podpisanie umowy między Biblioteką Narodową a Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, na mocy której będzie realizowany przez Zakład Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej BN nowy projekt „Kursów rozwoju zawodowego bibliotekarzy”.

30 – Podpisanie umowy ze spadkobiercami Róży Tarnowskiej, na mocy której stare druki pochodzące z Księgozbioru Tarnowskich w Dzikowie zostaną scalone i staną się własnością BN.

Gromadzenie zbiorów

Nadrzędnym zadaniem Biblioteki Narodowej jest gromadzenie i wieczyste archiwizowanie dorobku umysłowego Polaków. Gromadzenie obejmuje publikacje krajowe: książki i czasopisma, dokumenty życia społecznego, dokumenty graficzne, kartograficzne, muzyczne, dźwiękowe, audiowizualne i elektroniczne, a także rękopisy, inkunabuły, stare druki. Gromadzone i archiwizowane są również publikacje polskie lub dotyczące Polski, publikowane poza jej granicami, a także piśmiennictwo innych narodów powstające na terytorium Rzeczypospolitej lub przechowywane niegdyś w historycznych polskich księgozbiorach, a także najważniejsze współczesne publikacje zagraniczne z zakresu humanistyki.

Zbiory Biblioteki Narodowej w 2009 r.

Według danych z dnia 31 grudnia 2009 r. zbiory Biblioteki Narodowej, w tym zbiory główne (tj. wydawnictwa zwarte od 1801 r., wydawnictwa ciągłe od 1801 r., dokumenty życia społecznego, dokumenty elektroniczne) oraz zbiory specjalne (rękopisy, stare druki, druki muzyczne, dokumenty dźwiękowe i audiowizualne, zbiory ikonograficzne, kartograficzne, mikroformy i negatywy ikonograficzne) liczyły 7 538 190 wol./j., a wraz z dubletami, których było 1 363 861 wol./j., łącznie 8 902 051 wol./j.

Zbiory zgromadzone w 2009 r., objęte rejestracją wstępną, pochodziły z:

- wpływu egzemplarza obowiązkowego – 155 066 wol./j.
- zakupów – 4415 wol./j.
- wymiany – 5997 wol./j.
- darów – 13 092 wol./j.

co daje łącznie 178 570 wol./j.

Wpływ materiałów bibliotecznych objętych rejestracją wstępną w 2009 r.

Rodzaj wydawnictw	Jednostka	Źródło nabycia				Razem
		eo	zakup	wymiana	dary	
Wydawnictwa zwarte	wol.	57 053	918	2936	2239	63 146
Wydawnictwa ciągłe*	tyt./j.	10 150	1280	976	1384	13 790
Dokumenty życia społecznego	j.	61 807	30	2004	6260	70 101
Zbiory specjalne	j.	3765	601	34	3094	7494
Dokumenty dźwiękowe i audiowizualne **	j.	15 476	1578	14	77	17 145
Dokumenty elektroniczne***	j.	6815	8	33	38	6894
Razem	wol./j	155 066	4415	5997	13 092	178 570

*Wpływ eo wydawnictw ciągłych w rocznikach 18 983, w jednostkach 198 328.

**W tej liczbie znajdują się dokumenty dźwiękowe i audiowizualne, wpływające bezpośrednio do Zakładu Zbiorów Dźwiękowych i Audiowizualnych.

*** W tej liczbie znajdują się dokumenty elektroniczne, wpływające bezpośrednio do Zakładu Dokumentów Elektronicznych.

Wpływ materiałów bibliotecznych według sposobu nabycia w 2009 r.

Szczegółowy stan ilościowy zbiorów Biblioteki Narodowej
(Stan na dzień 31 XII 2009 r.) *

Lp.	Rodzaj dokumentów	Jednostka	Zbiory	Dublety
1.	ZBIORY GŁÓWNE	wol./j.	6 101 038	1 330 623
1.1.	Wydawnictwa zwarte od 1801 r., w tym:	wol.	2 609 188	498 859
1.1.1.	– objęte katalogiem alfabetycznym głównym	wol.	2 530 734	
1.1.2.	– ze zbiorów Biblioteki Ordynacji Krasieńskich	wol.	51 268 ¹	
1.1.3.	– druki nowsze wilanowskie	wol.	21 112	
1.1.4.	– księgozbiór szkoleniowy ZDK	wol.	6074	
1.2.	Wydawnictwa ciągłe od 1801 r., w tym:	wol.	930 642	823 730
1.2.1.	– objęte katalogiem alfabetycznym czasopism	wol.	825 082	
1.2.2.	– bibliologiczne	wol.	105 560	
1.3.	Dokumenty życia społecznego	j.	2 311 044	8034
1.4.	Zbiory specjalne księgoznawcze	j.	222 237	
1.5.	Dokumenty elektroniczne	j.	27 927 ²	
2.	ZBIORY SPECJALNE	wol./j.	1 437 152	33 238
2.1.	Rękopisy	j.	27 366 ³	
2.2.	Stare druki	wol.	161 994 ⁴	
2.3.	Druki muzyczne	j.	121 049	
2.4.	Dokumenty dźwiękowe i audiowizualne	j.	142 998	8067
2.5.	Ikonografia	j.	489 412	22 248
2.6.	Kartografia	j.	122 480	2923
2.7.	Mikroformy	j.	268 676 ⁵	
2.8.	Zbiór negatywów ikonograficznych	j.	103 177 ⁶	
R A Z E M		wol./j.	7 538 190	1 363 861
Zbiory i dublety ogółem		wol./j.	8 902 051	

* Stan zbiorów BN nie obejmuje zbiorów Biblioteki Donacji Pisarzy Polskich.

¹ Książki ze zbiorów Biblioteki Ordynacji Krasieńskich przed przekatalogowaniem i zinventaryzowaniem na wydzielonych ciągach sygnatur.

² W tym 171 j. CD-ROM przechowywanych w Zakładzie Dokumentacji Księgoznawczej.

³ W tym 7152 j. rękopisów muzycznych.

⁴ W tym 401 wol. starych druków muzycznych.

⁵ W tym 83 j. mikrofilmów przechowywanych w Zakładzie Dokumentacji Księgoznawczej.

⁶ Przechowywany w Zakładzie Zbiorów Mikrofilmowych.

*Stan procentowy zbiorów specjalnych Biblioteki Narodowej w 2009 r.
(w wol./j. bez dubletów)*

*Stan procentowy zbiorów specjalnych Biblioteki Narodowej w 2009 r.
(w wol./j. bez dubletów)*

*Tempo gromadzenia zbiorów w Bibliotece Narodowej
w latach 2005–2009 w wol./j. (bez dubletów)*

Egzemplarz obowiązkowy

Podstawą tworzenia kompletnego archiwum piśmiennictwa narodowego jest przyznane Bibliotece Narodowej w 1927 r. prawo do otrzymywania bezpłatnych egzemplarzy wszystkich publikacji przeznaczonych do rozpowszechniania, wydawanych na ówczesnym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Na mocy Ustawy o obowiązkowych egzemplarzach bibliotecznych z 7 listopada 1996 r. oraz Rozporządzenia Ministra Kultury i Sztuki z 6 marca 1997 r. w sprawie wykazu bibliotek uprawnionych do otrzymywania egzemplarzy obowiązkowych poszczególnych rodzajów publikacji oraz zasad i trybu ich przekazywania, a także zmieniającego je Rozporządzenia z 24 maja 1999 r., Bibliotece Narodowej przekazywane są po dwa egzemplarze wszystkich publikacji wydawanych w Polsce: książek, czasopism, gazet, druków muzycznych, atlasów, map oraz druków ulotnych dokumentujących życie społeczne, jak również dokumentów dźwiękowych, audiowizualnych i elektronicznych. Uregulowania prawne stanowiące o egzemplarzu obowiązkowym (eo), przyjęte w różnych krajach, za podstawowe cele jego archiwizowania przyjmują: zachowanie dziedzictwa kulturowego, opracowywanie bibliografii narodowej i sporządzanie statystyki wydawniczej. Także w Polsce egzemplarz obowiązkowy traktowany jest jako element dziedzictwa narodowego.

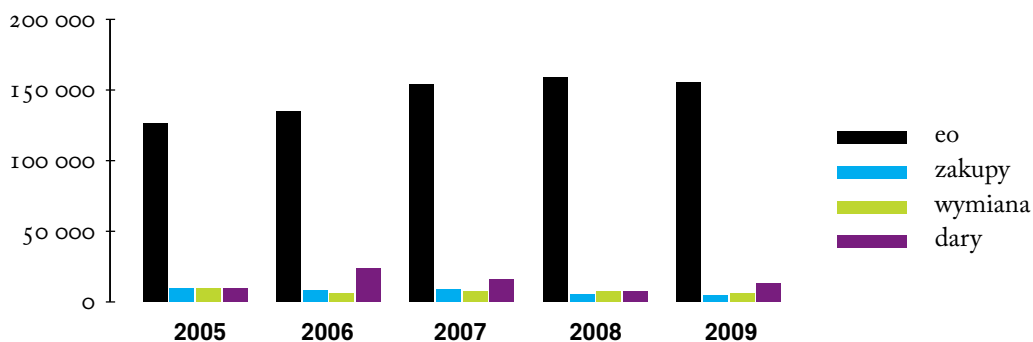
W 2009 r. zarejestrowano 155 066 wol./j., przekazanych Bibliotece Narodowej przez wydawców w ramach egzemplarza obowiązkowego, o łącznej wartości szacowanej na kwotę 5 998 498,16 zł (w tym: egzemplarz obowiązkowy druków zwartych – 3 386 379,16 zł, egzemplarz obowiązkowy druków ciągłych – 2 111 356 zł, egzemplarz obowiązkowy dokumentów dźwiękowych i audiowizualnych – 500 763 zł). W 2009 r. w stosunku do całości wpływu materiałów bibliotecznych egzemplarz obowiązkowy stanowił 86,83%.

2005		125 996
2006		134 711
2007		153 920
2008		158 849
2009		155 066

*Wpływ egzemplarza obowiązkowego w zbiorach BN w latach 2005–2009
(w j./wol./tyt.)*

Wpływ egzemplarza obowiązkowego według typów dokumentów w latach 2005–2009 (w j./wol./tyt.)

Rok	Druki zwarte	Druki ciągłe	Dokumenty życia społecznego	Dokumenty elektroniczne	Dokumenty dźwiękowe i audiowiz.	Inne (zbiory specjalne)
2005	49 660	8624	57 526	2581	2051	5554
2006	46 359	8890	65 453	2962	6501	4546
2007	51 349	8779	67 804	3114	18 547	4327
2008	57 660	10 976	62 330	5428	18 095	4360
2009	57 053	10 150	61 807	6815	15 476	3765

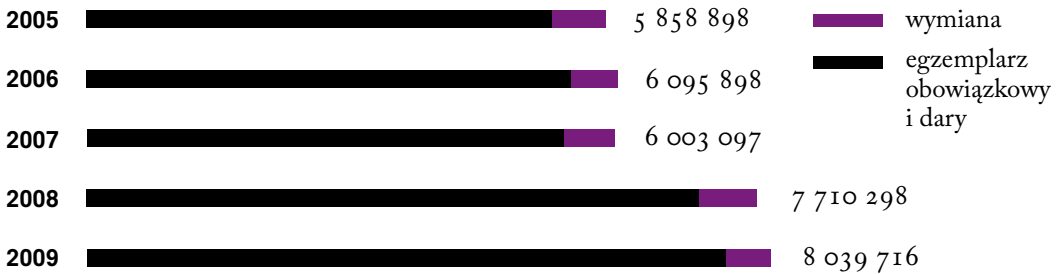
Wpływ materiałów bibliotecznych według sposobu nabycia w latach 2005–2009

Zakupy, wymiana i dary

Mimo względnej stabilności wpływu egzemplarza obowiązkowego książek i czasopism ocenia się, że blisko 10% publikacji nie trafia do Biblioteki Narodowej. Pozostałą część Biblioteka musi uzupełniać drogą zakupów bądź wymiany z innymi bibliotekami krajowymi i zagranicznymi. W 2009 r. zakupiono 4415 wol./j. za łączną kwotę 1 125 528,41 zł, zaś w drodze wymiany uzupełniono zbiory o 5997 wol./j. o wartości szacowanej na 605 253,50 zł. Zbiory powiększyły się też dzięki hojności darczyńców. Dzięki darom osób prywatnych i instytucji pozyskano łącznie 13 092 wol./j., z czego największą grupę stanowiły dokumenty życia społecznego (6260 j.), szacowanych na łączną kwotę 1 435 964,88 zł. Wszystkie polskie druki i Polski dotyczące są gromadzone w co najmniej dwóch egzemplarzach, z których jeden udostępniany jest w czytelnich Biblioteki Narodowej. Drugi egzemplarz, archiwalny, tworzy szczególnie chroniony, archiwalny zasób biblioteczny i udostępniany jest w wyjątkowych przypadkach.

Biblioteka Narodowa wycenia wartość szacunkową materiałów bibliotecznych wpływających jako egzemplarz obowiązkowy, dary oraz pochodzące z wymiany. W 2009 r. ogólna ich wartość wyniosła

8 039 716 zł (w tym egzemplarz obowiązkowy druków zwartych, ciągłych, dokumentów dźwiękowych i audiowizualnych – 5 998 498 zł, dary – 1 435 964 zł, wymiana 605 253 zł).

Szacunkowa wartość egzemplarza obowiązkowego, darów i wymiany
w latach 2005–2009 w zł

Wykaz cenniejszych nabytków

Rękopisy

DARY

- Korespondencja Zbigniewa Herberta z rodzicami i siostrą (dar Haliny Herbert- Żebrowskiej)
- Fragment kolekcji prof. Aliny Kowalczykowej (dar Aliny Kowalczykowej)
- Twórczość i korespondencja prof. Michała Głowińskiego (dar Michała Głowińskiego)
- Fragment spuścizny Edmunda Hery (dar Janiny Hery-Aslanowicz)

ZAKUPY

- Średniowieczny rękopis z tekstami klasyków łacińskich i komentarzami akademickimi (1486–1488)
- Autografy czterech wierszy Leopolda Staffa oraz dziewięć listów poety do Jadwigi i Włodzimierza Krzyżaniaków

Stare druki

ZAKUPY

- Klocek introligatorski pochodzący z historycznych zbiorów Lubomirskich z Małej Wsi, składający się z trzech druków z pierwszego dziesięciolecia XVI w. i jednego inkunabułu. Dwa najważniejsze druki w nim to: Jan Głogowczyk, *Donati minoris Grammatici. Leipzig 1506. 4°* Trzeci egzemplarz tego druku w polskich zbiorach publicznych (dwa pozostałe znajdują się w Bibliotece Raczyńskich i Bibliotece Kórnickiej) oraz *EBRARDI, Udalricus, Modus Latinitatis. [Koeln : Henricus Quentell, ca 1494]. 4°.*

- *Almannelige Affhandings Beswelt...* Stockholm, 1600. XVI-wieczne *polonicum* nienotowane w zbiorach Biblioteki Narodowej. Jest to 20-kartkowa broszura z tekstem dotyczącym relacji o pozbawieniu przez szwedzki sejm praw do szwedzkiego tronu króla Zygmunta III Wazy, co miało miejsce w lipcu 1599 r. W polskich zbiorach publicznych znajdują się 3 egzemplarze tego druku, wszystkie w Bibliotece Jagiellońskiej.
- Mikołaj Krzysztof Radziwiłł *Peregrynacja albo pielgrzymowanie do Ziemi Świętej...* Kraków 1628. Jedna z kilku XVII-wiecznych edycji diariusza słynnej peregrynacji Mikołaja Krzysztofa Radziwiłła Sierotki. W polskich zbiorach publicznych notowanych jest około piętnastu egzemplarzy tej edycji. Biblioteka Narodowa dysponuje jednym, silnie zdefektowanym egzemplarzem zakupionym przez BN w 2009 r. z dotychczasowego depozytu rodziny Tarnowskich z Dzikowa.

Muzykalia

DARY

- Autografy muzyczne i odpisy Michała Spisaka (1914–1965), wybitnego kompozytora i przedstawiciela nurtu neoklasykistycznego w muzyce (dar Philippa Calliesa).
- Pośmiertna seria edytorska zawierająca pełną twórczość Mariana Sawy (1937–2005), wybitnego kompozytora, organisty, improwizatora, muzykologa i pedagoga (dar Towarzystwa im. Mariana Sawy).
- Klocki intrologatorskie, zawierające 30 egzemplarzy druków muzycznych z pierwszej połowy XIX w., w tym polonika, m.in. unikatowe warszawskie wydanie *Pieśni przy Mszy Świętej*, napisane przez Alojzego Felińskiego do muzyki Karola Kurpińskiego, opublikowane w Biurze Litografii L. Letronne'a w 1821 r. (dar depozytowy rodziny Zamoyskich).
- Wydawnictwa muzyczne z początku XX w., uzupełniające bibliografię narodową oraz zbiór druków muzycznych z wydanych przed 1935 r. w serii *Nuty Miniaturowe*, ciekawy również jako dokumentacja ikonograficzna (z daru Ireny Agnieszki Pruszyńskiej).
- *Nieszpory* Józefa Elsnera i *Vesperae* Marcina Józefa Żebrowskiego opracowane na podstawie częstochowskich rękopisów przez Polskie Wydawnictwo Muzyczne we współpracy z Klasztorem oo. Paulinów na Jasnej Górze i wydane w ramach serii *Muzyka Jasnogórska* (pozyskane w ramach egzemplarza obowiązkowego).

Dokumenty dźwiękowe

DARY

- Pierwsza część „Kolekcji fonograficznej profesora Jana Piotra Pruszyńskiego”, złożona między innymi z książek, katalogów handlowych firm fonograficznych, druków muzycznych, zabytkowych gramofonów i akcesoriów do aparatury odtwarzającej (dar Ireny Agnieszki Pruszyńskiej).

ZAKUPY

- Druga część „Kolekcji fonograficznej profesora Jana Piotra Pruszyńskiego”, obejmująca dawne płyty gramofonowe i patefonowe (wydane od początku XX w. do wybuchu II wojny światowej), w tym niezwykle cenne polonika, jak np. dwie unikatowe płyty wydane przez działającą w Poznaniu przed I wojną światową firmę fonograficzną Lutnia Wielkopolska, prowadzącą ożywioną działalność na rzecz zachowania polskości.
- Zbiór 136 rolek pianolowych wydanych na początku XX w. Zawiera nagrania repertuaru klasycznego, w tym kompozycje: F. Chopina, L. van Beethovena, F. Mendelssohna, J. Brahmsa, M. Moszkowskiego, oraz rapsodie węgierskie F. Liszta. Na dużej części rolek podano wykonawcę nagranych utworów, wśród których są wybitni pianiści przełomu XIX i XX w.: F. Busoni, W. Backhaus, A. Friedheim, A. Reisenauer, X. Scharwenka. Najcenniejsza jest rolka z nagraniem polskiego pianisty Józefa Wieniawskiego (brata Henryka), dokonanym 22 grudnia 1909 r.

Ikonografia**DARY**

- Zbiór 156 rycin z XVI–XIX w., pochodzących ze spuścizny po prof. Mieczysławie Paszkiewicz (1925–2004) – znanym historyku sztuki, pisarzu i poecie, wykładowcy Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie w Londynie. Wśród najcenniejszych znajdują się: nienotowany dotąd w literaturze anonimowy miedzioryt przedstawiający koadiutora wielkiego mistrza zakonu krzyżackiego Karola Józefa Habsburga, przedstawienie Jowisza autorstwa G. J. Caraglio z 1526 r., dwie grafiki przedstawiające alegorię rozbioru Polski – anonimowa akwaforta pochodząca z angielskiego czasopisma „The London Magazine or Gentleman's Monthly Intelligencer” z 1772 r. i miedzioryt Johna Lodge’a z czasopisma „The Westminster Magazine or the Pantheon of Taste” z 1774 r. oraz akwaforta z akwatintą pt. *Junona i paw* z 1781 r. Angeliki Kauffmann (dar przekazany za pośrednictwem prof. Stefana Kuczyńskiego).
- Zespół dwudziestu rycin najlepszych polskich grafików z okresu międzywojennego: Tadeusza Cieśliewskiego syna, Edmunda Bartłomiejczyka, Stanisława Ostoi-Chrostowskiego, Tadeusza Kulisiewicza, Elżbiety Fijałkowskiej, Adama Póltawskiego (dar przekazany zgodnie z wolą zmarłej w 2009 r. prof. Jadwigi Sawickiej-Mandalian).
- Sto czternaście prac węgierskiej artystki Tavaszy Noemi, wykonanych w latach 1968–1978 (25 rysunków, 70 grafik oraz 19 matryc graficznych), stanowiących ilustracje do dzieł: Jana Kochanowskiego, Adama Mickiewicza, Władysława Reymonta, Henryka Sienkiewicza, Marii Dąbrowskiej, Stanisława Lema, Sławomira Mrożka, Tadeusza Konwickiego, oraz widoki polskich miejscowości (dar przekazany przez autorkę za pośrednictwem Ambasady RP w Budapeszcie).

- Trzydzieści dziewięć rycin jedenastu współczesnych artystów japońskich, wykonanych wynalezioną przez prof. Seishi Ozaku techniką *mokulito* – litografii na drewnie (dar przekazany przez Komitet Organizacyjny wystawy *Litograph on the Wood the Japanese Way* z inicjatywy Yasuko Sawaoka za pośrednictwem Ambasady Japonii w Warszawie).
- Archiwum fotograficzne Gustawa Russa (1914–1992), zawierające prace z lat 1956–1977, będące głównie efektem działalności Zakładu Produkcji Pocztovek Fotograficznych PTTK „Foto-Pam” w Jaśle i ważnym przyczynkiem do powojennej historii fotografii krajoznawczej i historii polskiej karty pocztowej (dar Anny Łanczont).
- Zbiór fotografii dokumentujących życie zawodowe aktorki Urszuli Hałacińskiej-Makarczyńskiej i jej męża reżysera Tadeusza Makarczyńskiego (dar przekazany za pośrednictwem Witolda Holtza).
- Kolekcja trzydziestu trzech rycin autorstwa wykładowców warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych z cyklu „Warszawska Architektura Przemysłowa” (dar Kazimierza Kotasiaka).

ZAKUPY

- Płyta miedziorytnicza do ryciny F. Klopsach, upamiętniająca sprowadzenie w roku 1693 przez Stanisława Herakliusza Lubomirskiego relikwii św. Bonifacego do kościoła na warszawskim Czerniakowie. Rycina użyta jako frontysepis do dzieła *Zbiór życia i cudów znakomitych świętego Bonifacego męczennika w kościele Czerniakowskim [...]*, Warszawa 1791.
- Teka *Indywidualności polskie* zawierająca 44 fotografie wykonane przez Krzysztofa Gierałtowskiego. Pierwsza w powojennych dziejach polskiej fotografii artystycznej opublikowana teka fotograficzna. Wśród osób uwiecznionych obiektywem aparatu Gierałtowskiego są osoby szczególnie zasłużone dla polskiej kultury, nauki, polityki i historii, m.in.: Jan Paweł II, Magdalena Abakanowicz, Kazimierz Brandys, Przemysław Gintrowski, Andrzej Gwiazda, Gustaw Herling-Grudziński, Tadeusz Kantor, Krzysztof Kieślowski, Witold Lutosławski, Czesław Miłosz, Roman Polański, Piotr Skrzynecki, Leopold Tyrmand, Lech Wałęsa i Tadeusz Mazowiecki, Andrzej Wajda, Zbigniew Zapasiewicz i ks. Jan Zieja (zakup został sfinansowany w całości ze środków przyznanych na ten cel przez PKO BANK POLSKI).

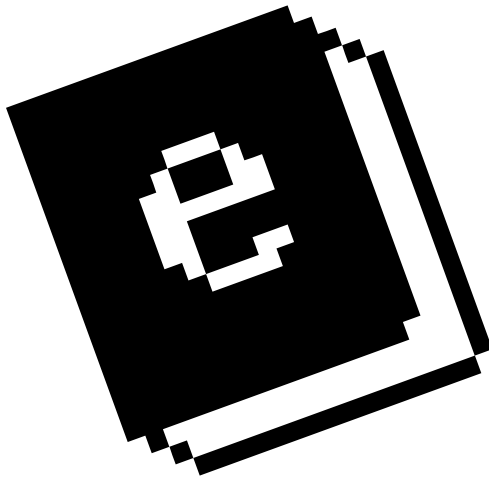
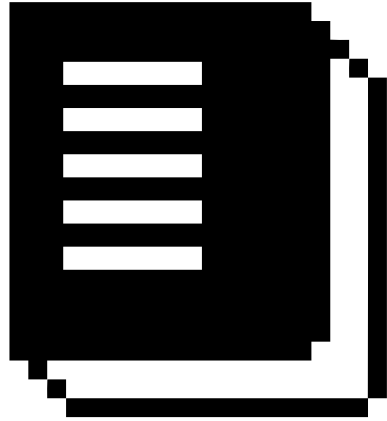
Kartografia

ZAKUPY

- *A new map of the seat of war comprehending Germany, Poland with its dismemberments, Prussia, Turkey in Europe, Italy &c / from the maps of Chauchard, Zannoni &c ; Wiggzell sculp. – An improved edition with the new divisions &c.* 1809. – [Skala ca 1:3 000 000].

– London : Laurie & Whittle, 1807 [i.e. 1809] ; 77×83 cm. Rzadka mapa dróg pocztowych w Europie Środkowej, wcześniej wydawana pod innym tytułem, opublikowana w atlasie: *New and elegant imperial sheet atlas*... London: Laurie & Whittle, 1808. Egzemplarz BN pochodzi z kolejnego wydania atlasu bądź też ukazał się jako mapa samoistna.

- *A new map of the Kingdom of Poland with its dismembered provinces and the Kingd.^m of Prussia*. – [Skala ca 1:2 400 000]. – London : Laurie & Whittle, 1799 ; 53,5×72,5 cm. Mapa Polski z zaznaczonymi granicami po trzecim rozbiorze, zamieszczana w kilku atlasach Laurie & Whittle, wydanych po 1799 r.
- *Europa Christiani orbis domina : in sua imperia, regna et status exacte divisa / per Johan. Bapt. Homann...* Norimbergae. – [Skala ca 1:10 000 000]. – Norimbergae : [J. B. Homann, non ante 1715] ; 52×60 cm. Mapa Europy J. B. Homanna z zaznaczonymi efektami pomiarów astronomicznych J. Gabr. Doppelmayra z 12 maja 1706 r., dokumentujących obserwację ekliptyki i jej pozornego przemieszczania się po sklepieniu niebieskim, odnotowanego w różnych miejscach Europy. W lewym górnym rogu ozdobny kartusz z alegorią chrześcijańskiej Europy, atrybutami władzy świeckiej i kościelnej oraz symbolem Opatrzności Bożej.

Opracowanie zbiorów
Bibliografia narodowa
Funkcje centralne

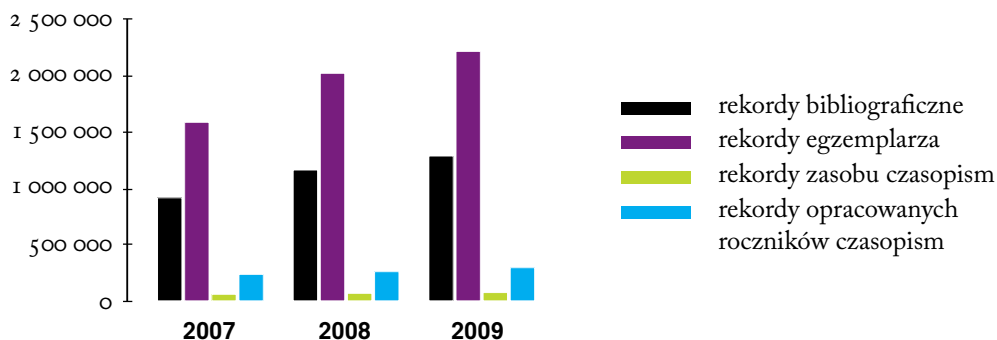

Baza danych w systemie INNOPAC/MILLENNIUM

Dokumenty biblioteczne, które wpływają do Biblioteki Narodowej, są na bieżąco rejestrowane w katalogu komputerowym prowadzonym w systemie bibliotecznym INNOPAC/MILLENNIUM, dostępnym dla czytelników zarówno w siedzibie BN, jak i internecie. Tradycyjny katalog kartkowy obejmuje tylko opisy książek wydanych w latach 1801–1999. Bazy danych zbiorów specjalnych oraz bazy bibliografii narodowej, bibliografii bibliologicznych i ewidencji bibliotek są prowadzone w systemie MAK.

Przy tworzeniu bazy danych Biblioteki Narodowej w systemie INNOPAC/MILLENNIUM w 2009 r. pracowali bibliotekarze zatrudnieni w różnych komórkach organizacyjnych BN, gromadzący i opracowujący zbiory różnych typów dokumentów (książki i czasopisma, dokumenty życia społecznego, dokumenty kartograficzne, dokumenty ikonograficzne, dokumenty dźwiękowe, dokumenty audiowizualne, dokumenty muzyczne, dokumenty elektroniczne), opracowujący bieżącą bibliografię narodową książek, czasopism, dokumentów elektronicznych, druków muzycznych, dokumentów kartograficznych, dokumentów dźwiękowych. W pierwszym kwartale 2009 r. katalogowanie w MILLENNIUM rozpoczął Zakład Starych Druków. Obecnie jedynie zbiory rękopisów są poza zintegrowanym systemem komputerowym BN.

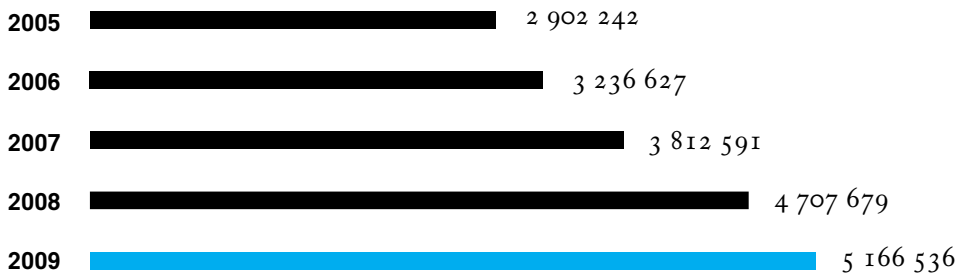
W 2009 r. baza danych INNOPAC/MILLENNIUM powiększyła się o 490 966 rekordów różnych typów i według danych na dzień 31 grudnia 2009 r. liczyła 5 166 536 rekordów, w tym rekordów bibliograficznych – 1 386 960, egzemplarza – 2 388 337, zasobu czasopism – 79 445, wzorcowych – 1 285 085, zamówień – 25 149, dostawców – 221 oraz rachunków – 1304.

Liczba rekordów bibliograficznych, egzemplarza książek, zasobu czasopism i opracowanych roczników czasopism w bazie INNOPAC/MILLENNIUM w latach 2007–2009

Szczegółowy stan bazy INNOPAC/MILLENNIUM na dzień 31 grudnia 2009 r.

Rodzaj rekordu	Stan na 31 XII 2008	Usunięto w 2009 (melioracje)	Przybyło w 2009	Stan na 31 XII 2009
Bibliograficzne:				
– dokumenty piśmiennicze zwarte			110 781	1 244 241
– wydawnictwa ciągłe			2365	40 506
– dokumenty elektroniczne			2425	5277
– dokumenty ikonograficzne			9948	31 191
– dokumenty kartograficzne			1323	11 219
– dokumenty wizualne			2580	5526
– dokumenty dźwiękowe muzyczne			2729	12 684
– niemuzyczne dokumenty dźwiękowe			390	1019
– dokumenty muzyczne			4395	336
– różne nośniki			71	
razem	1 253 035	-3.082	137 007	1 386 960
Wzorcowe:				
– formalne	531 091	-4480	54 487	581 098
– przedmiotowe (w tym słownikowe)	646 549 (116 965)	-4169	61 607 (11 908)	703 987 (131 032)
(w tym rozwinięte)	(529 584)		(49 699)	(572 955)
razem	1 177 640	-8649	116 094	1 285 085
Egzemplarza	2 178 454	-19 092	228 975	2 388 337
Zasobu czasopism	71 985		8152	79 445
(w tym z kartą bieżącego wpływu)	(11 529)		(1334)	(12 976)
razem	71 985	-692	8152	79 445
Zamówień	24 887	-266	528	25 149
Dostawców	221	-1	1	221
Rachunków	1103	-8	209	1304
Razem	4 707 679	-32 109	490 966	5 166 536

*Liczba rekordów ogółem w bazie INNOPAC/MILLENNIUM
w latach 2005–2009*

W celu jednoznacznej identyfikacji (w trakcie całego procesu opracowywania) danego egzemplarza, wpływające do BN książki oznacza się etykietami z kodami kreskowymi, które są wczytywane (za pośrednictwem specjalnego czytnika elektronicznego) do rekordu egzemplarza danej książki w bazie INNOPAC/MILLENNIUM. Od 2003 r. okodowano łącznie 940 687 egzemplarzy/woluminów (w 2009–228 287).

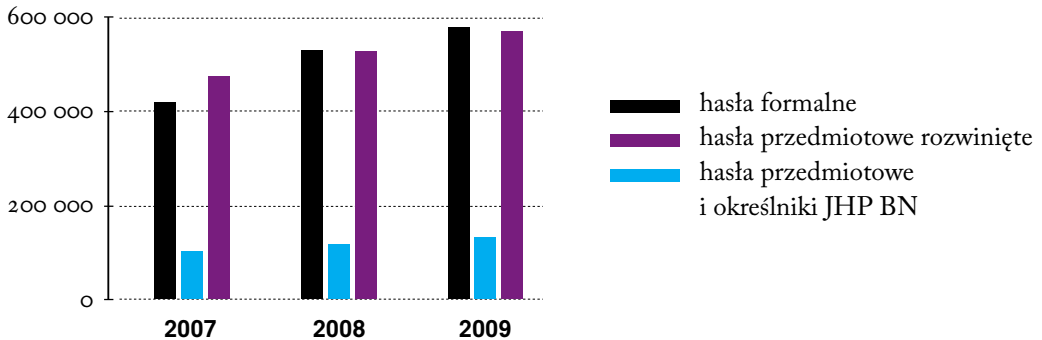
W bazie danych w systemie INNOPAC/MILLENNIUM w końcu 2009 r. znajdowały się opisy książek:

- wszystkich nowych nabytków od 1994 r.
- ogłoszonych w „Przewodniku Bibliograficznym” w latach 1946–2009
- księgozbioru Biblioteki Ordynacji Krasińskich (hasła od A do S)
- wszystkich cymeliów konspiracyjnych oraz dokumentów szczególnie chronionych.

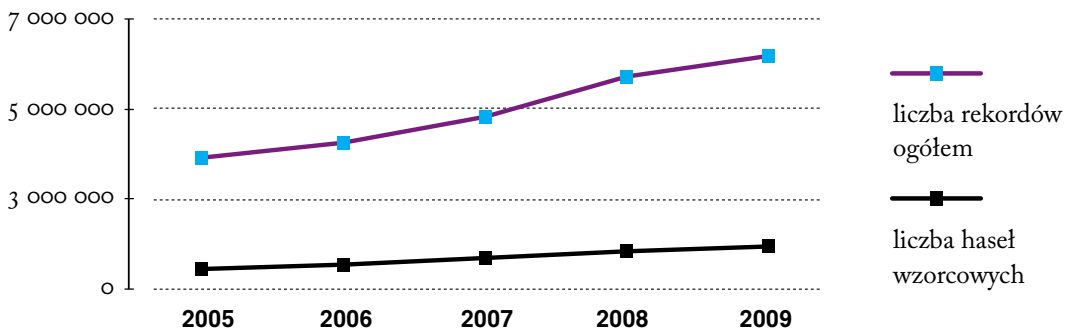
Ponadto baza zawierała rekordy dawniejszych nabytków BN w zakresie druków zwartych krajowych i zagranicznych, wprowadzanych w ramach retrokonwersji zbiorów BN, dokumentów życia społecznego, tytułów czasopism, a także rekordy tworzone w Zakładzie Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów, w zbiorach specjalnych oraz inne opisy w trakcie opracowania.

Kartoteki wzorcowe

Na koniec 2009 r. liczba haseł wzorcowych w bazie danych, prowadzonej w systemie INNOPAC/MILLENNIUM, wynosiła 1 285 085 (w 2008 r. – 1 177 640), w tym rekordów haseł formalnych – osobowych, korporacyjnych, tytułów serii było 581 098 (w 2008 r. – 531 091), haseł przedmiotowych i określników zarejestrowanych w *Słowniku języka haseł przedmiotowych BN* – 131 032 (w 2008 r. – 116 965) oraz haseł przedmiotowych rozwiniętych 572 955 (w 2008 r. – 529 584). Przyrost bazy haseł wzorcowych w 2009 r. wyniósł 116 094 rekordy (w 2008 r. – 172 135).

Liczba haseł w kartotekach wzorcowych w latach 2007–2009

Tempo wzrostu liczby rekordów ogółem i haseł wzorcowych w bazie INNOPAC/MILLENNIUM w latach 2005–2009

Retrokonwersja

Uznając sprawę retrokonwersji za priorytetową, w 2006 r. zaktualizowano w Bibliotece Narodowej program przyjęty dwa lata wcześniej oraz przeprowadzono stosowne zmiany organizacyjne. Specjalnie utworzony w 2006 r. Zakład Retrokonwersji ma za zadanie odpowiednie przygotowanie i wprowadzenie do bazy danych opisów bibliograficznych książek, tworzonych na podstawie materiałów drukowanych, w tym bibliografii narodowej, kart katalogowych katalogu alfabetycznego BN oraz z autopsji. W pracach nad retrokonwersją uczestniczy także Zakład Książki BN. W latach 2006–2007 prace nad retrokonwersją bibliografii narodowej i katalogu alfabetycznego BN w znacznej części sfinansowano ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, przekazanych Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego na działalność wspomagającą badania naukowe w jednostkach resortu kultury. W 2008 r. w ramach programu „Dziedzictwo kulturowe”, MKiDN przekazało na retrokonwersję aż 860 000 zł (zadanie „Tworzenie komputerowych retrospektywnych katalogów zbiorów BN i komputerowej bazy bibliografii narodowej XIX–XX wieku”), co umożliwiło i spowodowało znaczący wzrost liczby opisów bibliograficznych sięgający 184 607 (czyli więcej niż łącznie w latach 2004–2007, kiedy to opracowano 179 570). W 2009 r. retrokonwersja odbywała się wyłącznie z wykorzystaniem środków finansowych własnych Biblioteki Narodowej. Mimo szczupłych środków finansowych utworzono w 2009 r. łącznie 68 268 rekordów bibliograficznych (w tym Zakład Retrokonwersji – 24 580, a Zakład Książki – 43 688 rekordów) oraz wykonano korektę rekordów bibliograficznych (w Zakładzie Retrokonwersji 47 100, w Zakładzie Książki 12 738, czyli łącznie 59 838 rekordów), co umożliwiło udostępnienie użytkownikom większej liczby rekordów opracowanych w 2008 r. W październiku 2009 r. Zakład Retrokonwersji zakończył wprowadzanie opisów bibliograficznych do bazy INNOPAC/MILLENNIUM na podstawie zeszytów „Przewodnika Bibliograficznego”. Oznacza to, że cała zawartość „Przewodnika Bibliograficznego” znajduje się już w bazie. Ponieważ udało się wprowadzić do bazy wszystkie roczniki „Przewodnika Bibliograficznego”, najpilniejszym zadaniem w 2010 r. jest korekta wprowadzonych i zakrytych rekordów. Jest ich w bazie około 68 000. Do korekty pozostały lata 1964, 1963, 1958–1951, 1948 (częściowo), 1947, 1946 i „Przewodnik Bibliograficzny” uzupełniający za lata 1944–1947.

Język haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej (JHP BN)

W 2009 r. kontynuowano prace nad rozwojem słownictwa i metodyki JHP BN. W ramach prac nad prowadzeniem kartoteki wzorcowej JHP BN opracowano, zwalidowano i wprowadzono do kartoteki 3036 haseł (w 2008 r. – 3088), objęto bieżącą kontrolą 8932 nowe hasła (2008 r. – 10 655) oraz 46 239 haseł przedmiotowych rozwiniętych (w 2008 r. – 58 819), w tym rekordów utworzonych w Bibliotece Publicznej m.st.

Warszawy – 11 011 (w 2008 r. – 11 824). Ponadto monitorowano proces udostępniania danych użytkownikom zewnętrznym (pliki aktualizacyjne udostępniane w cyklu tygodniowym na serwerze FTP BN, skąd są pobierane do katalogu bibliotek, a także do katalogu NUKAT), aktualizowano kartotekę wzorcową udostępnianą w witrynie BN (baza MAK), a także porządkowano rekordy zaburzone przez system Virtua w okresie czynnej współpracy BN z NUKAT.

W ramach melioracji w bazie BN związanej ze zmianami w słownictwie i metodyce JHP BN zmodyfikowano 25 720 rekordów haseł wzorcowych (w 2008 r. – ok. 16 000) oraz poddano związanej z tym modyfikacji 75 429 rekordów opisu bibliograficznego (w 2008 r. – ok. 35 000).

Ponadto w ramach prac metodycznych prowadzono na bieżąco serwis informacyjny JHP BN w witrynie BN, zorganizowano sześć dwudniowych spotkań Zespołu do spraw Rozwoju JHP BN, opracowano materiały metodyczne przeznaczone na kursy i szkolenia w JHP BN organizowane przez Zakład Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej, organizowano spotkania informacyjne z pracownikami opisującymi przedmiotowo dokumenty w BN, prowadzono konsultacje w zakresie opracowania przedmiotowego dla pracowników BN oraz innych bibliotek, zwłaszcza publicznych i pedagogicznych. Przygotowano także dane do edycji Słownika JHP BN na CD-ROM.

W 2009 r. Pracownia Języka Haseł Przedmiotach Instytutu Bibliograficznego BN rozpoczęła także weryfikację słownictwa oraz prace metodyczne przygotowujące znaczącą zmianę metodyki opisu przedmiotowego, która pozwoli na usprawnienie opracowania przedmiotowego i wyszukiwania informacji o treści i formie dokumentów. Zmiany są wprowadzane sukcesywnie od początku 2010 r.

Rozpoczęto także uzupełnianie rekordów wzorcowych JHP BN o ekwiwalenty anglojęzyczne z zasobu LCSH (Library of Congress Subject Headings) – uzupełniono blisko tysiąc rekordów.

W 2009 r. nawiązano także współpracę z zespołem opracowującym *Słownik języka haseł przedmiotowych piśmiennictwa wojskowego*. Powołano zespół roboczy koordynujący prace nad ujednoceniem i kierunkami rozwoju słownictwa (w jego skład weszli m.in. pracownicy Centralnej Biblioteki Wojskowej im. Marszałka Piłsudskiego i Biblioteki Akademii Obrony Narodowej, a z BN Wanda Klenczon, Anna Stolarczyk i Bartłomiej Włodarczyk).

Komisja Opracowania Rzeczowego Zbiorów przy Zarządzie Głównym Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich we współpracy z Biblioteką Narodową oraz przy wsparciu merytorycznym Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW zorganizowała w dniach 3–5 czerwca 2009 r. XI Ogólnopolskie Warsztaty JHP BN i Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej. W warsztatach odbywających się w gmachu głównym BN uczestniczyło 276 osób.

Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiąta

W 2009 r. przygotowano i ogłoszono na stronie internetowej BN 5 numerów „Biuletynu Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej”: nr 7 (34 Prawo; 351/354 Administracja publiczna; 336 Podatki); nr 8 (61 Medycyna); nr 9 (7 Sztuka. Rozrywki); nr 10 (o Dział Ogólny); nr 11 (56/59 Biologia i 63 Rolnictwo). Ponadto Pracownia UKD Instytutu Bibliograficznego BN zajmowała się przygotowywaniem reguł pragmatycznych UKD, tworzeniem wykazu decyzji, tworzeniem rekordów wzorcowych (kartoteka rękopiśmienna), stanowiących podstawę dla kartoteki wzorcowej UKD i kolejnych wydań tablic skróconych. Prowadzono prace nad schematem działowym według UKD bieżącej bibliografii narodowej: „Bibliografii Zawartości Czasopism”, „Bibliografii Wydawnictw Ciągłych”, „Bibliografii Dokumentów Kartograficznych” i „Bibliografii Dokumentów Elektronicznych”. Prowadzono też konsultacje metodyczne w zakresie UKD dla pracowników bibliotek publicznych, pedagogicznych i politechnicznych.

Wykonano także korektę symboli UKD nadawanych w Zakładzie Opracowania Rzeczowego dla blisko 750 książek oraz weryfikowano opracowanie rzeczowe w ramach korekty plików i wydruków „Przewodnika Bibliograficznego”.

Dla Konsorcjum UKD przygotowano polskie odpowiedniki słowne do UDC Summary oraz konsultowano symbole dla języka i narodowości (w tym literatury kaszubskiej, połabskiej, śląskiej). Podjęta została także współpraca z czeską Biblioteką Narodową; w ramach projektu MSAC (Multilingual Subject Access to Catalogues of National Libraries) przygotowano polskie odpowiedniki słowne do działu 34 Prawo. Powołano także Zespół do spraw Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej, w ramach którego współpracować będą specjaliści UKD z różnych typów bibliotek oraz przedstawiciele BN. Pierwsze spotkanie Zespołu odbyło się 25 listopada 2009 r.

Bibliografia narodowa

Do statutowych obowiązków Biblioteki Narodowej – narodowej centrali bibliograficznej – należy opracowywanie i wydawanie bieżącej i retrospektywnej bibliografii narodowej. Składają się na nią:

„Przewodnik Bibliograficzny”

Przewodnik jest podstawowym członem bieżącej bibliografii narodowej rejestrującym w cyklu tygodniowym książki publikowane w Polsce. W 2009 r. udostępniano tę bibliografię w trzech postaciach: drukowanego tygodnika, tygodnika zamieszczanego w pliku PDF na stronie internetowej BN, bibliograficznej bazy danych na stronie internetowej BN. W związku z dużym zainteresowaniem odbiorców udostępnianą nieodpłatnie wersją edycyjną bibliografii w pliku PDF oraz stale zmniejszającym się zapotrzebowaniem na wersję drukowaną, podjęto decyzję o zaprzestaniu od 2010 r. druku bieżącej bibliografii narodowej.

W 2009 r. opracowano 52 zeszyty bibliografii bieżącej wydawnictw zwartych i 5 zeszytów uzupełnień. Łącznie ogłoszono 30 544 pozycje (w 2008 r. – 31 234), w tym w zeszytach uzupełnień (książki wydane do 2006 r.) ogłoszono 2751 pozycje (w 2008 r. – książki wydane do 2005 – 3792). W zeszycie „Przewodnika Bibliograficznego” zawierającym opisy druków muzycznych ogłoszono 290 pozycje. Opracowano i opublikowano indeksy roczne: alfabetyczny i przedmiotowy za 2008 r.

Przygotowano także dane do międzynarodowej bazy Index Translationum za rok 2008 – 7289 opisów książek tłumaczonych z innych języków opublikowanych w Polsce w 2008 r.

Dostępna w witrynie BN bibliograficzna baza danych „Przewodnika Bibliograficznego” za lata 1973–2009 zawierała na koniec 2009 r. 561 573 opisy.

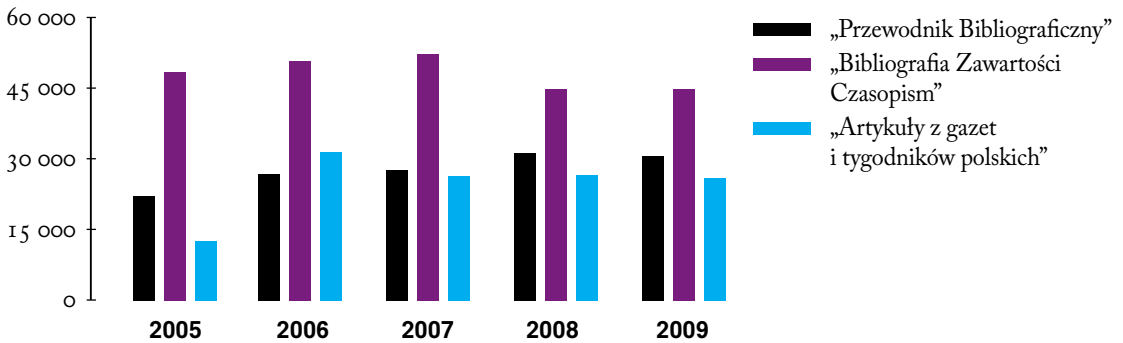
„Bibliografia Zawartości Czasopism”

Do Zakładu Bibliografii Zawartości Czasopism BN wpłynęło w 2009 r. w ramach egzemplarza obowiązkowego 3580 woluminów, z których opracowano 2751. Zarejestrowano 197 nowych tytułów, z których opracowano 143. Ze względu na brak wpływu egzemplarza obowiązkowego od kilku wydawców prasy, konieczne było wypożyczenie i opracowanie 17 tytułów z innych bibliotek (np. Biblioteki Bobolanum, Biblioteki Szkoły Głównej Handlowej).

Opisy artykułów z czasopism dostępne były dla użytkowników w czterech bazach zamieszczonych w internecie:

- Artykuły z czasopism polskich (MARC 21, 2005 –) – do bazy aktualizowanej co miesiąc wprowadzono w 2009 r. 44 628 opisów. Na koniec 2009 r. baza liczyła 244 347 rekordów.
- Artykuły z czasopism polskich (MARC BN 1996–2004) – na koniec 2009 r. baza liczyła 395 318 rekordów (jest to baza zamknięta, nie wprowadza się do niej nowych opisów).
- Artykuły z gazet i tygodników polskich (MARC BN 1996–2004) – baza zamknięta w 2004 r. Liczy obecnie 104 697 rekordów.
- Wspólna Baza „Prasa” – baza prowadzona we współpracy z jedenastoma wojewódzkimi bibliotekami publicznymi i aktualizowana codziennie. Do sierpnia 2009 r. opracowano zawartość siedmiu dzienników („Dziennik”, „Gazeta Prawna”, „Gazeta Wyborcza”, „Nasz Dziennik”, „Puls Biznesu”, Rzeczpospolita”, „Trybuna”), a po zmianach na rynku prasowym, jakie nastąpiły we wrześniu 2009 r. (połączenie „Dziennika” z „Gazetą Prawną”) oraz w grudniu 2009 r. (likwidacja „Trybuny”), rejestrowana była zawartość pięciu dzienników i trzynastu tygodników. W 2009 r. Zakład Bibliografii Zawartości Czasopism wprowadził do bazy 5355, a współpracujące z Zakładem biblioteki 20 557 opisów, tj. łącznie 25 912 opisów. Na koniec 2009 r. baza liczyła 122 745 rekordów.

Wszystkie bazy zawierały łącznie na koniec 2009 r. 867 107 pozycje.

Liczba rekordów bieżącej bibliografii narodowej, opracowanych w latach 2005–2009

	„Przewodnik Bibliograficzny”	„Bibliografia Zawartości Czasopism”	„Artykuły z gazet i tygodników polskich”
2005	22 120	48 225	12 482
2006	26 619	50 550	31 280
2007	27 539	52 015	26 243
2008	31 234	44 740	26 552
2009	30 544	44 628	25 912

Bibliografie wydawnictw ciągłych

Wydawnictwa ciągle są rejestrowane na bieżąco w dwóch bibliografiach:

- **„Bibliografii Wydawnictw Ciągłych”** – dostępna na stronie internetowej BN w bazach danych, rejestrująca tytuły czasopism ukazujących się w danym roku. W 2009 r. bazy czasopism wydawanych od 2001 r. uzupełniono o 4180 tytułów oraz uzupełniano i redagowano opisy z lat poprzednich.
- **„Bibliografii Wydawnictw Ciągłych Nowych, Zawieszonych i Zmieniających Tytuł”** – kwartalniku rejestrującym zmiany na rynku czasopism. W 2009 r. sporządzono opisy i zredagowano cztery numery kwartalnika zawierającego 1237 pozycji (w 2008 r. – 976). Opracowano roczną kumulację bibliografii.

Od 2009 r. zaprzestano druku kwartalnika, który ukazuje się obecnie wyłącznie w wersji elektronicznej (plik PDF) publikowanej na stronie internetowej BN.

Kontynuowano prace nad retrospektywną **„Bibliografią niezależnych wydawnictw ciągłych z lat 1976–1990”**. Zrezygnowano z druku tomu II bibliografii, wszystkie opisy są udostępniane w jednej bazie danych

dostępnej na stronie internetowej BN. Baza zawiera obecnie 5840 tytułów (w 2008 r. – 5800).

„Polonica zagraniczne. Bibliografia”

Opublikowano rocznik 2005, zawierający 3976 opisów, przekazano do druku rocznik 2006 zawierający 3900 opisów. Trwały prace nad kolejnymi rocznikami: 2007 (zgromadzono 2235 opisów; w 2008 r. – 1768), 2008 (zgromadzono 1333 opisy; w 2008 r. – 520) i 2009 (zgromadzono 446 opisów). Baza danych poloników wydanych od 1993 r. liczyła na koniec 2009 r. 52 234 opisy (w 2008 r. – 48 906).

„Literatura polska w przekładach”

W 2009 r. połączono bazy „Przekłady literatury polskiej 1981–2008” oraz „Przekłady literatury polskiej 1971–1980” w całość. Stan bazy „Przekłady literatury polskiej 1971–2009” wyniósł łącznie 11 234 pozycje.

„Bibliografia Dokumentów Elektronicznych”

Od 2009 r. ukazuje się w formie elektronicznej (plik PDF) na stronie internetowej BN. W 2009 r. opublikowano dwa numery „Bibliografii Dokumentów Elektronicznych”, zawierające 540 wybranych dokumentów elektronicznych. Zmieniony został układ „Bibliografii...” z alfabetycznego na działowy. Aktualizowana baza dostępna na stronie internetowej BN zawierała na koniec 2009 r. 1876 rekordów.

„Bibliografia Dokumentów Dźwiękowych”

Od 2009 r. ukazuje się w formie elektronicznej (w formacie PDF) na stronie internetowej BN. W 2009 r. opublikowano trzy numery „Bibliografii Dokumentów Dźwiękowych”, zawierające 491 opisów. Układ działowy bibliografii wyznacza opracowana w BN klasyfikacja dokumentów dźwiękowych. Baza dostępna na stronie internetowej BN zawierała na koniec 2009 r. 901 rekordów.

„Bibliografia Dokumentów Kartograficznych”

W 2009 r. zakończono prace i opublikowano „Bibliografię Dokumentów Kartograficznych”, zawierającą 887 opisów bibliograficznych map i atlasów wydanych w 2007 r. Poczynając od tego numeru bibliografia kartograficzna będzie ukazywała się wyłącznie w formacie PDF na stronie internetowej Biblioteki Narodowej. Nie będzie wydawana w postaci drukowanej. Jest to ponadto ostatni numer opracowany jako bibliografia retrospektywna. Od następnego numeru, będącego w trakcie przygotowania, publikacja będzie miała charakter bibliografii bieżącej, zawierającej opisy dokumentów kartograficznych, które wpłynęły do Biblioteki Narodowej w danym roku. Zmieniony został układ bibliografii z alfabetycznego na działowy według uproszczonej klasyfikacji UKD.

Bibliografia polska 1901–1939

W 2009 r. ukazały się drukiem kolejne tomy opracowane przez Zakład Bibliografii Polskiej 1901–1939: tom 10 (Gos–Gz, zawiera 6771 pozycji), tom 11 (H–Hoł; zawiera 6561 pozycji), t. 12 (Hom–Jac; zawiera 6515 pozycji). Prowadzone były także prace redakcyjne nad tomem 13 (Jad–Jok; zawiera w chwili obecnej 6430 pozycji), 14 (Jol–Kaś; zawiera obecnie 5700 pozycji) oraz nad początkiem tomu 15 (opracowano ok. tysiąca pozycji bibliograficznych). Stworzono także specjalną bazę „Jednodniówki”, w której opracowaniu merytorycznemu podlegają wszystkie jednodniówki rozpoczynające się od litery J do litery Z. Na koniec roku liczba zredagowanych opisów bibliograficznych opublikowanych w tomach 1–12 oraz przygotowywanych do publikacji w kolejnych tomach wyniosła łącznie 104 856.

Bibliografia polska 1901–1939 udostępniania jest w następujących formach:

- w wersji drukowanej (12 tomów – A–Jac)
- na stronie internetowej BN w bazie danych w programie MAK; baza liczy 62 562 pozycje i zawiera tomy 7–12 oraz zakres liter J–Z; w 2008 r. na stronie cBN *Polona* zamieszczono 9 zeskanowanych tomów „*Bibliografii...*” w formacie PDF, co stworzyło możliwość korzystania z tomów 1–6, nieobecnych w bazie danych, a dostępnych jedynie w wersji drukowanej.

Ponadto na stronie internetowej BN dostępny jest także indeks do „Przeglądu Księgarskiego Gebethnera i Wolffa”, zawierający 30 246 rekordów, nad którym prace zakończono w 2007 r.

Łącznie baza opisów bibliograficznych w programie MAK liczy 174 960 (w 2008 r. – 160 000).

Bibliologiczne bibliografie specjalne

W 2009 r. Zakład Dokumentacji Księgoznawczej BN prowadził prace nad:

„Bibliografią Bibliografii Polskich”

Opublikowano rocznik 2007, zawierający 4868 opisów. Gromadzono materiały do rocznika 2008 (na koniec roku baza zawierała 4065 opisów, z tego wprowadzono w 2009 r. 1205 opisów) oraz do rocznika 2009 (wprowadzono 382 opisy). Łącznie baza Bibliografii Bibliografii Polskich 1995–2009 udostępniania na stronie internetowej BN liczyła na koniec 2009 r. 51 629 opisów (w 2008 r. – 48 386). Baza retrospektywna za lata 1971–1985 liczyła 15 924 pozycje.

„Polską Bibliografią Bibliologiczną”

Opublikowano rocznik 2007, zawierający 5249 pozycji. Gromadzono materiały do rocznika 2008 (na koniec roku baza zawierała 4903 opisy, z tego wprowadzono w 2009 r. 2882 opisy) oraz do rocznika 2009

(wprowadzono do bazy 1035 opisów). Łącznie baza „Polskiej Bibliografii Bibliologicznej” za lata 1995–2009 udostępniona na stronie internetowej BN liczyła na koniec 2009 r. 55 122 opisy (w 2008 r. – 50 156).

„Wykazem Polskich Bibliografii Niepublikowanych”

Wspólna baza WYKAZ udostępniona na stronie internetowej BN zawiera rekordy z siedmiu edycji oraz uaktualnione i nowe. Na koniec 2009 r. w bazie znajdowały się 2204 pozycje.

„Bibliografią Analityczną Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej”

Zredagowano i wydano zeszyty 1–4/2009, wprowadzono do bazy 301 opisów numerowanych oraz przygotowano 247 analiz artykułów (w 2008 r. – 334). Łącznie baza „Bibliografii Analitycznej Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej” 1990–2009 udostępniona na stronie internetowej BN liczyła 5005 opisów (w 2008 r. – 4704).

Wszystkie bazy danych bibliografii bibliologicznych utrzymywane są w systemie MAK, w formacie MARC BN.

Funkcje centralne

Biblioteka Narodowa jako centralna biblioteka państwa pełni wiele funkcji o znaczeniu ogólnopolskim. Jest centralną biblioteką dziedzinową w zakresie bibliotekoznawstwa i nauki o książce, informacji naukowej i archiwistyki, prowadzi katalogi centralne (w tym zagranicznych wydawnictw zwartych i ciągłych), odpowiada za statystykę wydawnictw i statystykę bibliotek publicznych, a także pełni ważną rolę w normalizacji bibliograficznej w skali kraju. Biblioteka Narodowa jest odpowiedzialna także za prowadzenie Krajowego Biura ISBN (nadawanie numerów identyfikacyjnych wydawcom i przydzielanie im puli numerów dla wydawnictw zwartych), Narodowego Ośrodka ISSN (oznaczanie wydawnictw ciągłych międzynarodowymi numerami ISSN), Krajowego Biura ISMN (nadawanie numerów identyfikacyjnych wydawcom druków muzycznych i przydzielanie puli międzynarodowych znormalizowanych numerów dla druków muzycznych przez nich publikowanych) oraz za przekazywanie danych o polskim piśmiennictwie do międzynarodowych serwisów informacyjnych.

Krajowe Biuro ISBN

W 2009 r. przydzielono wydawcom książek 2528 pul numerów (w 2008 r. – 2277), w tym 1910 nowych (w 2008 r. – 1705) i 618 kontynuacji (w 2008 r. – 572). Stan bazy polskich wydawców na koniec 2009 r. wynosił 30 342 rekordy (w 2008 r. – 27 424). Przygotowano i wysłano do Międzynarodowej Agencji ISBN w Londynie bazę ISBN. Przygotowano założenia i w lipcu 2009 r. wdrożono program do wysyłania numerów ISBN drogą elektroniczną. Wprowadzono także automatyczne generowanie numerów identyfikacyjnych wydawców.

Narodowy Ośrodek ISSN

W 2009 r. nadano numery ISSN 1494 tytułom wydawnictw ciągłych (w 2008 r. – 1504), w tym dokonano 595 rezerwacji przed wydaniem pierwszego numeru (w 2008 r. – 628); 584 rezerwacje numerów zamieniono na numery stałe (w 2008 r. – 613). Stała baza danych w systemie MAK liczyła na koniec 2009 r. 34 000 rekordów (w 2008 r. – 32 000). Wysłano do Międzynarodowego Ośrodka ISSN w Paryżu 20 plików z danymi, zawierających w sumie 2750 rekordów: 2000 opisów nowych tytułów i 750 poprawionych.

Krajowe Biuro ISMN

W 2009 r. przydzielono wydawcom 10 pul numerów ISMN (w 2008 r. – 12), w tym 7 nowych (w 2008 r. – 7) i 3 kontynuacje (w 2008 r. – 5). Stan bazy na koniec 2009 r. wynosił 98 rekordów (w 2008 r. – 89). Przekazano roczne sprawozdanie do Międzynarodowej Agencji ISMN w Berlinie.

Statystyka

Istotne znaczenie dla określania sytuacji książki i bibliotek w Polsce mają dwa opracowania statystyczne przygotowywane przez Zakład Statystyki Wydawnictw BN:

- urzędowa statystyka polskiej produkcji wydawniczej, tworzona na podstawie danych o publikacjach zarejestrowanych w bieżącej bibliografii narodowej i ukazująca się jako rocznik „Ruch Wydawniczy w Liczbach”
- statystyka obejmująca bibliotekarstwo publiczne w Polsce i ukazująca się jako rocznik „Biblioteki Publiczne w Liczbach”.

W 2009 r. opracowano i opublikowano dane o wydawnictwach za 2008 r. w 54. roczniku „Ruchu Wydawniczego w Liczbach”. Podczas prac nad rocznikiem uzupełniono w systemie MAK bazy dzieł autorów polskich i zagranicznych, na podstawie których opracowano tablice prezentujące tytuły i nakłady najczęściej wydawanych pisarzy oraz najczęściej wydawanych dzieł polskiej i obcej literatury pięknej: baza „pisarze polscy” zawiera obecnie 503 nazwiska, „pisarze obcy” – 551 nazwisk, „dzieła polskiej literatury pięknej” – 213 tytułów, „dzieła obcej literatury pięknej” – 249 tytułów. Opracowywano również dane za 2009 r. i uzupełniano informacje o wysokości nakładów książek i czasopism.

Biblioteka Narodowa przekazała ponadto dane statystyczne o produkcji wydawniczej w Polsce za rok 2008 do Głównego Urzędu Statystycznego w celu publikacji w „Małym Roczniku Statystycznym” i „Roczniku Statystycznym Rzeczypospolitej Polskiej”; roczniku „Kultura”. Przekazano także dane do Urzędu Statystycznego Warszawy jako materiał do opracowania „Rocznika Statystycznego Warszawy” oraz Departamentu Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego jako materiał do rocznika „Województwo Małopolskie”.

Prace normalizacyjne

W 2009 r. na mocy umowy z Polskim Komitetem Normalizacyjnym Biblioteka Narodowa kontynuowała prowadzenie Sekretariatu Komitetu Technicznego nr 242 ds. Informacji i Dokumentacji oraz organizowała posiedzenia tego komitetu.

Katalogi Centralne

Prowadzenie katalogów centralnych jest jednym z głównych zadań Biblioteki Narodowej od wielu lat. Biblioteka Narodowa ma obecnie najpełniejszą, a przez to największą w Polsce tego typu bazę informacji o czasopiśmie polskich i piśmiennictwie zagranicznym znajdującym się w bibliotekach polskich. Gromadzenie i tworzenie bazy dostępnej zarówno w formie katalogu kartkowego, jak i bazy elektronicznej, możliwe jest dzięki bardzo dobrej współpracy BN z bibliotekami polskimi, które przekazują BN informacje o swoich zbiorach. Dane w katalogach pochodzą od blisko tysiąca bibliotek krajowych i ponad dwudziestu zagranicznych. W Zakładzie Katalogów Centralnych BN prowadzone są trzy katalogi:

- Centralny Katalog Książek Zagranicznych 1801–
- Centralny Katalog Czasopism Zagranicznych 1801–
- Centralny Katalog Czasopism Polskich 1801 – 1950.

Stan kartotek katalogów centralnych według danych na dzień 31 grudnia 2009 r.

Nazwa kartoteki	Liczba kart
Centralny Katalog Książek Zagranicznych 1801–1996	4 843 190
Centralny Katalog Czasopism Zagranicznych 1801–1970	około 1 800 000 (ok. 45 000 tytułów)
Centralny Katalog Czasopism Polskich 1801–1950	176 814
Sigla bibliotek polskich	2660
Razem	6 822 574

Liczba rekordów w bazach danych katalogów centralnych według stanu na dzień 31 grudnia 2009 r.

Nazwa bazy	Liczba rekordów
Centralny Katalog Książek Zagranicznych 1975–1986 (MARC 21)	373 176
Centralny Katalog Książek Zagranicznych 1987–2008 (MARC 21)	228 700
Centralny Katalog Czasopism Zagranicznych 1975–1979 (ARKA)	30 000
Centralny Katalog Czasopism Zagranicznych 1980–2008 (MARC 21)	59 443
Centralny Katalog Czasopism Polskich 1801–1950 (MARC 21)	36 088
Sprawozdania	6974
Kalendarze	3103
Wykaz siglów bibliotek	1595
RAZEM	709 079

Według danych z końca 2009 r. kartoteki kartkowe katalogów centralnych książek i czasopism zagranicznych oraz czasopism polskich gromadzonych w bibliotekach polskich zawierały 6 822 574 karty (w 2008 r. – 6 822 039), zaś liczba opisów zarejestrowanych w bazach danych, dostępnych od 1997 r. w sieci lokalnej i internecie, wyniosła 709 079 (w 2008 r. – 707 471) i jest sukcesywnie uzupełniana. Katalogi zawierają lokalizację około pięciu milionów książek zagranicznych, około dwustu tysięcy tytułów czasopism zagranicznych ukazujących się w latach 1801–2008 oraz ponad 43 000 polskich wydawnictw ciągłych (czasopism, sprawozdań i kalendarzy) ukazujących się w latach 1801–1950 (w bazie danych ujęto także opisy czasopism starodrukowych opublikowanych w latach 1661–1880). Biblioteka prowadzi także specjalny Centralny Katalog Starych Druków oraz Centralny Katalog Rękopisów Muzycznych.

Bazy informacyjne

Biblioteka Narodowa, zgodnie z zapisami Ustawy o bibliotekach, prowadzi w odrębnej bazie EWIDENCJA wykaz bibliotek naukowych oraz bibliotek należących do ogólnopolskiej sieci bibliotecznej. Na koniec 2009 r. baza liczyła 3231 bibliotek tworzących ogólnokrajową sieć biblioteczną oraz 1381 bibliotek naukowych. Status biblioteki naukowej ma jednocześnie 30 bibliotek tworzących ogólnokrajową sieć biblioteczną. Baza jest dostępna w sieci lokalnej BN oraz na stronie internetowej BN.

Biblioteka Narodowa prowadzi także informacyjną bazę BIBLIOS, która w końcu 2009 r. liczyła 9297 opisów bibliotek (w 2008 r. – 9209), uzupełnianych na podstawie rozsyłanych ankiet i z danych pobieranych między innymi z internetu. Baza jest dostępna w sieci lokalnej i internecie. Z bazy BIBLIOS usunięto 8 opisów i wprowadzono do nowo założonej bazy bibliotek zlikwidowanych BIBLIOSZ.

Doskonalenie zawodowe bibliotekarzy – Zakład Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej

Zakład Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej (ZEBID) został utworzony 1 września 2007 r. jako jednostka organizacyjna Biblioteki Narodowej. Przejął zadania w zakresie doskonalenia i doskonalenia likwidowanego Centrum Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej im. Heleny Radlińskiej w Warszawie. Prowadzi szeroką działalność w zakresie doskonalenia zawodowego bibliotekarzy oraz pracowników informacji naukowej, oferując różnorodne kursy, warsztaty specjalistyczne, problemowe z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, obsługi komputerowych baz danych oraz informatycznych systemów bibliotecznych itp. Ogólnopolski zakres działalności ZEBID BN obliuguje tę jednostkę organizacyjną do zapewnienia jakości doskonalenia i doskonalenia w dwóch obszarach działania: wspieranie działań kadry kierowniczej bibliotek oraz zatrudnionych w niej pracowników oraz diagnozowanie i określanie potrzeb w zakresie doskonalenia i doskonalenia zawodowego bibliotekarzy i pracowników informacji związanych z obiegiem książki i dokumentów.

Cele ZEBID BN:

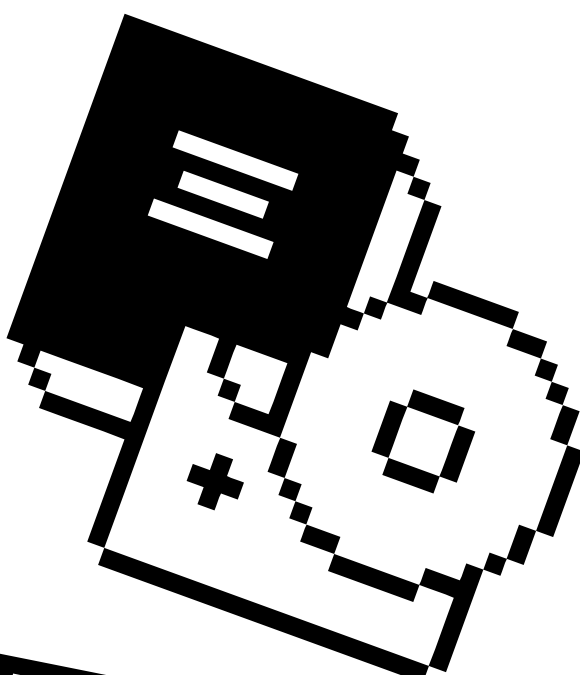
1. Organizowanie i prowadzenie różnorodnych form doskonalenia bibliotekarzy i pracowników informacji (kursy specjalistyczne, problemowe, seminaria naukowe, warsztaty, konferencje metodyczne).
2. Doskonalenie i dokształcanie kierowniczej kadry bibliotek, ze szczególnym uwzględnieniem kadry bibliotek publicznych poprzez organizowanie szkoleń specjalistycznych dostosowanych do wymogów nowoczesnej biblioteki funkcjonującej w społeczeństwie informacyjnym.
3. Przygotowywanie specjalistycznej oferty programów doskonalenia zawodowego dla kadry kierowniczej i pracowników bibliotek i ośrodków informacji.
4. Opracowywanie materiałów edukacyjnych na potrzeby środowiska bibliotekarskiego.
5. Diagnostowanie i określanie potrzeb w zakresie dokształcania i doskonalenia zawodowego bibliotekarzy i pracowników informacji związanych z obiegiem książki i dokumentów.
6. Rozwiązywanie bieżących problemów związanych z awansem zawodowym bibliotekarzy.

W 2009 r. ZEBID BN zorganizował 26 szkoleń, w których wzięło udział 518 osób – pracowników bibliotek publicznych, pedagogicznych, uniwersyteckich, naukowych, szkolnych, zakładowych, archiwów i muzeów, uczelni, a także pracowników Biblioteki Narodowej. Szkolenia w 2009 r. były poświęcone: tworzeniu stron internetowych, projektom digitalizacyjnym w instytucjach kultury, katalogowaniu w Języku Haseł Przedmiotowych BN, opracowaniu rzeczowemu dokumentów z wykorzystaniem Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej, wprowadzeniu do formatu MARC 21, pakietowi MAK 4.3, animacji czytelniczej w środowiskach lokalnych (biblioterapia), digitalizacji zbiorów bibliotecznych. Zorganizowano także 4 seminaria prof. Marcina Drzewieckiego pt. „Biblioteki w systemie edukacji i kultury”.

Ponadto ZEBID BN opracował pisma i aneksy do porozumień o współpracy między Biblioteką Narodową a Wojewódzkimi i Miejskimi Bibliotekami Publicznymi w zakresie doskonalenia zawodowego bibliotekarzy – organizacji kursów kwalifikacyjnych, doskonalących, problemowych, seminariów, konferencji metodycznych. W 2009 r. podpisano takie porozumienia z Wojewódzką Biblioteką Publiczną – Książnicą Kopernikańską w Toruniu, Wojewódzką i Miejską Biblioteką Publiczną w Zielonej Górze oraz Książnicą Podlaską w Białymstoku. W najbliższym czasie podpisane zostaną porozumienia z Wojewódzką Biblioteką Publiczną w Krakowie, Wojewódzką Biblioteką Publiczną Centrum Animacji Kultury w Poznaniu, Koszalińską Biblioteką Publiczną oraz Wojewódzką Biblioteką Publiczną w Rzeszowie.

Ponadto ZEBID BN w 2009 r. opracował projekt organizacji szkolenia dla bibliotekarzy bibliotek gminnych, na których terenie działają Ośrodki dla Uchodźców („Integracja nie asymilacja. Uchodźcy z Czeczenii w Polsce”), przygotował wstępne koncepcje cyklu szkoleń: „Bibliotekarz animatorem działań kulturalno-edukacyjnych w regionie” we współpracy ze specjalistami ze Stowarzyszenia Pedagogów i Animatorów KLANZA oraz „Biblioteka jako centrum działań społeczno-kulturalnych w środowisku lokalnym – budowanie partnerskich paktów lokalnych”.

W 2009 r. ZEBID BN nawiązał ścisłą współpracę z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, dzięki której zainicjowany zostanie nowy projekt mający na celu rozszerzenie systemu kształcenia i doskonalenia zawodowego bibliotekarzy. Beneficjentami Kursów rozwoju zawodowego mają być bibliotekarze wszystkich typów bibliotek, ze szczególnym uwzględnieniem bibliotek publicznych. Celem projektu jest stworzenie rzetelnych i w pełni profesjonalnych kursów doskonalących, gdzie, oprócz umiejętności podstawowych dla bibliotekarza, będzie można rozwinąć umiejętności z zakresu podejmowania nowych form pracy z czytelnikiem, pozyskiwania funduszy unijnych na działalność biblioteczną, prawa autorskiego, przechowywania zbiorów cyfrowych, tworzenia bibliotek cyfrowych, digitalizacji zbiorów dźwiękowych, konserwacji zbiorów opartych na nowoczesnych technologiach itp. Duży nacisk będzie kładziony na rozwój tzw. miękkich kompetencji oraz umiejętności menedżerskich. Taką potrzebę zgłaszali dotychczasowi uczestnicy kursów prowadzonych w Bibliotece Narodowej. Planowane jest także opracowanie kursu kwalifikacyjnego dla osób, które chciałyby zostać bibliotekarzami. Zgodnie z założeniami projekt powinien zwiększyć liczbę kursów prowadzonych dotychczas przez Bibliotekę Narodową z kilku do kilkunastu rocznie. Powinna także znacząco wzrosnąć liczba uczestników. Projekt będzie realizowany przez BN we współpracy z wojewódzkimi bibliotekami publicznymi. Wykorzystanie pozycji bibliotek wojewódzkich w środowisku lokalnym oraz autorytetu największej biblioteki Polski, jaką jest Biblioteka Narodowa, z pewnością ułatwi realizację projektu, a to ostatecznie pomoże w osiągnięciu wspólnego celu, jakim jest sprawne, funkcjonalne i utrzymane na wysokim poziomie merytorycznym doskonalenie zawodowe bibliotekarzy.

Udostępnianie zbiorów

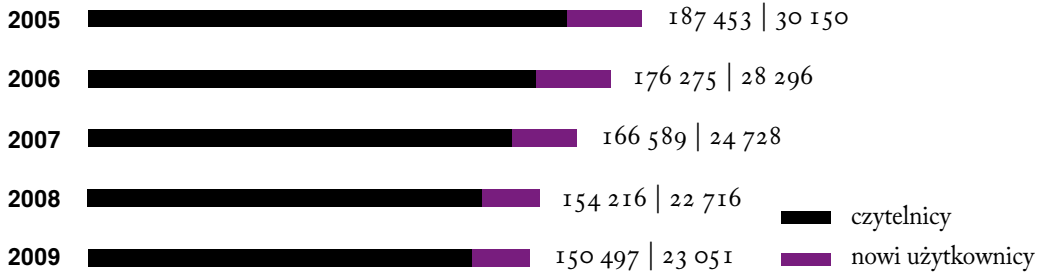

Biblioteka Narodowa jest największą w Polsce biblioteką publiczną, udostępniającą zbiory prezencyjnie – w czytelniach i w ramach wypożyczeń międzybibliotecznych. Do dyspozycji czytelników jest 11 czytelni i Informatorium, gdzie można uzyskać wszelkie informacje na temat oferty BN. W gmachu głównym BN mieszczą się: Czytelnia Ogólna, Czytelnia Czasopism, Czytelnia Humanistyczna, Czytelnia Bibliologiczna, Czytelnia Dokumentów Życia Społecznego, Czytelnia Kartograficzna, Czytelnia Muzyczna, Czytelnia Dokumentów Dźwiękowych i Audiowizualnych, Czytelnia Mikroform, Informatorium, a w Pałacu Rzeczypospolitej Czytelnia Zbiorów Specjalnych i Czytelnia Zbiorów Ikonograficznych.

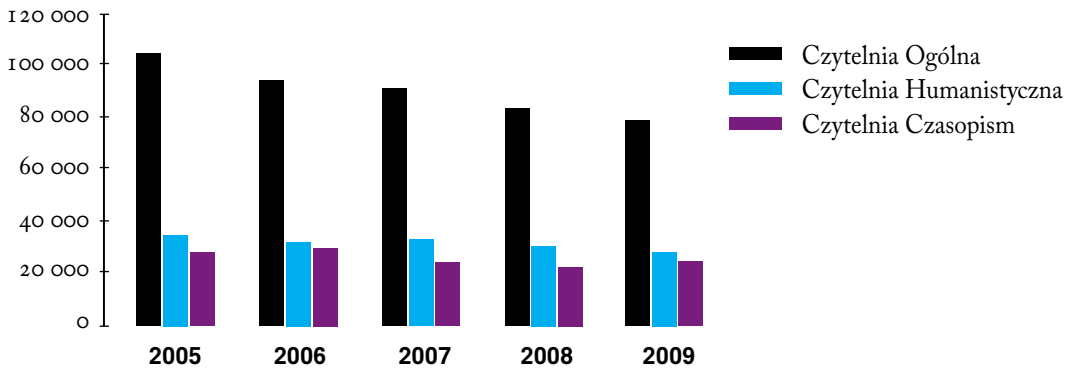
W 2009 r. Narodową Książnicę odwiedziło 150 497 czytelników (w 2008 r. – 154 216 osób, a w 2007 – 166 589 osób), którym w czytelniach udostępniono blisko 595 000 wol./j. (w 2008 r. – 600 500 wol./j., w 2007 – 671 700 wol./j.). W 2009 r. zarejestrowano 23 051 nowych czytelników (w 2008 r. – 22 716, w 2007 – 24 728). Wśród nowo zapisanych użytkowników BN największą grupę stanowili studenci (12 002 osoby – 52%), następnie uczniowie (2142 osoby – 9,2%), pracownicy naukowi (1580 osób – 6,8%), nauczyciele (461 osób – 2%), reprezentanci wolnych zawodów (216 osób – 1%), inni (6650 osób – 29%).

Odwiedziny w czytelniach Biblioteki Narodowej w latach 2005–2009

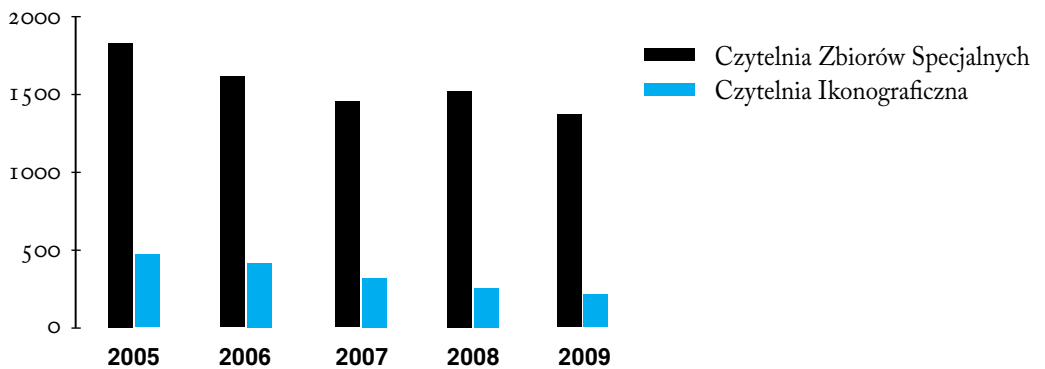
CZYTELNI	2005	2006	2007	2008	2009
Ogólna	104 981	94 011	90 974	83 637	79 148
Humanistyczna	34 584	32 270	32 886	30 243	28 533
Czasopism	27 899	29 371	24 524	22 616	24 534
Bibliologiczna	3745	4 072	3 342	2 982	3 233
Mikroform	10 485	11 585	10 370	10 264	10 758
Muzyczna	1308	962	853	924	952
Dokumentów Dźwięk. i Audiowizualnych	354	271	245	172	143
Zbiorów Specjalnych	1854	1622	1478	1537	1381
Dokumentów Życia Społecznego	1636	1583	1441	1403	1452
Ikonograficzna	463	407	315	256	225
Kartograficzna	144	121	161	182	138
OGÓŁEM OSÓB	187 453	176 275	166 589	154 216	150 497

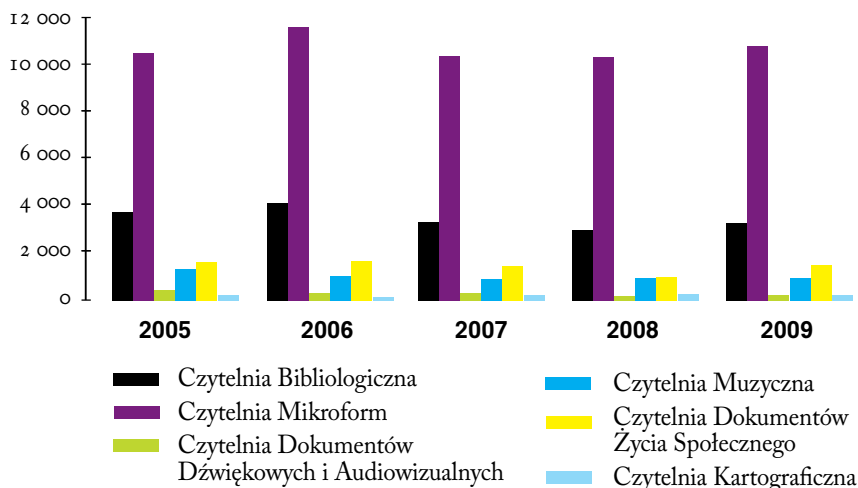
Liczba czytelników i nowych użytkowników w latach 2005–2009

Liczba osób odwiedzających Czytelnię Ogólną, Humanistyczną i Czasopism Biblioteki Narodowej w latach 2005–2009

Liczba osób odwiedzających Czytelnię Zbiorów Specjalnych oraz Czytelnię Ikonograficzną Biblioteki Narodowej w latach 2005–2009

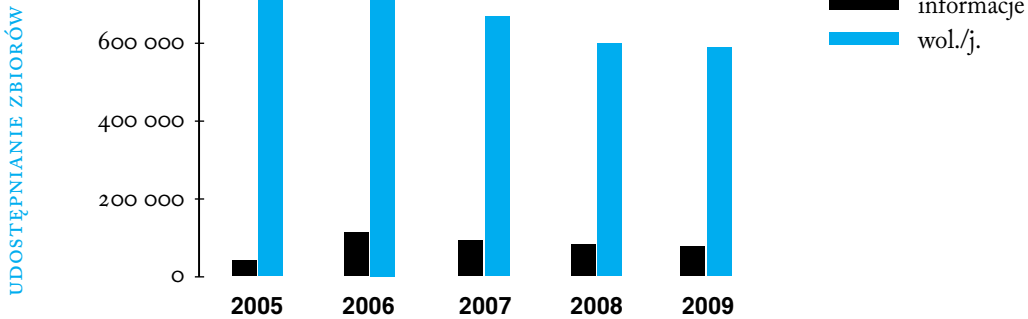

Liczba osób odwiedzających Czytelnie: Bibliologiczną, Mikroform, Muzyczną, Dokumentów Dźwiękowych i Audiowizualnych, Dokumentów Życia Społecznego i Kartograficzną Biblioteki Narodowej w latach 2005–2009

Biblioteka Narodowa prowadzi także szeroką działalność informacyjną na podstawie katalogów zbiorów własnych, katalogów centralnych, polskich i obcych źródeł informacyjnych. Udziela odpowiedzi na pytania czytelników w dwóch punktach informacyjnych (A – przy wejściu do BN i C – przy katalogach rzeczowym czasopism i centralnym) i Informatorium (w 2009 r. Informatorium odwiedziło 12 368 osób), a także na kwerendy pisemne i telefoniczne, krajowe i zagraniczne. W 2009 r. Zakład Informacji Naukowej BN udzielił 76 641 informacji bibliotecznych, bibliograficznych i faktograficznych (w 2008 r. – 75 000, w 2007 – 95 541, w 2006 – 116 341). Kwerendy pisemne wpłynęły z 45 krajów: Austrii, Azerbejdżanu, Belgii, Białorusi, Czech, Finlandii, Francji, Holandii, Irlandii, Izraela, Japonii, Kanady, Kazachstanu, Korei, Litwy, Macedonii, Niemiec, Portugalii, Rosji, Szwajcarii, Szwecji, Turcji, Ukrainy, Stanów Zjednoczonych, Węgier, Wielkiej Brytanii i Włoch.

Dużym powodzeniem cieszyły się także wycieczki po Bibliotece Narodowej i lekcje biblioteczne. W 2009 r. odwiedziło i zostało oprowadzonych po Narodowej Książnicy 3459 osób w 144 grupach. Byli to przede wszystkim uczniowie starszych klas szkół średnich, studenci bibliotekoznawstwa i bibliotekarze z kraju i z zagranicy (45 osób).

Czytelnicy korzystali także z dokumentów zastępczych. Na ich zamówienie wykonano następujące usługi reprograficzne: ksero z oryginału – 6463 sztuki, ksero z mikrofilmu – 1744 sztuk, mikrofilm pozytywowo – 2256 m, mikrofilm negatywowo – 412 klatek, skan z oryginału – 23 754 sztuki, skan z mikrofilmu – 10 632 sztuk, skan z cyfrowej Biblioteki Narodowej *Polona* – 843 sztuki.

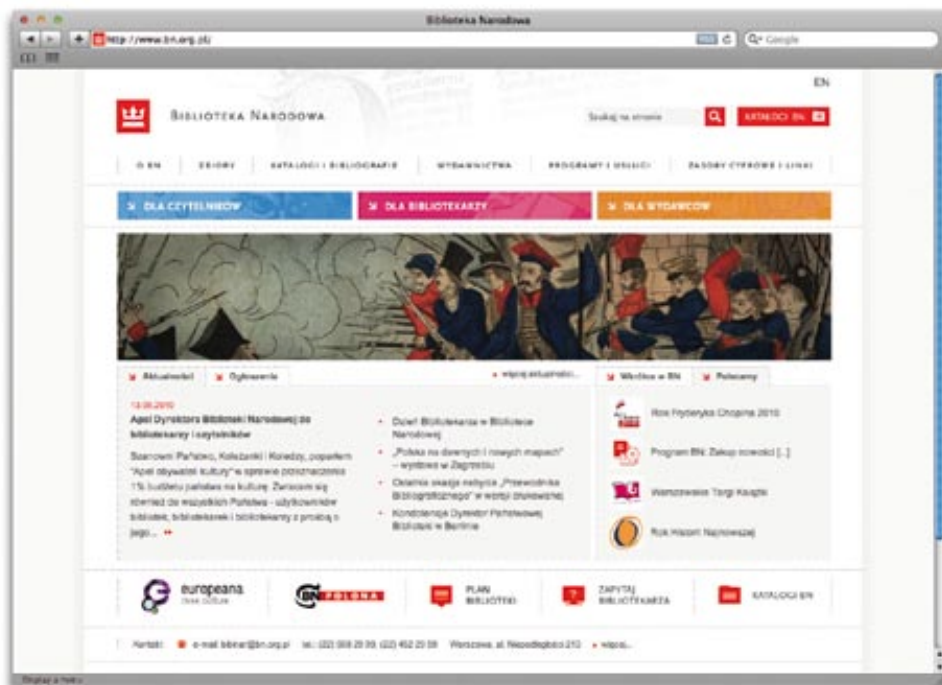
*Udzielone informacje i liczba udostępnionych woluminów/jednostek
w latach 2005–2009*

W czytelnich Biblioteki Narodowej czytelnicy mieli możliwość korzystania także ze zbiorów innych bibliotek zarówno krajowych, jak i zagranicznych. W 2009 r. za pośrednictwem Oddziału Wypożyczania Krajowego i Zagranicznego wysłano do bibliotek w Polsce i za granicą 1830 zamówień, z czego zrealizowanych zostało 87,8% ogólnej liczby rewersów. Zamawiane pozycje otrzymano z bibliotek zagranicznych z osiemnastu krajów (najwięcej wypożyczeń do BN dokonały biblioteki niemieckie, szwajcarskie i austriackie), z pięćdziesięciu dwóch bibliotek krajowych, w tym trzynastu warszawskich (najwięcej wypożyczeń do BN dokonały: Biblioteka Jagiellońska, Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie i Poznaniu oraz Biblioteka Śląska).

Biblioteka Narodowa udostępniała także swoje zbiory innym bibliotekom krajowym i zagranicznym. W 2009 r. wypożyczono 26 681 woluminów, 1570 szpul mikrofilmów i wykonano 4009 stron kserokopii. Zrealizowano zamówienia otrzymane z bibliotek z dwudziestu siedmiu krajów (najwięcej ze Stanów Zjedn., Australii, Czech i Niemiec).

W 2009 r. w Bibliotece Narodowej uaktualnione konta wypożyczeń miało 90 bibliotek warszawskich oraz 161 innych bibliotek krajowych. Najwięcej zamówień wpłynęło z: Instytutu Badań Literackich PAN, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Muzeum Powstania Warszawskiego oraz Instytutu Archeologii i Etnologii PAN. Ponad jedną czwartą (27,8%) wszystkich zrealizowanych zamówień nadesłanych przez biblioteki krajowe stanowiły wypożyczenia mikrofilmów: wysłano 1491 szpul na 840 zamówień.

Rewolucja cyfrowa w radykalny sposób zmieniła komunikację między biblioteką a jej użytkownikiem. Dane z ostatnich lat pokazują, że następuje stały spadek liczby użytkowników Biblioteki Narodowej korzystających z jej zbiorów w sposób tradycyjny (tj. w czytelnich), natomiast wyraźnie wzrasta liczba użytkowników wirtualnych, korzystających z baz danych, katalogów internetowych i przede wszystkim

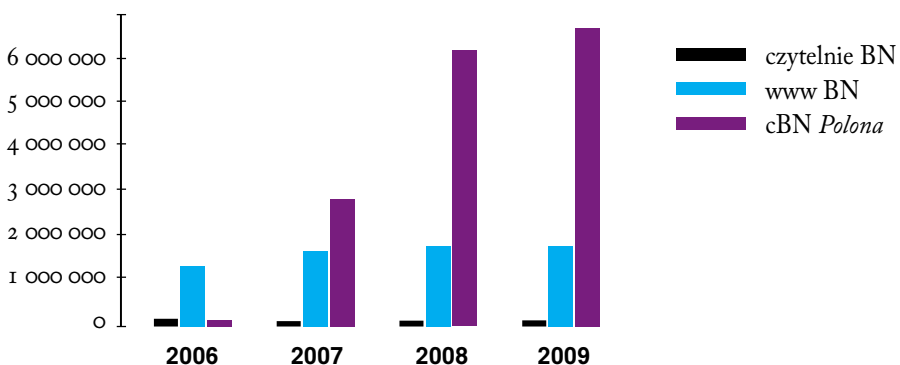

Nowa strona internetowa Biblioteki Narodowej

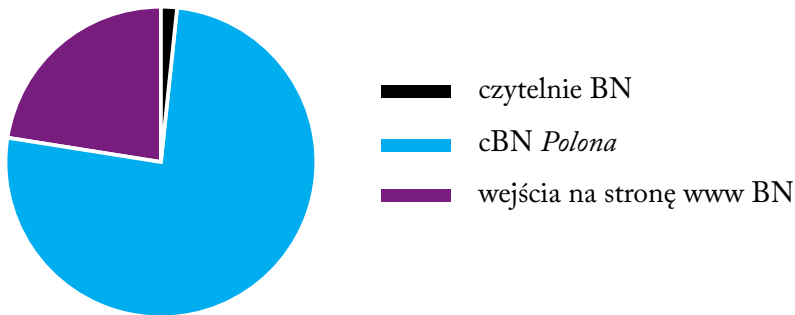
Strona internetowa „Świat Pana Cogito” prezentowana między innymi w prestiżowym albumie wydawnictwa Taschen

z zasobów działającej od września 2006 r. cyfrowej Biblioteki Narodowej *Polona*. Jest to niewątpliwie dobry przykład dynamicznego rozwoju społeczeństwa informacyjnego. Dlatego Biblioteka Narodowa podejmuje starania o zaspokojenie nowych potrzeb czytelników. W 2009 r. została zmieniona strona internetowa BN. Jej start miał miejsce oficjalnie 26 maja. Koncepcja nowej witryny oparta została na trzech założeniach: jest interaktywna z trzema głównymi adresatami, tj. czytelnikami, bibliotekarzami, wydawcami, ma łatwy i szybki dostęp do informacji oraz w sposób nowoczesny promuje wydarzenia przygotowane i organizowane przez Bibliotekę Narodową. W specjalnym rankingu przygotowanym w 2009 r. na zlecenie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego strona internetowa Biblioteki Narodowej zdobyła najwyższą lokatę wśród witryn internetowych wszystkich instytucji kultury w Polsce. Poinformował o tym minister Bogdan Zdrojewski na specjalnej konferencji prasowej „Kultura w sieci”, która odbyła się 13 lipca 2009 r. w warszawskim kinie Rejs. Podczas konferencji dyrektor BN, dr Tomasz Makowski, zaprezentował dziennikarzom i przybyłym dyrektorom instytucji kultury główne założenia witryny. Strona internetowa BN (www.bn.org.pl) zarejestrowała w 2009 r. 1 852 079 odwiedzin. W opublikowanych na początku 2009 r. badaniach, 78% ankietyowanych bibliotekarzy wskazało stronę internetową BN jako najczęściej odwiedzany przez bibliotekarzy portal bibliotekarski w Polsce. Dla porównania: strony internetowe bibliotek wojewódzkich odwiedza 70%, Elektroniczną Bibliotekę – platformę Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich (EBIB) – 52%, Bibliotekę w Szkole – 31%, a Bibliotekę 2.0 – 13% badanych. Badania przeprowadziła w 2008 r. agencja Millward Brown na zlecenie Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Wzięło w nich udział 500 osób wylosowanych spośród grupy 9616 bibliotekarzy.

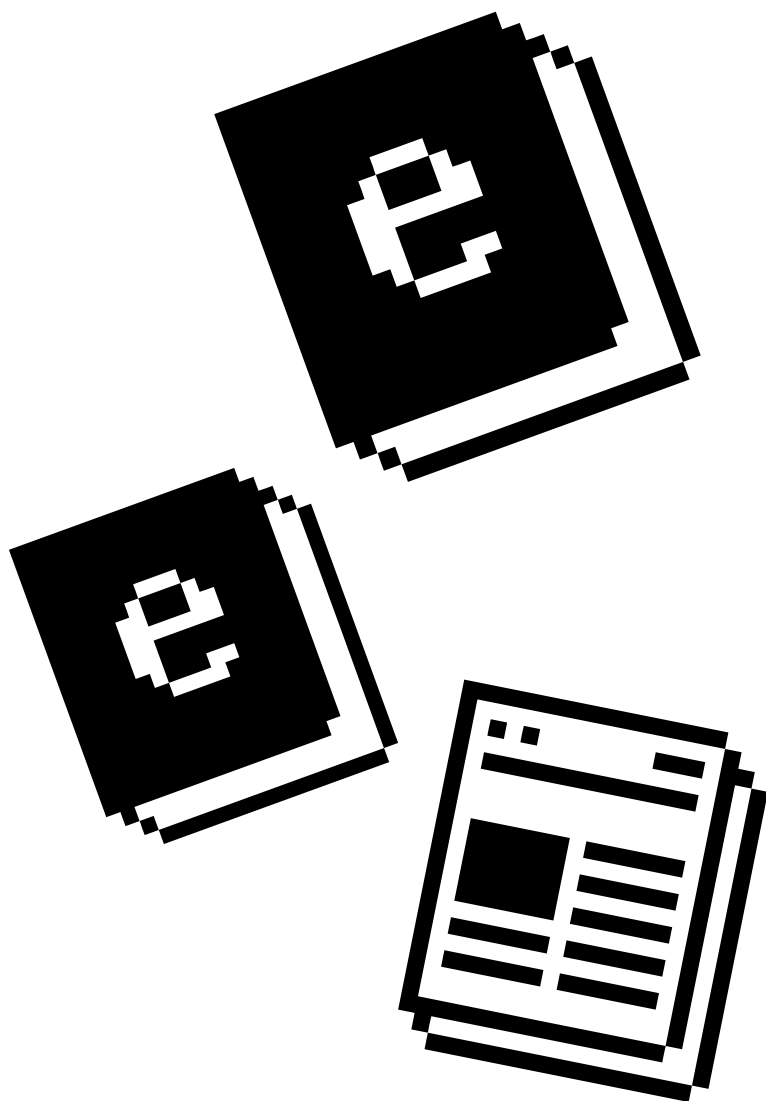

*Odwiedziny w czytelnich BN i witryn: głównej BN i cBN „Polona”
w latach 2006–2009*

W 2009 r. został także powiększony zasób cBN *Polona*. W 2009 r. opublikowano w niej 7161 nowych obiektów, co spowodowało, że na koniec roku zawierała ona 21 820 pozycji. Ogromną popularnością wśród internautów i mediów cieszyły się szczególnie dwie kolekcje: „Wrzesień 1939”, w której z okazji 70. rocznicy wybuchu II wojny światowej zaprezentowano blisko pół tysiąca gazet, druków ulotnych, dokumentów ukazujących się na ziemiach II Rzeczypospolitej od sierpnia do października 1939 r., oraz kolekcja „Juliusz Słowacki” prezentująca ponad dwieście cyfrowych wersji rękopisów, pierwodruków i dzieł poety w ustanowionym przez Sejm RP Roku Juliusza Słowackiego obchodzonym z okazji 200. rocznicy urodzin autora *Balladyny*. W 2009 r. cBN *Polona* zarejestrowała 6 855 000 odwiedzin (w 2008 r. – 6 325 000, w 2007 – 2 945 000 odwiedzin). Liczba odwiedzin cBN *Polony* od września 2006 r. przekroczyła 16 350 000. Więcej na temat cBN *Polona* w rozdziale *Biblioteki cyfrowe*.

Odwiedziny w czytelniach BN i witryn: BN i cBN „Polona” w 2009 r.

Nowoczesne technologie procesów bibliotecznych

Od 1997 r. Biblioteka Narodowa tworzy główny katalog swoich zbiorów w bazie danych zintegrowanego systemu bibliotecznego INNOPAC/MILLENNIUM. System MAK, opracowany na początku lat 90. XX w. w Bibliotece Narodowej, jest stosowany w Narodowej Książnicy do obsługi baz danych: zbiorów specjalnych nieopracowywanych w systemie INNOPAC/MILLENNIUM, bibliografii specjalnych, baz danych katalogów centralnych, informacyjnych baz danych, a także do przygotowywania publikacji bibliograficznych i katalogowych oraz przetwarzania danych bibliograficznych i katalogowych poza systemem INNOPAC/MILLENNIUM.

Zintegrowany system biblieczny INNOPAC/MILLENNIUM

Baza danych była regularnie monitorowana: codziennie sprawdzano status systemu oraz kontrolowano i modyfikowano formatki rekordów wzorcowych, poddawano sprawdzaniu dublowanie się haseł wzorcowych, co trzy tygodnie lub częściej opróżniano pliki z raportami o hasłach, uwalniano rekordy zatrzymane przez system, dokonywano korekty ustawień systemu zgodnie z zapotrzebowaniami użytkowników, tworzone nowe loginy i autoryzacje. Regularnie sporządzano także kopie bezpieczeństwa bazy. Porządkowano bazę danych, zwłaszcza w zakresie rekordów haseł wzorcowych formalnych i przedmiotowych, przeglądano też i aktualizowano rekordy bieżącego wpływu czasopism pod kątem ich statusu.

Analizowano również sugestie czytelników zapisywane w systemie i w przypadku uzasadnionych uwag dokonywano zmian w bazie. Bibliotekarz systemowy BN organizował spotkania z kierownikami poszczególnych komórek merytorycznych, w celu przekazania najnowszych założeń dotyczących poprawności wprowadzania danych. W marcu 2009 r. zorganizowano spotkanie z przedstawicielami wszystkich katalogujących zakładów BN, na którym poinformowano o zmianach w formacie MARC 21 odnośnie do wypełniania pola serii i dokumentu wieloczęściowego, oraz omówiono zasady wprowadzania danych w poszczególnych polach opisu bibliograficznego zgodnie z formatem MARC 21. Nowe zasady zostały omówione w przygotowanych dokumentach: *Zmiany w wypełnianiu strefy serii i dokumentu wieloczęściowego oraz Ustalenia dotyczące opisu bibliograficznego – dla wszystkich typów dokumentów wprowadzanych do bazy INNOPAC/MILLENNIUM – 11.03.2009*, zamieszczonych na stronie pracowniczej BN w zakładce „Wiadomości bibliotekarza systemowego”. Prowadzono także szkolenia pracowników w zakresie pracy w systemie (łącznie w szkoleniach wzięło udział 25 osób). Wyprowadzono uporządkowane dane w systemie INNOPAC/MILLENNIUM do systemu MAK w celu drukowania książek akcesyjnych (egzemplarza obowiązkowego książek) i inwentarzowych.

Rozpoczęto prace nad udostępnieniem w internecie kartoteki haseł wzorcowych formalnych. Hasła te zostaną zaprezentowane w systemie MAKWWW.

Na początku 2009 r. sprawdzono i wdrożono kolejne dwie wersje systemu MILLENNIUM: MILLENNIUM 2006 oraz MILLENNIUM 2007, przy czym tę ostatnią zaktualizowano następnie do wersji 2007.1.2 oraz 2007.1.3. Kontynuowano prace nad polonizacją MILLENNIUM i OPAC-a oraz weryfikacją komend już przetłumaczonych. Od drugiego kwartału 2009 r. skupiono się również na przetłumaczeniu modułów gromadzenia oraz kontroli wpływu czasopism.

W sierpniu 2009 r. baza została powiększona o 3000 rekordów zasobu czasopism z kartą wpływu.

W grudniu 2009 r. zakupiono *rescoping* bazy dla celów prezentacji w katalogu OPAC: Bibliografii Narodowej, zasobów cyfrowych, księgozbioru czytelników Zakładu Informacji Naukowej, czasopism i wyszukiwania w całej bazie.

W grudniu 2009 r. firma Innovative włączyła moduł Millennium Scheduler oraz powiększyła pulę plików przeglądowych o 1 250 000 rekordów. Narzędzia te zakupił dla Biblioteki Narodowej Instytut Książki w celu obsłużenia programu MAK+, a ich stosowanie zostało uregulowane oddzielną umową zawartą pomiędzy obiema instytucjami.

W 2009 r. prowadzono również prace związane z nową prezentacją internetowego katalogu komputerowego BN. Nowa wersja katalogu została uruchomiona 13 listopada 2009 r.

Udostępnianie baz danych Biblioteki Narodowej i programu MAK

Biblioteka Narodowa udostępnia katalogowe i bibliograficzne bazy danych w internecie oraz rozpowszechnia je na zamówienie w wersji elektronicznej. W 2009 r. w bazie prowadzonej przez Zakład Technologii Informatycznych BN zarejestrowano 3014 użytkowników (w 2008 r. – 2916) korzystających z systemu MAK, MAKWWW, nabywców CD-ROM oraz danych bieżących. Wśród nich znalazło się: 1738 bibliotek publicznych, 138 bibliotek kościelnych, 223 biblioteki szkolne, 69 bibliotek pedagogicznych, 281 bibliotek uczelnianych oraz 565 innych instytucji.

Na koniec 2009 r. zarejestrowanych było 2077 użytkowników systemu MAK i 282 użytkowników MAKWWW (w 2008 r. odpowiednio 1996 i 259).

W 2009 r. wysłano do 224 stałych użytkowników (na dyskietkach lub pocztą elektroniczną) dane obejmujące bazę BABIN, Bibliografię Wydawnictw Ciągłych, Bibliografię Zawartości Czasopism, serwis PRA-SA, Przewodnik Bibliograficzny (zarówno w formacie MARC BN, jak i MARC 21). Ponadto sprzedano 66 płyt CD ROM z danymi bibliografii narodowej, kartoteki haseł wzorcowych i UKD, 81 pakietów MAK, 89 aktualizacji MAK 4.3a, 22 programy MAKWWW i 22 jego nowej wersji. Zarejestrowane w Zakładzie Technologii Informatycznych wpływy

z dystrybucji danych, pakietu MAK oraz programu MAKWWW wyniosły w 2009 r. 391 293,52 zł.

Rozwój i wykorzystanie systemu MAK

W BN jest około 250 baz w systemie MAK, umieszczonych na serwerach i dyskach lokalnych. Ich obsługą administracyjną i merytoryczną zajmuje się Zakład Technologii Informatycznych BN. Do czynności prowadzonych przez ZTI BN należą: regularne i okazjonalne dołączanie danych do baz, przeładowywanie danych z baz roboczych do docelowych, zmiana lub rozbudowa struktury baz, budowanie i zmiany makrooperacji, tworzenie zapytań do wyszukiwania i kluczy do sortowania, tworzenie kopii zapasowych i kopii roboczych, tworzenie nowych i zmiany w budowie starych indeksów, tworzenie nowych i zmiany w starych formatach wydruków z baz.

W 2009 r. uzupełniono pakiet MAKM (windowsowa wersja MAK) o brakujące programy administracyjne i połączono z MAK 4.3a, opracowano procedurę instalacyjną pozwalającą na wspólne instalowanie MAK 4.3a i MAKM z nowej płytki instalacyjnej MAK, zakończono prace nad zastosowaniem pakietu MAKM do pracy w systemie Windows-Vista, opracowano nowy typ indeksu dla bazy MAK (znaki specjalne widoczne w indeksie). Kontynuowano także prace nad pakietem BIBR21M (windowsową wersją pakietu Bibliografii Regionalnej). Ponadto zmontowano pakiet MAK-4.3b składający się z trzech pakietów: MAK-Dos (dotychczasowy MAK4.3a), MAKM (windowsowa wersja pakietu MAK), BBRM (windowsowa wersja pakietu BIBR21 – Bibliografii Regionalnej), doskonalono technikę konwersji baz za pomocą formatów drukowania, a także aktualizowano w internecie dokumentację programu MAK (opis bazospisu). Prowadzono prace nad przygotowaniem przejścia z edycji wersji finalnych publikacji tworzonych w Zakładzie Technologii Informatycznych dla innych komórek BN z programu TeX na program Adobe InDesign. Wprowadzano modyfikacje w programach dla bibliografii dokumentów kartograficznych (zmiany w zrębie głównym i uściślenie zasad sortowania). Opracowano nową metodę przetwarzania dla Bibliografii Wydawnictw Ciągłych – tworzenie zbioru PDF z aktywnymi linkami od wykazu działów do działów w zrębie głównym oraz od odsyłaczy i indeksów do opisów bibliograficznych. Opracowano system przetwarzania dla Bibliografii Dokumentów Dźwiękowych i Audiowizualnych, czego wynikiem jest zbiór PDF z aktywnymi linkami umieszczony na stronie internetowej BN.

W czerwcu 2009 r. ustalano zakres pracy dla Dyskografii poloników zagranicznych z okresu 1919–1939 (zawartość, indeksy), dla potrzeb Zakładu Zbiorów Dźwiękowych i Audiowizualnych. Modyfikowano programy wybierające dane z bazy. Dopracowano procedurę BIBLM (windowsowa wersja procedury używana do drukowania rekordów z baz MAK), dołączono produkcje dezyderatów. Opracowano nową wersję księgi inwentarzowej dla fotografii dla Zakładu Zbiorów Ikonograficznych. Opracowano nowe programy zrębu głównego i indek-

sów dla „Bibliografii Dokumentów Elektronicznych” oraz „Bibliografii Dokumentów Kartograficznych”. Opracowano nowy system do edycji zeszytów „Bibliografii Zawartości Czasopism” w postaci PDF. Ponadto, prowadzono techniczną obsługę serwisu WWW BN w internecie, w zakresie baz danych dostępnych przez MAKWWW.

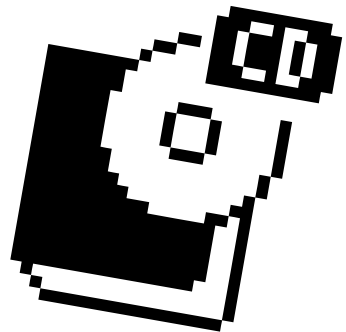
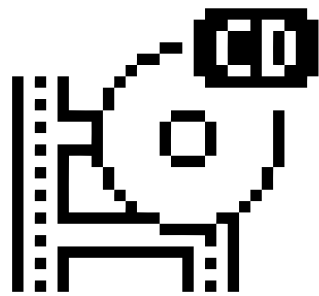
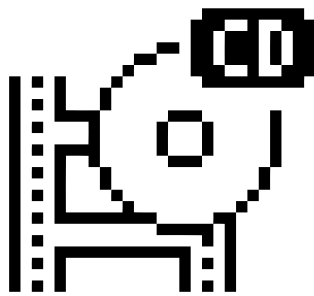
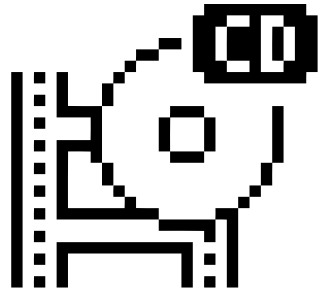
Sprzęt i oprogramowanie komputerowe. Sieć lokalna i dostęp do internetu

W 2009 r. Zakład Technologii Informatycznych BN sprawował opiekę i prowadził serwis techniczny blisko tysiąca komputerów znajdujących się w BN. Zajmował się też obsługą administracyjną i techniczną serwerów zainstalowanych na terenie Biblioteki Narodowej. Czynności te obejmowały, m.in.: zakładanie kont dla nowych użytkowników i usuwanie nieaktualnych, zmianę haseł, nadawanie praw użytkownikom, katalogom, bazom i zbiorom, zarządzanie zasobami serwerów, tworzenie kopii bezpieczeństwa i kopii archiwalnych, odzyskiwanie zbiorów na życzenie użytkowników, interwencje w przypadkach braku dostępności, aktualizacje oprogramowania, zwiększanie zabezpieczeń, starania o niezawodną i wydajną pracę serwerów, projektowanie i instalacje nowych serwerów. Obecnie w BN są 43 serwery zawierające cyklicznie aktualizowane oprogramowanie.

W 2009 r. przygotowano, skonfigurowano i uruchomiono system do harvestowania internetu, wykorzystujący aplikację NetarchiveSuite. Przygotowano, skonfigurowano i uruchomiono serwer DSpace do odbierania publikacji od wydawców oraz serwer DSpace do przechowywania i udostępniania lokalnego publikacji. Opracowano i zaczęto stosować nową politykę backupów – najważniejszych danych z serwerów BN. W ramach planowanego zakupu i zainstalowania nowego urządzenia typu UTM (zamiast używanego obecnie) przeprowadzono testy sześciu urządzeń: Astaro ASG525, SonicWALL NSA 2400, NETASQ U1100, Juniper SSG-550, SonicWALL NSA 3500, Untangle 6.2. Skonfigurowano i uruchomiono macierz zasobów dyskowych typu NAS o pojemności 4TB w ramach projektu wirtualizacji serwerów BN. Przeprowadzono testy instalacji, konfiguracji i funkcjonalności systemu maszyn wirtualnych VMware Infrastructure, testy instalacji, konfiguracji i funkcjonalności systemu maszyn wirtualnych XenServer 5.0, testy terminala WYSE V50LE w ramach planowania zakupu i wdrożenia systemu terminalowego dla czytelników BN.

Zainstalowano także nowe punkty dostępowe sieci WiFi w Czytelni Humanistycznej i Czytelni Czasopism oraz wyposażono wszystkie punkty dostępowe sieci WiFi BN w zasilacze awaryjne UPS w celu zapewnienia ochrony przed zanikami i skokowymi zmianami napięcia elektrycznego w sieci zasilającej, a także wyposażono wszystkie punkty dostępowe sieci WiFi BN w wyłączniki czasowe wyłączające automatycznie urządzenia po godzinach pracy czytelników, w celu uniknięcia prób nieuprawnionego dostępu do sieci WiFi oraz zapewnienia codziennych restartów urządzeń, a także oszczędzania energii elektrycznej. Przeprowadzono testy

instalacji i konfiguracji nowej bramy dostępowej do internetu dla sieci WiFi opartej na oprogramowaniu *open source* ZoneCD. Przygotowano, skonfigurowano i uruchomiono dwa nowe serwery z systemem maszyn wirtualnych współpracujących z macierzą NFS oraz systemem HA zapewniającym ciągłą pracę maszyn wirtualnych w przypadku awarii jednego z serwerów fizycznych. Dokonano migracji dziewięciu serwerów fizycznych na maszyny wirtualne systemu. Wynikiem migracji jest redukcja liczby serwerowych maszyn fizycznych, co ogranicza zużycie energii elektrycznej i emisję ciepła w serwerowni oraz pozwala lepiej wykorzystać zasoby sprzętowe (moc procesorów, pojemność pamięci i przestrzeń dyskową). Przygotowano, skonfigurowano i uruchomiono nowy serwer DNS dla domeny bn.org.pl. Przygotowano, skonfigurowano i uruchomiono serwer dla nowej witryny internetowej Biblioteki Narodowej. Współpracowano z webmasterem przy uruchomieniu i zabezpieczeniu nowej witryny. Przygotowano, skonfigurowano i uruchomiono serwer udostępniający serwisowi *Europeana* rekordy OAI-PMH pobrane z systemu INNOPAC/MILLENNIUM. Przygotowano, nadano uprawnienia i skonfigurowano na wybranych stacjach roboczych dostęp do folderów sieciowych na serwerze dla „Ruchu Muzycznego” w celu wymiany materiałów dla przygotowywanych do druku czasopism.

Ochrona i konserwacja zbiorów

Biblioteka Narodowa jako największa w kraju placówka gromadząca piśmienniczy dorobek minionych pokoleń musi zapewniać właściwe warunki przechowywania i ochrony zbiorów, zgodne z najnowszymi osiągnięciami sztuki konserwatorskiej i technologicznych rozwiązań.

W ciągu ostatnich kilkunastu lat w Narodowej Książnicy rozbudowano konserwatorskie zaplecze – zarówno kadrowe, jak i materialne – zakupiono i zmodernizowano sprzęt do mikrofilmowania, dezynfekcji i laminowania papieru. W latach 2000–2008 dzięki specjalnym funduszom zapewnionym przez Wieloletni Rządowy Program „Kwaśny papier. Ratowanie w skali masowej zagrożonych polskich zasobów bibliotecznych i archiwalnych” możliwe było uruchomienie najnowocześniejszych technologii masowego odkwaszania papieru: arkuszy i książek. Dzięki temu programowi, Polska zaczęła liczyć się w świecie jako ośrodek masowej konserwacji zbiorów z XIX i XX w. oraz jedyny kraj, w którym biblioteki i archiwa stały się właścicielami licencjonowanych, nowoczesnych urządzeń do odkwaszania zbiorów. Niestety, z uwagi na sytuację gospodarczą kraju, program nie był kontynuowany w 2009 r. Doświadczenia zdobywane w trakcie prowadzonych w BN działań profilaktycznych i konserwatorskich służą całemu środowisku bibliotekarskiemu w Polsce. Dzięki wynikom badań nad metodami konserwacji, technologiami ochrony zbiorów oraz stanem zachowania zbiorów, publikowanym przede wszystkim na łamach „Notesu Konserwatorskiego”, konserwatorzy BN wspierają działania innych bibliotek, zwłaszcza tworzących Narodowy Zasób Biblioteczny. W październiku 2009 r. BN zorganizowała specjalną Międzynarodową Konferencję Naukową „Rękodzieło i nowoczesne technologie”, w której wzięło udział ponad stu pięćdziesięciu najwybitniejszych specjalistów z polskich i zagranicznych ośrodków konserwatorskich. Okazją do zorganizowania konferencji była 80. rocznica utworzenia w Narodowej Książnicy przez prof. Bonawenturę Lenarta pierwszej pracowni konserwatorskiej. Konferencja była jedną z największych tego typu w ostatnich latach. Szeroko ją komentowano w środkach masowego przekazu i w zgodnej opinii organizatorów i uczestników stała się bardzo ważnym forum wymiany doświadczeń i prezentacji osiągnięć w konserwacji i restauracji zbiorów bibliotecznych (więcej na temat konferencji w rozdziale *Działalność naukowa*).

Profilaktyka i konserwacja tradycyjna

Największe znaczenie, wśród stosowanych metod ochrony zarówno cennych obiektów, jak i całości zasobów, przypisuje się profilaktyce. Na bieżąco nadzoruje się warunki klimatyczne w magazynach zbiorów i salach wystawowych, oczyszcza się zbiory, wymienia opakowania ochronne lub wprowadza profesjonalne opakowania dla zbiorów, które tego wymagają. Obiekty bardzo zniszczone, których stan zachowania

uniemożliwia korzystanie z nich, a destrukcja pogłębia się, są poddawane zabiegom konserwatorsko-restauratorskim. Tradycyjną konserwacją objęto zabytkowe obiekty ze zbiorów specjalnych oraz cymelia zbiorów głównych Biblioteki Narodowej.

W 2009 r. w pracowniach Zakładu Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych zakończono konserwację trzydziestu dwóch rękopisów (w 2008 r. – 7) zawierających 4528 kart (poddano konserwacji listy Stefana Żeromskiego, Juliusza Słowackiego, Cypriana Norwida, Zygmunta Krasińskiego), 38 druków oprawnych, w tym atlasów (w 2008 r. – 40) zawierających 1577 kart oraz 243 rysunki, grafiki i mapy (w 2008 r. – 302). Ponadto w Pracowni Konserwatorskiej w Pałacu Rzeczypospolitej drobnym zabiegom konserwatorskim poddano 208 druków, 139 grafik oraz wykonano 16 *passe-partout*. Przygotowano 36 ekspertyzy konserwatorskich dotyczących stanu zachowania 928 obiektów udostępnianych na wystawy, zawierających opis stanu zachowania tych obiektów oraz wskazówki dotyczące warunków ekspozycji wypożyczonych z Biblioteki Narodowej materiałów bibliotecznych.

Dla obiektów poddawanych zabiegom konserwatorskim wykonano pełne dokumentacje opisowe i fotograficzne. Łącznie przygotowano 141 (w 2008 r. – 123) dokumentacji konserwatorskich, dla których wykonano 953 fotografie kolorowe (analogowe i cyfrowe) oraz 178 fotografii cyfrowych. Wprowadzono 1367 zdjęć do komputerowej bazy dokumentacji konserwatorskich.

W Zakładach: Konserwacji Masowej Zbiorów Bibliotecznych, Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych oraz w Laboratorium Konserwatorskim Zbiorów Bibliotecznych BN prowadzono także prace konserwatorskie cennych obiektów znajdujących się poza zbiorami BN. Dzięki dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego przeprowadzono prace konserwatorskie i digitalizacyjne 69 map ze zbiorów Biblioteki Polskiej w Paryżu oraz unikatowych druków z lat czterdziestych XX w. ze zbiorów Biblioteki Polskiej Polskiego Ośrodka Społeczno-Kulturalnego w Londynie. Dnia 19 listopada na specjalnym pokazie w siedzibie BN zaprezentowano efekty tych prac. W październiku 2009 r. do Sekcji Konserwacji Grafiki i Rysunków trafiło 60 planów, rysunków i map z XVII i XVIII w., będących własnością Zakonu Nawiedzenia NMP Klasztoru Sióstr Wizytek w Warszawie. Wykonano wstępne prostowanie obiektów, które umożliwiło przeprowadzenie oceny stanu zachowania, określenie zakresu zaleczanych prac konserwatorskich dla tych obiektów i przygotowano je do digitalizacji.

Od 2000 r. w BN wymieniane są pudła i teczki ochronne wykonane z „kwaśnej” tektury na opakowania ochronne wykonane z tektury bezkwasowej. Efektem tych działań jest zabezpieczenie właściwymi opakowaniami ponad 300 000 woluminów czasopism, a także stale reperuje się i oprawia książki i czasopisma oraz wykonuje się pudełka na mikrofilmy. W celu ochrony zbiorów zreperowano i oprawiono w Oddziale Introligatorni Specjalistycznej BN 8269 książek, czasopism, gazet i broszur, a także wykonano, m.in.: 15 900 teczek przewlekanych

na czasopisma, 1500 pudeł na mikrofilmy, 2760 teczek na rękopisy oraz 2000 kopert na płyty gramofonowe.

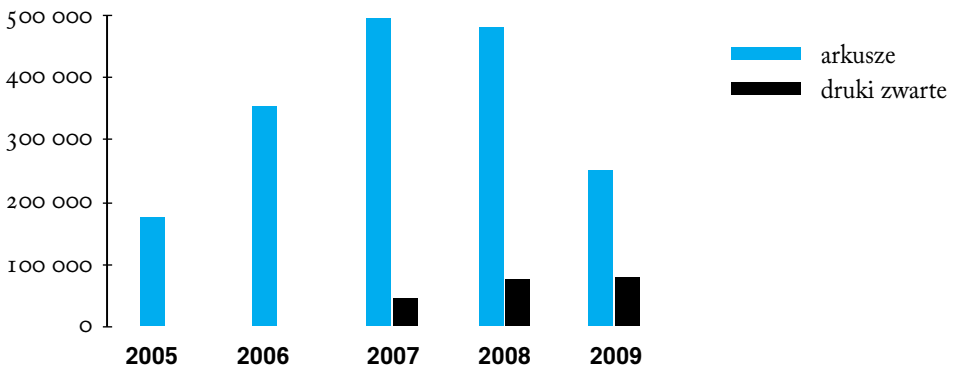
Konserwacja masowa. Odkwaszanie

Zbiory XIX- i XX-wieczne stanowią przeważającą część zasobu Biblioteki Narodowej, ale także innych bibliotek i archiwów. Wprowadzenie w XIX w. do masy papierowej takich produktów jak klej żywiczny i siarczan glinowy oraz ścier drzewny spowodowało, że papier był kwaśny już w chwili jego produkowania, a z upływem lat stawał się coraz bardziej kruchy. Dokumenty utrwalone na tzw. kwaśnym papierze, ze względu na właściwości fizykochemiczne nośnika (obecność w papierze substancji kwaśnych wprowadzanych podczas produkcji oraz absorpcja kwaśnych gazów podczas magazynowania) są wrażliwsze na wszystkie zagrożenia zewnętrzne. Liczba zbiorów XIX- i XX-wiecznych zagrożonych zniszczeniem jest zbyt duża, by można je było uratować metodami konserwacji tradycyjnej. Pomóc tym zbiorom może tylko konserwacja masowa – ratowanie zasobów bibliotecznych i archiwalnych w przeznaczonych do tego celu wyspecjalizowanych, nowoczesnych urządzeniach lub instalacjach, w procesach dezynfekcji, laminacji, odkwaszania i wzmacniania arkuszy oraz książek. W latach 2000–2008 dzięki specjalnym funduszom zapewnionym przez Wieloletni Program Rządowy „Kwaśny papier. Ratowanie w skali masowej zagrożonych polskich zasobów bibliotecznych i archiwalnych” zastosowano w BN technologię masowego odkwaszania arkuszy w urządzeniu C 900 firmy Neschen oraz masowego odkwaszania książek metodą Bookkeeper (wprowadzona w BN w 2007 r.). W ramach programu odkwaszaniem objęto zarówno zbiory znajdujące się w Narodowej Książnicy, jak również w innych bibliotekach, archiwach i instytucjach kultury podległych Ministerstwu Kultury i Dziedzictwa Narodowego (m.in. zbiory Narodowego Instytutu Fryderyka Chopina, Muzeum Narodowego, Archiwum Głównego Akt Dawnych, Zamku Królewskiego w Warszawie, Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków, Żydowskiego Instytutu Historycznego).

W związku z wygaśnięciem w 2009 r. Wieloletniego Programu Rządowego „Kwaśny papier” i związanej z tym dotacji, masowe odkwaszanie prowadzone w Zakładzie Konserwacji Masowej Zbiorów Bibliotecznych było finansowane ze środków własnych BN (w zakresie konserwacji zbiorów Narodowej Książnicy), a w przypadku konserwacji zbiorów innych instytucji czy osób prywatnych wprowadzono odpłatne usługi. W ramach rozpowszechniania informacji o posiadanych instalacjach i możliwości odpłatnego z nich korzystania, rozesłano do 560 bibliotek i archiwów w Polsce list Dyrektora BN wraz z dwiema broszurami (*Odkwaszanie zbiorów bibliotecznych i archiwalnych w Polsce. Posumowanie i Zasady eksponowania obiektów archiwalnych*), a także zamieszczono pełną informację dotyczącą usług BN w tym zakresie na stronie internetowej BN. Zakład Konserwacji Masowej Zbiorów Bibliotecznych BN nawiązał także ścisłą współpracę z Zakładami BN przechowującymi zbiory specjalne (tj. Zakładami: Zbiorów Muzycznych,

Zbiorów Kartograficznych, Rękopisów, Starych Druków), dzięki czemu nabyte doświadczenie i przygotowanie pracowników oraz wykorzystanie nowoczesnego sprzętu umożliwiło podejmowanie działań konserwatorskich zgodnie z rangą i stanem zachowania zbiorów.

W 2009 r. dzięki instalacji urządzenia C 900 firmy Neschen odkwaszono 25 228 obiektów (woluminów, tek archiwalnych), o liczbie kart różnego formatu 106 667 (tj. 248 647, 5 kart w przeliczeniu na format A4), w tym dla Biblioteki Polskiej POSK w Londynie 62 woluminy o liczbie kart różnego formatu 2141 (3852,32 karty w przeliczeniu na format A4), a dla instytucji zewnętrznych (m.in. Muzeum Teatralnego i osób prywatnych) 2819 woluminów (2969 kart różnego formatu 6815,43 karty w przeliczeniu na format A4). Łącznie w latach 2005–2009 odkwaszono za pomocą urządzenia C 900 firmy Neschen 1 149 736 kart różnego formatu (1 745 050,74 karty w przeliczeniu na format A4).

Liczba arkuszy (w przeliczeniu na format A4) i druków zwartych odkwaszonych w latach 2005–2009 ze zbiorów Biblioteki Narodowej oraz innych instytucji kultury

W ramach odkwaszania druków zwartych w systemie Bookkeeper odkwaszono 73 671 woluminów/jednostek/tek archiwalnych o łącznej wadze 41 235,34 kg, pochodzących ze zbiorów Biblioteki Narodowej, 1297 woluminów pochodzących z innych instytucji podległych MKiDN (Muzeum Narodowe w Warszawie, Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków, Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Stawisku) o wadze 889,77 kg, 64 obiekty ze zbiorów Biblioteki Polskiej POSK w Londynie oraz w ramach usług zewnętrznych (m.in. dla Muzeum Teatralnego, Głównej Biblioteki Pracy i Przeposobienia Społecznego, Biblioteki Sejmowej i Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie oraz osób prywatnych) 2787 woluminów. Łącznie procesowi odkwaszania druków zwartych poddano 77 819 woluminów/jednostek/tek archiwalnych o wadze 43 568,57 kg. Łącznie w latach 2007–2009 odkwaszono w systemie Bookkeeper 200 577 woluminów/jednostek/tek archiwalnych o łącznej wadze 95 138,02 kg.

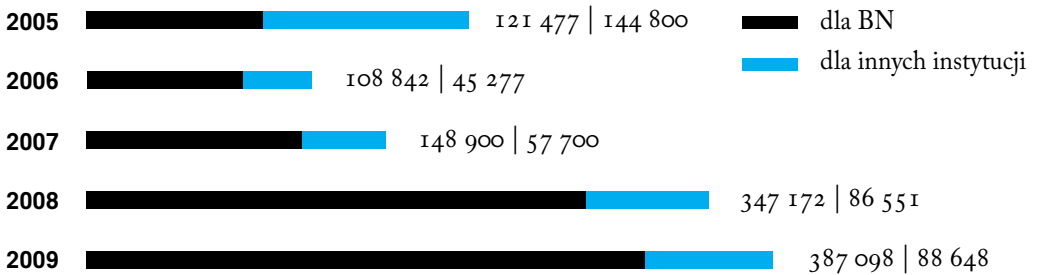
W Laboratorium Konserwatorskim Zbiorów Bibliotecznych BN wykonano badania czystości mikrobiologicznej 977 obiektów (w 2008 r. – 491) oraz przeprowadzono 2926 (w 2008 r. – 1724) pomiarów pH papieru metodą stykową na 514 obiektach (w 2008 r. na 341). Przeprowadzono także 1400 prób mikrobiologicznych powietrza (w tym 49 dla Muzeum Etnograficznego i Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych). Liofilizacji (osuszaniu) poddano 348 kg obiektów wcześniej zamrożonych oraz dokonano napraw i rekonstrukcji 5293 szpul taśm mikrofilmowych. W komorze ciśnieniowo-próżniowej poddano dezynfekcji obiekty z dziesięciu zakładów BN (35,5 wsadu) oraz 28 instytucji zewnętrznych, m.in.: Stołecznego Konserwatora Zabytków, Muzeum Literatury, Muzeum Powstania Warszawskiego, Muzeum Historycznego m.st. Warszawy, Muzeum Teatralnego, Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie (46,5 wsadu). Łącznie przeprowadzono 82 wsady (w 2008 r. – 85).

Wytwarzanie dokumentów zastępczych. Mikrofilmowanie i digitalizacja zbiorów

Jednym ze sposobów ochrony zbiorów jest tworzenie tzw. dokumentów zastępczych przez mikrofilmowanie i digitalizację. Program mikrofilmowania zbiorów w Bibliotece Narodowej jest realizowany od 1950 r., kiedy to utworzono stację mikrofilmową i rozpoczęto mikrofilmowanie najcenniejszych dokumentów ze zbiorów polskich bibliotek. Obecnie zasób mikrofilmów Biblioteki Narodowej liczy ponad 300 000 jednostek zawierających dokumenty polskich i zagranicznych księżnic, na który składają się mikrofilmowe kopie rękopisów, starych druków, muzykaliów, druków nowszych i czasopism. Dnia 29 października 2009 r. podczas konferencji zorganizowanej w Pałacu Rzeczypospolitej, minister kultury i dziedzictwa narodowego Bogdan Zdrojewski, omawiając główne założenia „Programu digitalizacji dóbr kultury oraz gromadzenia, przechowywania i udostępniania obiektów cyfrowych w Polsce 2009–2020”, powierzył Bibliotece Narodowej pełnienie funkcji Centrum Kompetencji w zakresie digitalizacji materiałów bibliotecznych w Polsce. W zakładzie Reprografii i Digitalizacji Zbiorów BN wykonano w 2009 r. 253 724 klatki mikrofilmowe (w 2008 r. – 379 893).

Nowe perspektywy ochrony unikatowych obiektów i jednocześnie masowego ich udostępniania – każdemu i o każdej porze – stwarza digitalizacja. Przenoszenie dokumentów bibliotecznych do postaci cyfrowej i budowanie biblioteki cyfrowej wyznacza kierunki działalności Narodowej Książnicy na najbliższe lata w dziedzinie ochrony zbiorów i zapewnienia powszechnego do nich dostępu. Z roku na rok w BN wzrasta liczba zabezpieczonych w ten sposób dokumentów. W działającej od 2004 r. Pracowni Digitalizacji Zbiorów – wyposażonej w nowoczesne skanery do oryginałów: DigiBook 6002 RGB, Zeuschel OS 10000, 3 skanery Zeuschel 12000, 1 skaner Zeuschel 14000 (zakupione w 2008 r.) oraz 2 skanery Canon MS 800 do mikrofilmów – w 2009 r. wykonano

475 746 skanów (w 2008 r. – 433 743 skany), w tym z oryginału 422 819, a z mikrofilmów 52 927. Spośród skanów wykonanych z zarówno z oryginału, jak i z mikrofilmów 387 098 wykonano do zbiorów BN, a 88 648 na zewnętrzne zamówienie. Zrobiono także 30 445 kserokopii.

Liczba skanów wykonanych w Bibliotece Narodowej w latach 2005–2009

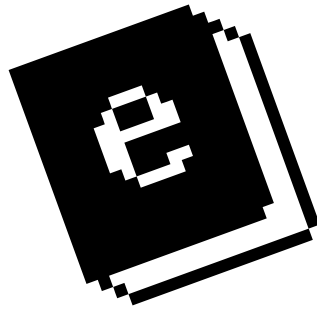
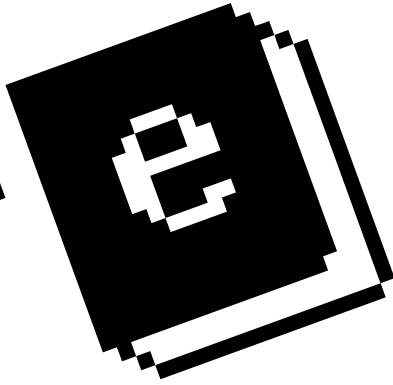
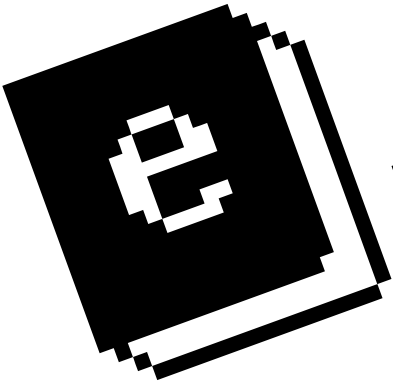
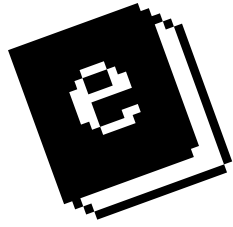
Wśród ciekawszych obiektów bibliotecznych zdigitalizowanych w 2009 r. wymienić należy: *Kodeks zamojski*, Kartę Malinowskiego z Objawienia św. Brygidy, rękopisy Juliusza Słowackiego, a wśród nich rękopisy dramatów *Balladyna* i *Krak*, wiersze znajdujące się w albumie matki poety, *Odpowiedź na psalmy przyszłości*, książki, druki muzyczne i ikonografię związaną z Fryderykiem Chopinem, materiały kartograficzne: *Geognastycher Atlas von Polen* oraz *Królestwo Polskie, Wielkie Księstwo Poznańskie*, a także *Cosmographia Claudii Ptolemei Alexandrini*, arabski rękopis Muhammada al-Ali *Traktat o cudach astronomii czy Apokalipsę* z komentarzami Andrzeja z Cezarei oraz testament prymasa Polski Michała Stefana Radziejowskiego z XVII w.

Bezpieczeństwo zbiorów Biblioteki Narodowej

Profilaktyka ochrony zbiorów polega także na zwiększeniu bezpieczeństwa budynków, w których przechowywane są zbiory. Systematycznie przeprowadzane są kontrole stanu urządzeń przeciwpożarowych, zespołów wentylacyjno-klimatyzacyjnych i systemów zabezpieczeń technicznych oraz telewizji przemysłowej, zamontowanych w latach ubiegłych. W zakresie technicznej i elektronicznej ochrony obiektów działają kamery monitorujące wewnątrz, kamery zewnętrzne, systemy czujek elektronicznych, a także są modernizowane zabezpieczenia antywłamaniowe.

W ramach prac nad zwiększeniem bezpieczeństwa budynków i zbiorów w 2009 r. przeprowadzono 93 kontrole ochrony przeciwpożarowej w budynkach BN oraz kompleksowy przegląd stanu technicznego gaśnic, agregatów i hydrantów pożarowych. Dokonano wymiany wszystkich prądownic wodnych w Pałacu Rzeczypospolitej oraz 6 w gmachu głównym BN. W ramach technicznej i elektronicznej ochrony

obiektów BN w 2009 r. w Pałacu Rzeczypospolitej zainstalowano dodatkową specjalną kamerę monitorującą przez całą dobę najcenniejsze zbiory wystawione podczas prezentacji „Wokół Balladyny” w Sali Rycerskiej, w gmachu głównym BN wymieniono uszkodzoną płytę główną komputera kierującego systemem CCTV oraz poddano naprawie zamki SKD w Czytelni Głównej i multiplekser systemu CCTV w pomieszczeniu 271. Stałym elementem profilaktycznej ochrony zbiorów, realizowanym od 2000 r., są paski magnetyczne wklejane do książek. Łącznie oznaczono nimi ponad 1 100 000 woluminów. Przeprowadzone w ostatnich kilku latach kontrolne skontra księgozbiorów podręcznych w dużych czytelniach i Informatorium nie wykazują braków w zbiorach, co potwierdza skuteczność zastosowanej metody.

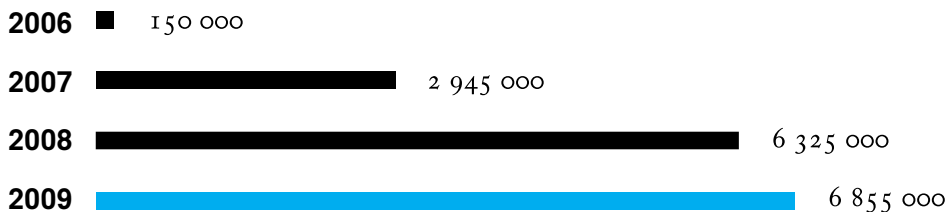
Biblioteki cyfrowe

Cyfrowa Biblioteka Narodowa Polona (cBN Polona)

W dobie rozwoju społeczeństwa informacyjnego i zmieniającego się sposobu komunikacji między Biblioteką Narodową a jej użytkownikami są podejmowane starania służące zaspokojeniu nowych potrzeb czytelników. Jak wspomniano wcześniej, od kilku lat spada liczba użytkowników BN, korzystających z jej zbiorów w sposób tradycyjny, rośnie natomiast znacząco liczba użytkowników wirtualnych. Powołana we wrześniu 2006 r. cBN Polona udostępnia im w postaci cyfrowej najważniejsze wydania tekstów literackich i naukowych, dokumenty historyczne, czasopisma, grafikę, fotografie, druki i rękopisy muzyczne oraz mapy pochodzące ze zbiorów własnych BN. Czytelnicy mogą przeszukiwać zasoby cBN Polona bezpośrednio pod adresem: www.polona.pl oraz za pośrednictwem witryny BN: www.bn.org.pl.

Na koniec 2009 r. w cBN Polona znajdowało się 21 820 obiektów (w 2008 r. – 14 659), spośród których aż 7161 opublikowano w 2009 r. Wśród prezentowanych dokumentów cyfrowych znajdują się: 8224 książki, 780 dokumentów życia społecznego, 550 starych druków, 143 rękopisy, 558 czasopism, 11 150 grafik oraz 415 muzykaliów. Obiekty umieszczone są w dwudziestu kolekcjach tematycznych: Adam Mickiewicz, Archiwum Zbigniewa Herberta, Cyprian Norwid, Czasopisma polskie z XIX i 1. połowy XX w., *Demony* Grzegorza Morycińskiego, Fryderyk Chopin, Jan Kochanowski, Juliusz Słowacki, Kresy Wschodnie, Kroniki polskie, Literatura dla dzieci i młodzieży, Literatura jidysz, Mikołaj Rej, Powstanie Styczniowe, Skarby Biblioteki Narodowej, św. Jadwiga Królowa Polski, Warszawa w słowie i obrazie, Wolne lektury, Wrzesień 1939, Wydawnictwa konspiracyjne. W 2009 r. rozszerzono funkcjonalność cBN Polona poprzez systematyczne wprowadzanie alternatywnych (do graficznych plików JPG) formatów umożliwiających użytkownikom wyszukiwanie pełnotekstowe. W cBN Polona, obok wersji obrazkowej danej publikacji, użytkownicy mają do wyboru plik PDF (w warstwą tekstową) lub mogą korzystać z samego tekstu zapisanego w formie pliku tekstowego (format txt). W 2009 r. cBN Polona zarejestrowała 6 855 000 odwiedzin (w 2008 r. – 6 325 000). Liczba odwiedzin cBN Polona od września 2006 r. przekroczyła 16 350 000.

Liczba odwiedzin cBN „Polona” (www.polona.pl) w latach 2006–2009

W 2009 r. w cBN *Polona* zamieszczono cieszącą się ogromnym zainteresowaniem internautów i mediów kolekcję rocznicową: „Wrzesień 1939” oraz wzbogacono kolekcję „Juliusz Słowacki”.

W kolekcji „Wrzesień 1939” udostępnionej 28 sierpnia 2009 r. z okazji 70. rocznicy wybuchu II wojny światowej zaprezentowano ponad pół tysiąca gazet, druków ulotnych i dokumentów ukazujących się na ziemiach II Rzeczypospolitej od sierpnia do października 1939 r. Stanowią one niezwykle źródło poznania sytuacji i nastrojów, jakie panowały w czasie zmagania Polski o suwerenność w czasie wojny obronnej 1939 r., czyli wtedy, gdy Polska jako pierwszy kraj na świecie przeciwstawiła się zbrojnie dwóm największym zbrodniczym imperializmom XX w.: niemieckiemu nazizmowi i rosyjskiemu bolszewizmowi. Prezentowany materiał stanowi doskonałe uzupełnienie wiedzy i materiału źródłowego zarówno dla historyków, jak i dla wszystkich zainteresowanych dziejami najnowszymi. Wśród zamieszczonych dokumentów znalazły się, m.in.: gazety ogólnopolskie, warszawskie, krakowskie, wileńskie, poznańskie i lwowskie, Dzienniki Urzędowe Komisarza Cywilnego przy Dowództwie Obrony Warszawy, Dzienniki Zarządu Miejskiego Warszawy, odezwy (np. Prezydenta RP o wybuchu wojny, Dowództwa Obrony Warszawy o kapitulacji, pierwsze dekrety niemieckich władz okupacyjnych), druki ulotne (wśród nich interesujące ulotki wydawane przez Niemców i Rosjan, których celem było sianie defetyzmu wśród polskich żołnierzy i cywilnej ludności). Na początku września 2009 r. dzięki współpracy nawiązanej między BN a biblioteką Uniwersytetu w Milwaukee (Stany Zjedn.), na stronie w kolekcji „Wrzesień 1939” umieszczono aktywny link umożliwiający obejrzenie niezwyklej kolekcji nieznanych dotychczas szerzej ponad dziewięćdziesięciu fotografii ilustrujących wojnę obronną Polski we wrześniu 1939 r., wykonanych przez Harrisona Formana – znanego amerykańskiego dziennikarza, dokumentalisty i podróżnika, korespondenta wielu amerykańskich pism, jednego z nielicznych zachodnich dziennikarzy, którzy pozostali w Polsce w pierwszych tygodniach II wojny światowej. W drugiej połowie września 1939 r. Forman przez Rumunię ewakuował się z Polski, wywożąc negatywy fotograficzne, na których utrwalił życie codzienne i przygotowania do wojny oraz obronę Warszawy we wrześniu 1939 r. Część zdjęć ukazała się jesienią 1939 r. w amerykańskiej prasie, m.in. w: „The New York Post”, „The New York Daily News” oraz magazynie „Travel”.

Druga kolekcja – „Juliusz Słowacki” – istniejąca od 2006 r., a znacznie wzbogacona i rozszerzona w 2009 r., została udostępniona w tej formie w cBN *Polona* 15 września 2009 r. Stała się ważnym elementem projektu „Maska Słowackiego”, przygotowanego przez BN we wrześniu i październiku z okazji 200. rocznicy urodzin poety i ustanowionego przez Sejm RP Roku Juliusza Słowackiego. W kolekcji, poprzedzonej tekstem prof. Jarosława Ławskiego z Uniwersytetu w Białymstoku, zamieszczono cyfrowe wersje rękopisów, pierwodruków i dzieł Słowackiego znajdujące się w zbiorach Biblioteki Narodowej. Wśród nich

Gazeta z kolekcji „Wrzesień 1939”,
 udostępniona w cBN Polona z okazji
 70. rocznicy wybuchu II wojny światowej

Prezentacja założenia projektu ACADEMICA:
prof. Włodzimierz Bolecki, prof. Krzysztof Malinowski,
zastępca dyrektora BN do spraw rozwoju, Katarzyna
Ślaska, oraz dyrektor BN, dr Tomasz Makowski,
BN 16 listopada

znalazły się rękopisy *Balladyny* z 1834 r. i niedokończonego dramatu *Krak* z poprawkami naniesionymi ręką Antoniego Małeckiego. W zbiorze autografów zamieszczono też *Odpowiedź na psalmy przyszłości* oraz listy do Joanny Bobrowej i Antoniego Hłuszniczczyka. Wśród pierwodruków dzieł poety zaprezentowano m.in.: pierwsze wydanie *Kordiana* z 1834 r., *Poema Piasta Dantyszka herbu Leliwa o piekle* z 1839 r. *Mazepę* z 1840 r. czy *Lillę Wenedę* z 1840 r. Znaczącą pozycję w kolekcji zajęły wydania zbiorowe dzieł Słowackiego: od najstarszego – *Poezye Juliusza Słowackiego* z 1832 r. wydanego w Paryżu przez Teofila Barrois i Hektora Bossange poprzez wydania lwowskie Antoniego Małeckiego *Pisma Juliusza Słowackiego* z 1880 r. oraz Henryka Biegeleisena *Dzieła Juliusza Słowackiego* z 1894, aż po warszawskie wydanie *Pism Juliusza Słowackiego* z 1899 r., których cztery tomy z przedmową Piotra Chmielowskiego opublikował Gebethner i Wolff. W kolekcji zaprezentowano także bogaty zbiór fotografii dokumentujących teatralne adaptacje dramatów poety. Wraz z zamieszczeniem kolekcji, na stronie BN dostępny był rękopis *Balladyny* w aplikacji do przeglądania zawartości zbiorów specjalnych Verto.

W 2009 r. Zakład cBN *Polona* realizował współpracę krajową i zagraniczną w zakresie tworzenia zasobów cyfrowych, a także kontynuował działania mające na celu promocję cBN *Polona*. Należały do nich prezentacje *Polony*, m.in.: na Seminarium Polskiej Grupy CERL, podczas Targów Wydawców Katolickich, dla Działu Technologicznego Rosyjskiej Biblioteki Państwowej w Moskwie oraz dla Słowackiej Biblioteki Narodowej, a także dla szerokiego kręgu dziennikarzy podczas specjalnej konferencji prasowej „Digitalizacja dóbr kultury”, która odbyła się w Pałacu Rzeczypospolitej 29 października 2009 r. z udziałem ministra kultury i dziedzictwa narodowego Bogdana Zdrojewskiego. Podczas konferencji minister powierzył Bibliotece Narodowej pełnienie funkcji Centrum Kompetencji w zakresie digitalizacji materiałów bibliotecznych w Polsce.

Ponadto Zakład cBN *Polona* prowadził liczne działania na rzecz środowiska bibliotekarskiego, w tym kurs organizowany przez Zakład Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej pt. „Projekty digitalizacyjne w instytucji kultury”, udzielał konsultacji, prowadził praktyki, szkolenia, a pracownicy innych bibliotek odbywali w Zakładzie staże zawodowe. W 2009 r. pracownicy Zakładu angażowali się w wiele działań związanych bezpośrednio lub pośrednio z tworzeniem, funkcjonowaniem i rozbudową cBN *Polona* oraz rozwojem środowiska bibliotek cyfrowych w Polsce.

Współpraca krajowa

Dnia 18 maja 2009 r. minister kultury i dziedzictwa narodowego powołał nowy skład oraz określił zasady działania Zespołu do spraw Digitalizacji, mającego na celu planowanie i koordynację procesów digitalizacyjnych oraz udostępnianie zasobów dziedzictwa kulturowego i dorobku naukowego za pośrednictwem internetu. Na czele Zespołu, w skład

którego weszli przedstawiciele między innymi MKiDN, Narodowego Archiwum Cyfrowego i Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej, stanął dyrektor BN, dr Tomasz Makowski, a zastępca dyrektora BN ds. rozwoju, Katarzyna Ślaska, objęła kierownictwo Podzespołu do spraw Projektów Międzynarodowych. Do zakresu działań Zespołu należy: wypracowanie jednolitej strategii digitalizacji dziedzictwa kulturowego i dorobku kulturowego w Polsce, opracowanie wspólnych jednolitych wymagań dotyczących digitalizacji, udostępniania i przechowywania materiałów cyfrowych, a także integracja działań podejmowanych przez biblioteki, muzea i archiwa w zakresie digitalizacji dziedzictwa kulturowego.

We wrześniu 2009 r. Zespół opublikował *Program digitalizacji dóbr kultury oraz gromadzenia, przechowywania i udostępniania obiektów cyfrowych w Polsce 2009–2020* (dostępny w całości na stronie Kongresu Kultury: http://www.kongreskultury.pl/title,Raport_o_digitalizacji_dobr_kultury,pid,398.html).

Zawiera on diagnozę stanu digitalizacji w Polsce, omawia tendencje zmian oraz prezentuje cele digitalizacji dziedzictwa narodowego, obejmujące trzy główne zadania: rozbudowę polskich zasobów cyfrowych, ochronę zasobu cyfrowego i zapewnienie do niego dostępu. W dokumencie omówiono także instrumenty zastosowania programu oraz zaprezentowano szacunkową ocenę kosztów digitalizacji do roku 2020.

Wolne Lektury

Cyfrowa Biblioteka Narodowa *Polona* kontynuowała współpracę z Fundacją „Nowoczesna Polska” przy portalu Wolne Lektury, zawierającym teksty lektur szkolnych, które są wolne od zastrzeżeń prawa autorskiego. W cBN *Polona* znajdują się cyfrowe kopie tekstów lektur, natomiast na portalu www.wolnelektury.pl poszczególne pozycje z listy lektur są dostępne w kilku formatach do wyboru i opatrzone komentarzami, można je nie tylko przeglądać online, lecz również ściągać na twardy dysk własnego komputera. Z początkiem stycznia 2009 r. dzieła twórców zmarłych w 1938 r. (m.in. Brunona Jasińskiego, św. Faustyny Kowalskiej, Osipa Mandelsztama i Karela Čapka) przeszły do domeny publicznej. Konferencja poświęcona temu wydarzeniu, organizowana przez Koalicję Otwartej Edukacji (tworzoną między innymi przez portale Wolne Lektury, Wolne Podręczniki i polską Wikipedię) we współpracy z Biblioteką Narodową, odbyła się 30 grudnia 2008 r.

Elektroniczne Archiwum Zabytków Piśmiennictwa Polskiego

Biblioteka Narodowa wraz z Instytutem Historii Polskiej Akademii Nauk, Instytutem Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk, Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych oraz Naukową Akademicką Siecią Komputerową, działając w ramach Konsorcjum Naukowego, rozpoczęła na początku 2008 r. realizację trzyletniego projektu badawczego zamawianego przez ministra nauki i szkolnictwa wyższego pt. *Elektroniczne Archiwum Zabytków Piśmiennictwa Polskiego*. Celem projektu EAZPP jest opracowanie koncepcji digitalizacji najcenniejszych zabytków piś-

miennictwa polskiego powstałych do roku 1600 oraz określenie kanonu zabytków, którego zakres powiększałby się w miarę rozwoju technologii informatycznych i wskazań środowiska humanistów.

W 2009 r. przeprowadzono lub rozpoczęto następujące zadania:

- kontynuowano prace nad inwentaryzacją zasobów piśmiennictwa polskiego do roku 1600
- kontynuowano opracowanie oraz weryfikację funkcjonalności oraz efektywności jakościowej i ilościowej wypracowanej metody digitalizacji
- kontynuowano prace nad wyłonieniem kanonu zabytków piśmiennictwa polskiego powstałych do roku 1600
- kontynuowano też prace nad zinwentaryzowaniem tej części kanonu, która jest już zdigitalizowana
- rozpoczęto prace nad stworzeniem wzorcowych domen dziedzinowych, czyli kolekcji tematycznych
- rozpoczęto też prace nad stworzeniem kodu poszczególnych modułów oprogramowania.

Polska Biblioteka Internetowa

W czerwcu 2008 r. Polska Biblioteka Internetowa została przekazana z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w gestię Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Na zlecenie MKiDN prace nad rozbudową PBI prowadzi Biblioteka Narodowa. Polska Biblioteka Internetowa została przejęta w całości, z oprogramowaniem i zasobami cyfrowymi, tworzonymi w latach 2003–2007. Jakość zasobów cyfrowych PBI, a w szczególności błędy w elektronicznie przetwarzanych tekstach, braki stron oraz brak opisów katalogowych dokumentów, na podstawie których były tworzone, stała się przedmiotem krytyki ze strony użytkowników. Biblioteka Narodowa prowadzi prace nad sukcesywną poprawą jakości zasobów cyfrowych PBI, których celem jest prezentacja zgodnie z obowiązującymi standardami możliwie jak największej części zasobów PBI oraz włączenie ich do portalu *Europeana*.

ACADEMICA – Cyfrowa Biblioteka Publikacji Naukowych

Biblioteka Narodowa wspólnie z Fundacją na rzecz Nauki Polskiej oraz Naukową i Akademicką Siecią Komputerową rozpoczęła prace nad nowym projektem ACADEMICA – Cyfrowa Biblioteka Publikacji Naukowych. Założenia projektu zostały przedstawione 16 listopada w BN na konferencji prasowej, w której udział wzięli: dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski, wiceprezes Fundacji na rzecz Nauki Polskiej prof. Włodzimierz Bolecki oraz zastępca dyrektora Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej prof. Krzysztof Malinowski.

Celem nowego projektu jest stworzenie polskim badaczom narzędzia szybkiego dostępu do literatury naukowej. Cyfrowa Biblioteka Publikacji Naukowych ACADEMICA jest nowatorskim projektem polegającym na utworzeniu cyfrowej bazy danych książek i czasopism naukowych oraz ich udostępnieniu dzięki zastosowaniu systemu wypożyczeń

międzybibliotecznych plików elektronicznych. W pierwszej kolejności zbiory udostępni Biblioteka Narodowa, która gromadzi wszystkie ukazujące się w Polsce tytuły publikacji naukowych. Według założeń projektu, w latach 2010–2013 ze zbiorów BN zostanie wyselekcjonowanych oraz poddanych digitalizacji 170 000 książek i czasopism z wszystkich dziedzin nauki. Zbudowany w ramach projektu zbiór publikacji będzie systematycznie powiększany. Wyboru dokonają eksperci rekomendowani przez Fundację na rzecz Nauki Polskiej. Dostęp do cyfrowych wersji publikacji naukowych uzyskają czytelnicy ponad pięciuset polskich bibliotek naukowych, także bibliotek uczelni prywatnych. System informatyczny projektu będzie wykonany przez NASK w ścisłej współpracy z Biblioteką Narodową. Jednym z założeń tego systemu jest ochrona zasobu przed nieuprawnionym dostępem do cyfrowego zbioru publikacji. Udostępnianie publikacji naukowych będzie się odbywało zgodnie z zapisami Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, a same dzieła będą podlegały ograniczeniom kopiowania lub drukowania ich fragmentów. Uniemożliwione będzie kopiowanie książek znajdujących się w sprzedaży. Projekt ACADEMICA powstał z inicjatywy i według pomysłu Fundacji na rzecz Nauki Polskiej, jest finansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego „Innowacyjna gospodarka”, zaś realizowany przez Bibliotekę Narodową oraz NASK w latach 2010–2013. Przewidywany koszt projektu wyniesie blisko 34 000 000 zł.

Projekty europejskie

Europeana

Uruchomienie w listopadzie 2008 r. portalu *Europeana* było rezultatem wieloletnich dyskusji i prac mających na celu utworzenie jednego punktu dostępu do zasobów cyfrowych państw europejskich i realizacją wytycznych Komisji Europejskiej, zapoczątkowanych ogłoszeniem w 2005 r. inicjatywy „i2010: Europejskie Społeczeństwo Informacyjne w roku 2010”. Uruchomienie prototypu portalu było rezultatem prac prowadzonych w ramach projektu EDLnet: Thematic Networks, rozpoczętego przez Bibliotekę Europejską, którego zadaniem było umożliwienie zintegrowanego dostępu do cyfrowych zbiorów nie tylko najbardziej zasobnych bibliotek Europy, lecz również jej archiwów i muzeów. Od września 2007 do marca 2009 r. Biblioteka Narodowa była polskim partnerem projektu EDLnet, a jej zbiory cyfrowe pierwszym polskim wkładem do *Europeany*. Kontynuacją projektu EDLnet jest uruchomiony w lutym 2009 r. projekt *Europeana v.1.0*. Bierze w nim udział ponad 80 instytucji kultury i organizacji zrzeszających instytucje kultury z terenu całej Europy. W projekcie tym Polskę reprezentuje Biblioteka Narodowa. Celem projektu jest uruchomienie w 2011 r. pierwszej pełnej wersji portalu *Europeana (v. 1.0)*, realizowanego poprzez rozwój serwisów operacyjnych, zbadanie potrzeb użytkowników i opracowanie na tej podstawie funkcjonalności portalu, przygotowanie modelu biznesowego i przyszłego kształtu organizacyjnego *Europeany* oraz jej

promocja w europejskim społeczeństwie. Planuje się, że do końca 2010 r. wielkość zasobów *Europeany* przekroczy 10 000 000 obiektów (w grudniu 2009 r. portal udostępniał 5 900 000 obiektów). Projekt jest realizowany w sześciu pakietach zadaniowych, a specjaliści z Biblioteki Narodowej działają w zespole zajmującym się tworzeniem innowacyjnej funkcjonalności portalu. W 2009 r. zespół przygotował i przeprowadził internetowe ankietowe badanie użytkowników serwisu oraz serię badań bezpośrednich potencjalnych użytkowników serwisu, należących do różnych kategorii wiekowych i zawodowych, realizowanych drogą spotkań dyskusyjnych.

Ponadto w 2009 r. BN jako jedyna instytucja w Polsce włączyła się w prace nad nowym projektem *Europeana Travel*. Jego celem jest digitalizacja i udostępnienie w portalu *Europeana* ponad miliona obiektów dokumentujących europejskie podróże i turystykę. W projekcie biorą udział biblioteki narodowe i uniwersyteckie z Austrii, Czech, Estonii, Finlandii, Niemiec, Węgier, Łotwy, Polski, Słowenii, Szwecji i Wielkiej Brytanii. Projekt jest dofinansowywany przez Komisję Europejską w ramach programu eContentPlus oraz wspierany przez Konferencję Dyrektorów Europejskich Bibliotek Narodowych (CENL) i organizację Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche (LIBER). Jego koordynatorem jest Biblioteka Narodowa Estonii. W ramach projektu zostaną przeprowadzone prace związane z planowaniem kolekcji cyfrowych (obejmujące między innymi ustalenie standardów) oraz prace digitalizacyjne, których celem jest umieszczenie reprodukcji cyfrowych książek, map, pocztówek, fotografii, grafik oraz filmów związanych z turystyką i podróżami w portalu *Europeana*. Projekt obejmuje wyłącznie dzieła z domeny publicznej, czyli wolne od zastrzeżeń prawa autorskiego. W ramach projektu BN zobowiązała się udostępnić 2000 książek w języku polskim, 200 książek w języku francuskim, 150 książek w języku niemieckim, 150 książek w języku angielskim, 30 starych druków (w językach polskim, łacińskim, niemieckim, francuskim i angielskim), 6000 materiałów ikonograficznych oraz 80 dokumentów życia społecznego. W 2009 r. rozpoczęto kwerendy w zbiorach nowszych oraz digitalizację i publikowanie w cBN *Polona* materiałów ikonograficznych. Zakończenie prac nad projektem przewidziane jest na rok 2011.

Spotkania grupy ekspertów państw członkowskich Unii Europejskiej na temat digitalizacji

W 2009 r. w Luksemburgu odbyły się dwa spotkania grupy roboczej ekspertów państw członkowskich Unii Europejskiej poświęcone problemom digitalizacji i przechowywania danych cyfrowych (Member States' Expert Group on Digitisation and Digital Preservation). Celem powołanego do życia w 2007 r. zespołu jest monitorowanie postępów działań digitalizacyjnych w państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz wymiana doświadczeń w zakresie realizowanych projektów, nowych inicjatyw oraz dobrych praktyk. Na spotkaniach grupy Polskę reprezentowała zastępca dyrektora Biblioteki Narodowej ds. rozwoju, Katarzyna Ślaska.

Na spotkaniach, które odbyły się 28–29 stycznia i 1 października, przedstawiciele państw członkowskich UE oraz obserwatorzy z Norwegii, Szwajcarii i Liechtensteinu dyskutowali bieżące problemy związane z digitalizacją dziedzictwa narodowego w archiwach, bibliotekach i muzeach. Wśród najważniejszych tematów spotkań wymienić należy:

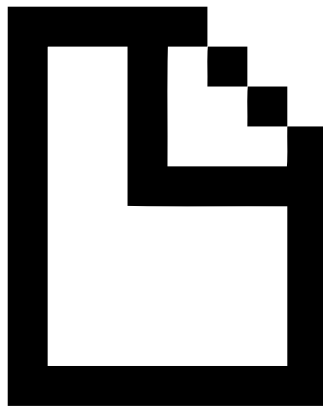
- omówienie dokumentów *Europe's cultural heritage at the click of a mouse*, opublikowanego przez Komisję Europejską w sierpniu 2008 r. oraz *Europeana – Next Steps* z sierpnia 2009 r.
- finansowanie projektów digitalizacyjnych z programu eContentPlus
- postępy i plany rozwoju portalu *Europeana*
- przystosowanie bibliotek cyfrowych do korzystania przez osoby z upośledzeniem wzroku
- działalność i plany projektu IMPACT, którego celem jest usprawnienie narzędzi służących do optycznego rozpoznawania tekstu
- projekt Google Book Serach i jego wpływ na digitalizację dziedzictwa narodowego państw członkowskich UE
- rezultaty i plany na przyszłość projektu Numeric, którego celem jest badanie postępów digitalizacji w archiwach, bibliotekach i muzeach europejskich oraz analiza statystyczna danych dotyczących digitalizacji
- problematyka prawa autorskiego, ze szczególnym uwzględnieniem dzieł osieroconych (projekt ARROW) oraz dzieł niedostępnych w handlu księgarskim.

Wśród problemów poruszanych podczas dyskusji, wymieniano przede wszystkim niedostatek funduszy na projekty digitalizacyjne w poszczególnych państwach, spotęgowany kryzysem gospodarczym, oraz trudności w procesie digitalizacji, powodowanymi przez ochronę prawnoprawno-autorską. Przedstawiciele Komisji Europejskiej podkreślali konieczność zawierania publiczno-prywatnych umów partnerskich, które mogłyby wspierać finansowo digitalizację zasobów dziedzictwa europejskiego.

Biblioteka Narodowa partnerem projektu TELplus

W październiku 2007 r. Biblioteka Narodowa została partnerem projektu TELplus – www.theeuropeanlibrary.org.telplus. Jego celem była dalsza wielokierunkowa rozbudowa Biblioteki Europejskiej. Projekt był finansowany w ramach unijnego programu eContentplus, a wspierany przez Konferencję Europejskich Bibliotekarzy Narodowych. Jego koordynację powierzono Bibliotece Narodowej Estonii oraz Eremos r.l. Celem projektu była rozbudowa i usprawnienie usług świadczonych przez Bibliotekę Europejską (The European Library), bezpłatnego portalu umożliwiającego dostęp do zasobów cyfrowych czterdziestu ośmiu bibliotek narodowych w ponad dwudziestu językach. W projekcie uczestniczą biblioteki narodowe, uniwersyteckie i instytuty badawcze z dwudziestu dwóch państw: Austrii, Bułgarii, Czech, Estonii, Francji, Islandii, Hiszpanii, Holandii, Litwy, Łotwy, Niemiec, Norwegii, Polski, Portugalii, Rumunii, Słowacji, Słowenii, Szwecji, Włoch oraz Węgier, ponadto Instytut Maxa Plancka, Uniwersytet w Padwie, Austriackie

Centrum Badawcze, Wolny Uniwersytet w Amsterdamie i Politechnika w Lizbonie. Głównymi zadaniami realizowanymi w ramach projektu w latach 2007–2009 było: usprawnienie dostępu do zbiorów bibliotek narodowych przez wprowadzenie protokołu wyszukiwawczego OAI-PMH, przygotowanie wersji pełnotekstowych (OCR) ponad 20 000 000 stron ze zbiorów współpracujących przy projekcie bibliotek oraz zbudowanie narzędzi, które umożliwią wielojęzyczny dostęp do zdigitalizowanych obiektów. Dla sprawnej realizacji założonych celów powołano 8 grup/pakietów projektowych (Work Packages – WP), które odpowiadały za poddanie procesowi OCR uprzednio zdigitalizowanych dokumentów tekstowych (WP1), poprawę dostępu do zbiorów poprzez wprowadzenie protokołu wyszukiwawczego OAI-PMH (WP2), poprawę dostępu do zbiorów przez wprowadzenie możliwości indeksowania wersji pełnotekstowych przez system (WP3), integrację serwisów partnerów projektu z portalem Biblioteki Europejskiej. Grupa ta jest odpowiedzialna także za przetłumaczenie opisów kolekcji na 26 języków narodowych (WP4), dostosowanie usług portalu do wymagań i oczekiwań użytkowników przy pełnej z nimi współpracy (WP5), wprowadzenie do projektu nowych członków – bibliotek narodowych Bułgarii i Rumunii (WP6), zbudowanie strony internetowej i kanałów komunikacji dla projektu (WP7) oraz koordynację i ocenę realizacji projektu (WP8). Biblioteka Narodowa była uczestnikiem pakietów WP1 i WP2. Za uczestnictwo BN w projekcie odpowiadały cBN *Polona* oraz Zakład Technologii Informatycznych. Narodowa Książnica zrealizowała w całości swoje zobowiązanie względem projektu i do końca września 2009 r. poddała procesowi OCR i wystawiła do indeksowania systemowi obsługującemu portal Biblioteki Europejskiej 420 000 stron.

Działalność naukowa

Biblioteka Narodowa jest jednym z najważniejszych krajowych ośrodków badawczych w zakresie bibliotekarstwa, bibliografii, czytelnictwa oraz innych dziedzin wiedzy związanych z książką. W BN są prowadzone prace nad blisko stu tematami badawczymi i dokumentacyjnymi. Wyniki prac naukowych i informacyjnych ukazują się w postaci odrębnych wydawnictw lub artykułów umieszczanych w prasie krajowej i zagranicznej, a także w internecie na portalach tematycznych; ogłaszane są też na łamach „Rocznika Biblioteki Narodowej” i „Notesu Konserwatorskiego”. Publikacje stanowią główną, ale nie jedyną formę upowszechniania efektów działalności naukowej. W Bibliotece odbywają się regularnie otwarte zebrania naukowe, organizowane są międzynarodowe, krajowe i środowiskowe konferencje naukowe oraz spotkania warsztatowe; przygotowywane są pokazy, wystawy monograficzne i tematyczne, które prezentują zbiory i dorobek naukowy BN.

Jednym z podstawowych obowiązków badawczych BN jest tworzenie dokumentacji najcenniejszych zasobów własnych, a także centralna rejestracja zbiorów polskich bibliotek. Przedsięwzięciem równie ważnym dla kulturalnej tożsamości narodu polskiego okazało się – zainicjowane w Bibliotece Narodowej w latach 60. ubiegłego stulecia – kompletowanie dokumentacji utraconych podczas wojny zbiorów bibliotecznych, zwłaszcza rękopisów, inkunabułów i szesnastowiecznych poloników. Opracowane już kartoteki to nie tylko świadectwo strat poniesionych przez polską kulturę w wyniku działań wojennych, ale przede wszystkim cenny materiał do badań historycznych. Podobnym celem służy ustalanie proveniencji zbiorów Biblioteki, a zwłaszcza księgozbiorów historycznych. Wszechstronną dokumentację różnych rodzajów zbiorów zgromadzonych w Bibliotece Narodowej ułatwia bogate zaplecze informacyjno-bibliograficzne, na które składają się nie tylko wyspecjalizowane księgozbiory, lecz również katalogi, tematyczne i formalne kartoteki oraz indeksy, a także coraz liczniejsze i obszerniejsze specjalistyczne bazy danych. Wynikiem wieloletnich prac badawczych są drukowane katalogi inkunabułów, zbiorów rękopiśmiennych, kartograficznych, ikonograficznych i muzycznych, także bibliografie ogólne i specjalne, jak również opracowania monograficzne i specjalistyczne rozprawy. Zainteresowania zawodowe i naukowe pracowników Biblioteki obejmują także losy polskich książek za granicą, co sprzyja rozwijaniu naukowej współpracy BN z zagranicznymi i polonijnymi instytucjami kultury.

Dzieje społecznego obiegu książek i prasy oraz losy instytucji zajmujących się ich produkcją i rozpowszechnianiem na ziemiach polskich, zwłaszcza od III rozbioru w 1795 r. do końca II wojny światowej, tematy związane z historią czytelnictwa, dziejami mecenatu kulturalnego, oddziaływaniem cenzury rosyjskiej na piśmiennictwo polskie, zagadnieniami prasy i książki polskiej w XIX i XX w., a także różnymi aspektami społecznego funkcjonowania książek w czasach współczesnych, są podejmowane przede wszystkim w Instytucie Książki

i Czytelnictwa (IKiCz) BN. Wspierają je przeprowadzane okresowo badania empiryczne o zasięgu krajowym, które aktualizują stan wiedzy o wybranych zagadnieniach organizacji bibliotekarstwa publicznego i zawodu bibliotekarza, bieżących problemach rynku wydawniczego oraz mechanizmach kształtowania się zainteresowań czytelniczych. W 2009 r. zaprezentowano wyniki badań prowadzonych przez IKiCz BN we współpracy z TNS OBOP dotyczące stanu czytelnictwa w Polsce. Badania były szeroko komentowane w mediach i stały się tematem gorącej debaty publicznej, między innymi z uwagi na wynikający z nich najniższy w ostatnich latach wskaźnik czytelnictwa w Polsce. Jak wykazały badania, zaledwie 38% Polaków zadeklarowało przeczytanie przynajmniej jednej książki w 2008 r. (dla porównania: w 2004 r. było to 58%, a w 2006 – 50%). Sondaż zrealizowano na losowej reprezentatywnej próbie mieszkańców Polski w wieku piętnastu lat i więcej. Technika bezpośredniego wywiadu kwestionariuszowego w domach respondentów przebadano 1005 osób, maksymalny statystyczny błąd pomiaru wyniósł $\pm 3,1\%$ przy wiarygodności oszacowania równej 95%. Dodatkowo zbadano korzystanie z bibliotek oraz społeczne oczekiwania wobec bibliotek publicznych.

Ku współczesnemu bibliotekarstwu i jego potrzebom zwrócone są w dużej mierze również prace metodyczne, zwłaszcza z zakresu teorii i metodyki bibliografii, zasad opisu bibliograficznego oraz metodologii opracowania rzeczowego zbiorów. Rozwijany jest słownik języka haseł przedmiotowych stosowany w bibliografii narodowej i katalogach bibliotecznych. Dla potrzeb bieżącej bibliografii narodowej oraz na użytek bibliotek publicznych są przygotowywane skrócone wydania Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej. Publikuje się także poradniki ułatwiające opracowanie rzeczowe zbiorów.

W ostatnim okresie Biblioteka podjęła się także nowych zadań w dziedzinie ochrony, konserwacji i digitalizacji zbiorów bibliotecznych. Efektem tego było pojawienie się wielu istotnych kwestii badawczych z pogranicza nauk biologicznych i chemicznych, jak choćby problem laminacji dziewiętnasto- i dwudziestowiecznych gazet lub określanie możliwości i sposobów dezynfekcji druków, a także tworzenia zasobów cyfrowych i zarządzania nimi.

Rada Naukowa Biblioteki Narodowej

Przy Bibliotece Narodowej działa Rada Naukowa, której członków, dwudziestu, powołuje i odwołuje minister kultury i dziedzictwa narodowego na wniosek dyrektora BN, na 6-letnią kadencję. Rada jest organem opiniodawczym i doradczym Dyrektora Biblioteki Narodowej, ze szczególnym uwzględnieniem działalności naukowej oraz spraw związanych z rozwojem kadry naukowo-badawczej. Do zadań Rady, która działa na podstawie uchwalonego przez siebie regulaminu, należy: opiniowanie kierunków i programów badawczych, a także planów i sprawozdań z działalności naukowej Biblioteki, inspirowanie prac naukowych oraz ocena ich wyników, opiniowanie spraw dotyczących działalności

podstawowej BN, rozpatrywanie i opiniowanie spraw związanych z rozwojem kadry naukowej BN. Rada Naukowa na lata 2005–2010 została powołana w składzie:

PRZEWODNICZĄCY

- prof. dr hab. Jerzy Zdrada (Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego)

WICEPRZEWODNICZĄCY

- prof. dr hab. Jan Malicki (dyrektor Biblioteki Śląskiej w Katowicach)
- prof. dr hab. Krzysztof Migoń (Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego)

SEKRETARZ

- prof. dr hab. Oskar S. Czarnik (Biblioteka Narodowa)

CZŁONKOWIE

- prof. dr hab. Paulina Buchwald-Pelcowa (Biblioteka Narodowa)
- prof. dr hab. Włodzimierz Bolecki (Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk) – członek Rady Naukowej BN od 8 października 2008 r.
- prof. dr hab. Jerzy Jedlicki (Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk)
- mgr Ewa Kobierska-Maciuszko (dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie)
- prof. dr hab. Jadwiga Kołodziejska (Biblioteka Narodowa)
- prof. dr hab. Ryszard Legutko (Instytut Filozofii Uniwersytetu Jagiellońskiego)
- dr hab. Daria Nałęcz (Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk)
- dr Artur Paszko (dyrektor Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego)
- prof. dr hab. Zdzisław Pietrzyk (dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej)
- dr Dobrosława Platt (prezes wydawnictwa Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu)
- prof. dr hab. Stanisław Sierpowski (Wydział Historyczny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)
- prof. dr hab. Barbara Sosińska-Kalata (Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego)
- prof. dr hab. Janusz Tazbir (członek Komitetu Nauk Historycznych Polskiej Akademii Nauk)
- mgr Andrzej Tyws (dyrektor Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Tadeusza Mikulskiego we Wrocławiu)
- prof. dr hab. Zofia Zielińska (Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego) – członek Rady Naukowej BN od 8 października 2008 r.
- prof. dr hab. Marek Ziółkowski (Instytut Socjologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu)

W 2009 r. odbyły się dwa posiedzenia Rady (18 maja i 30 listopada). Tematami posiedzeń były: sprawozdanie z działalności BN za 2008 r., działalność Narodowej Książnicy w zakresie ochrony i konserwacji zbiorów, problematyka digitalizacji i informacji elektronicznej o zbiorach BN, a także opiniowanie planów naukowych na 2010 r.

Konferencje naukowe, seminaria i warsztaty

Seminarium polskiej grupy CERL (14–15 stycznia)

Seminarium Polskiej Grupy CERL (Consortium of European Research Libraries) zostało zorganizowane przez Bibliotekę Narodową i Bibliotekę Uniwersytecką w Warszawie. W seminarium wzięło udział ponad 50 osób nie tylko z bibliotek wchodzących w skład powołanego w 2007 r. konsorcjum polskiej grupy CERL (Biblioteka Jagiellońska, Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie, Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Biblioteka Gdańska Polskiej Akademii Nauk oraz Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu), lecz także innych zainteresowanych jego pracami. Specjalnymi gośćmi seminarium byli Marian Lefferts, dyrektor wykonawczy CERL, i David Shaw, sekretarz CERL. Referaty dotyczyły misji i zasobów CERL, katalogów HPB, tezaurusów CERL oraz badań proveniencyjnych. Szczególnym zainteresowaniem słuchaczy cieszyła się prelekcja Marian Lefferts na temat wprowadzania i edycji danych w bazach HPB, referat o tworzeniu tezaurusów, które pozwalają na zidentyfikowanie autorów i drukarzy starych druków oraz informacja o powstawaniu baz danych z informacjami o proveniencjach. Drugi dzień był poświęcony prezentacji prac polskich bibliotek nad opracowaniem starych druków i udostępnianiem wyników badań w internecie. Referaty wygłosili przedstawiciele bibliotek uniwersyteckich z Wrocławia, Poznania i Warszawy oraz Biblioteki Narodowej. Po prelekcjach odbyła się dyskusja o udziale polskich bibliotek w pracach CERL.

XI Ogólnopolskie Warsztaty „Język Hasel Przedmiotowych Biblioteki Narodowej – nowe słownictwo, najnowsze ustalenia metodyczne, stosowanie w katalogach bibliotek. Uniwersalna Klasyfikacja Dzieśiętna – problemy metodyczne i propozycje tworzenia charakterystyk wyszukiwawczych” (3–5 czerwca)

W warsztatach zorganizowanych przez Komisję Opracowania Rzeczowego Zbiorów przy ZG Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich przy współpracy z Biblioteką Narodową oraz przy wsparciu Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW uczestniczyło 276 osób reprezentujących biblioteki różnych typów z całego kraju. Warsztaty były poświęcone teraźniejszości i przyszłości języków informacyjno-wyszukiwawczych stosowanych w polskich bibliotekach, JHP BN i UKD. W referatach przedstawiono nowe słownictwo i najnowsze ustalenia metodyczne podjęte w ciągu ostatniego roku. Warsztaty były także okazją do wymiany doświadczeń z pracy z JHP BN w placówkach bibliotecznych różnych typów. W czasie obrad wybrano nowy Zarząd Komisji Opracowania Rzeczowego Zbiorów.

Seminarium „Cyfrowe dziedzictwo – kultura dla przyszłości” (17 czerwca)

W ramach obchodów Światowego Dnia Społeczeństwa Informacyjnego Biblioteka Narodowa współorganizowała seminarium poświęcone problemom związanym z digitalizacją dziedzictwa narodowego oraz

przechowywaniem i udostępnianiem w internecie polskich zasobów cyfrowych. Seminarium odbyło się w Sali Kolumnowej Sejmu, pod Honorowym Patronatem Marszałka Sejmu, Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Swoje dotychczasowe osiągnięcia, realizowane projekty, potrzeby oraz plany na przyszłość w dziedzinie digitalizacji i przechowywania dziedzictwa w formie cyfrowej omówili przedstawiciele Narodowego Archiwum Cyfrowego, Archiwum Polskiego Radia, Filmoteki Narodowej, Telewizji Polskiej SA, Kina Polska Dystrybucja Sp. z o.o., Narodowego Instytutu Audiowizualnego i Muzeum Narodowego w Warszawie. Podczas seminarium dyrektor BN, dr Tomasz Makowski, oraz zastępca dyrektora BN do spraw rozwoju, Katarzyna Ślaska, przedstawili osiągnięcia bibliotek jako liderów digitalizacji w Polsce oraz poruszyli tematykę ilościowych i jakościowych celów digitalizacji w perspektywie czterech najbliższych lat, z uwzględnieniem kontekstu europejskiego.

Międzynarodowa Konferencja Muzykologiczna „The Musical Heritage of the Jagiellonian Era in Central and Eastern European Countries” (25–29 sierpnia)

Organizatorami Konferencji, w której wzięło udział ponad pięćdziesięciu wybitnych muzykologów z czternastu krajów, były: Biblioteka Narodowa, Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk oraz Instytut Muzykologii Uniwersytetu Warszawskiego przy współudziale Ministerstwa Spraw Zagranicznych i dofinansowaniu Miasta Stołecznego Warszawy. Na Konferencji zaprezentowano najnowsze wyniki badań nad kulturą muzyczną Europy Środkowej i Wschodniej od XV do początku XVII w. oraz zainicjowano dyskusję na temat miejsca i roli państw jagiellońskich w kulturze Europy. Założenia merytoryczne konferencji nawiązywały do konferencji w Pradze: „Musical Culture of the Czech Lands and Central Europe before 1620 (2006)”, która otworzyła nowe perspektywy badań nad muzyką dawną regionów środkowoeuropejskich i ujawniła potrzebę kontynuacji takich spotkań. Obrady w Warszawie objęły następujące zagadnienia: związki dynastyczne a związki muzyczne, mecenat muzyczny, migracje muzyków i repertuaru, muzyka wobec różnorodności językowej i wyznaniowej, ekspansja muzyki włoskiej w zaalpejskiej Europie, okcydentalizacja Wschodu i orientalizacja Zachodu. Odbyły się także specjalne sesje tematyczne: „Polifonia w Czechach czasów Jagiellonów”, „Recepcja i przemiany repertuaru muzycznego” oraz „Muzyka i dyplomacja”. W zgodnej ocenie uczestników i organizatorów, Konferencja była dużym sukcesem. W organizację Konferencji włączyli się wolontariusze – studenci muzykologii z Warszawy i Wrocławia. Konferencji towarzyszyły dwa wyjątkowe koncerty muzyki dawnej. Podczas inauguracji obrad wystąpił zespół Ars Cantus z koncertem „Musica divina. Muzyka z rękopisu Krasieńskich”, a 28 sierpnia w kościele Nawiedzenia NMP licznie przybyłym melomanom Polski Chór Kameralny pod dyrekcją Jana Łukaszewicza zaprezentował współczesne prawykonanie, po ponad czterystu latach, dwuchórowej mszy w formie echa: *Missa super Iniquos odio habui* znanego włoskiego kompozytora Luki Marenziana.

Konferencja „Rękodzieło i nowoczesne technologie. 80 lat konserwacji zbiorów w Bibliotece Narodowej” (1–2 października)

Konferencja była jedną z największych tego typu konferencji konserwatorskich w Polsce w ostatnich latach. Wzięło w niej udział ponad stu pięćdziesięciu specjalistów z polskich i zagranicznych ośrodków konserwatorskich oraz bibliotekarze zawodowo związani z problematyką konserwatorską. Uczestnikom zostały zaprezentowane doświadczenia i osiągnięcia w konserwacji i restauracji zbiorów bibliotecznych, muzealnych i archiwalnych, m.in. omówiono ochronę zbiorów w BN, historię konserwacji *Kazań świętokrzyskich* – najstarszego zabytku polskiej prozy, znajdującego się w zbiorach BN, proces konserwacji jednego z najbardziej rozpoznawalnych dzieł sztuki XX w. – obrazu *Krzyk* norweskiego ekspresjonisty Edwarda Muncha, odzyskanego po głośnej kradzieży w 2004 r. w Oslo, a także konserwację albumu fotograficznego rodziny Dihm ze zbiorów Muzeum Historii Fotografii w Krakowie. Przedstawiono także referaty dotyczące ochrony i konserwacji zasobu archiwów państwowych w pierwszej połowie XX w., współczesnej konserwacji w archiwach państwowych, kształceniu konserwatorów oraz podsumowaniu problematyki konserwacji na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat. Poruszono też zagadnienia związane z zastosowaniem różnych technologii przy konserwacji zabytkowych kodeksów, zbiorów fotograficznych, pastelów czy innych obiektów bibliotecznych. Uzupełnieniem referatów była prezentacja dokonań firm, które dostarczają urządzeń i profesjonalnych materiałów do konserwacji książek, fotografii i ochrony zbiorów muzealnych i archiwalnych. Okazją do zorganizowania konferencji była 80. rocznica utworzenia pierwszej pracowni konserwatorskiej w Bibliotece Narodowej przez prof. Bonawenturę Lenarta. Pełne materiały z tej Konferencji zamieszczono w „Notiesie Konserwatorskim” nr 13.

Cyfrowość bibliotek i archiwów (26–27 listopada)

Konferencja została zorganizowana przez Bibliotekę Narodową i Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich przy wsparciu merytorycznym Instytutu Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego. Podczas konferencji, w której wzięło udział stu dziewięćdziesięciu uczestników, wygłoszono 20 referatów. Dwa spośród nich zostały przedstawione przez gości zagranicznych: Marie Balikową z Biblioteki Narodowej w Czechach i dr. Yaacova Lozowicka z Lever Edge w Izraelu. Referaty były poświęcone językom informacyjno-wyszukiwawczym w udostępnianiu zbiorów w bibliotekach, archiwach i muzeach cyfrowych, a także metodom cyfrowego opracowania dokumentów, wielkości i jakości zbiorów cyfrowych oraz korzyściom płynącym z udostępniania materiałów bibliotecznych i innych dóbr kultury w wirtualnym świecie.

Obrady konferencji konserwatorskiej
„Rękodzieło i nowoczesne technologie”. Referat
wygłasza Marzena Ciechańska z warszawskiej
Akademii Sztuk Pięknych

Otwarcie międzynarodowej konferencji
muzykologicznej poświęconej dziedzictwu
muzycznemu epoki jagiellońskiej w Europie
Środkowej i Wschodniej.
Pałac Tyszkiewiczów, 25 sierpnia

Zebrania naukowe

22 stycznia | Beata Capik (Biblioteka Narodowa): *Eksteriorika w bibliografiach narodowych świata*

12 lutego | Michał T. Szczepański (Muzeum Historii Polski): *Bibliograficzna baza danych BazHum – prezentacja projektu*

26 lutego | dr Anna Gruca (Instytut Historii PAN): *Bibliografia Historii Polskiej – problemy warsztatu*

19 marca | Magdalena Krynicka (Biblioteka Narodowa): „*On the Record*” – o przyszłości baz bibliograficznych w świetle raportu *Library of Congress*

21 kwietnia | Agata Lipińska, Jerzy Manikowski *Kwaśny papier. Cichy zabójca książek*; spotkanie zorganizowane przez Zarząd Koła Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich

22 kwietnia | Anna Wasilewska (Biblioteka Narodowa): *Alternatywa 2.0: e-dokumenty w Bibliotece Narodowej*

7 maja | Magdalena Krynicka (Biblioteka Narodowa): *Statement of International Cataloguing Principles: prezentacja i dyskusja nad tłumaczeniem dokumentu*

28 maja | Agata Lipińska, Jerzy Manikowski, *Masowe odkwaszanie zbiorów XIX- i XX-wiecznych w Bibliotece Narodowej*; spotkanie z członkami Towarzystwa Bibliofilów Polskich w Warszawie,

18 czerwca | Agnieszka Brachfogel (Biblioteka Narodowa): *Dublin Core Metadata Initiative – działalność i projekty*

21 października | Wanda Klenczon (Biblioteka Narodowa): *Problematyka opracowania rzeczowego na 75. Kongresie IFLA (Mediolan, 23–27 sierpnia 2009) oraz na konferencji towarzyszącej „Looking at the Past and Preparing for the Future” (Florenca, 20–21 sierpnia 2009)*

19 listopada | Beata Capik, Paulina Czyżewicz, Grażyna Jaroszewicz, Magdalena Krynicka (Biblioteka Narodowa): *Wskaźniki funkcjonalności bibliotek narodowych (ISO/TR 28118:2009)*

19 listopada | Ewa Potrzebnicka, Agata Lipińska, Joanna Ważyńska, Donata Rams, prezentacja połączona z wystawą zbiorów z Biblioteki Polskiej POSK w Londynie i Biblioteki Polskiej w Paryżu po konserwacji przeprowadzonej w Zakładzie Konserwacji Masowej Zbiorów, Zakładzie Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych i badaniach prowadzonych w Laboratorium Konserwatorskim

3 grudnia | Urszula Stasiak, Stefania Skwirowska (Biblioteka Narodowa): *Bibliografia niezależnych wydawnictw ciągłych (1976–1990)*

16 grudnia | dr Jolanta Hys (Biblioteka Narodowa): *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiątka na rozdrożu. Po konferencji „Classification at a crossroads. Multiple directions to usability” (Haga, 29–30.10.2009)*

Referaty pracowników Biblioteki Narodowej

Danuta Bilikiewicz-Blanc

Dzieła Juliusza Słowackiego poza krajem – wielkość uznana, ale nieznaną. Bibliograficzna analiza przekładów, Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Piękno Słowackiego”, Białystok, 7 maja

Agnieszka Brachfogel

«Terminy metadanych DCMI» i możliwości ich wykorzystania w opisie rzeczowym konferencja „Cyfrowość bibliotek i archiwów”, Biblioteka Narodowa, 27 listopada

Barbara Budyńska

Tradycja i nowoczesność bibliotek lokalnych. Konferencja „Tradycja i nowoczesność bibliotek lokalnych, Podgórzyn k. Łomży, 17 czerwca
Biblioteki powiatowe – otoczenie prawne, idea, modele. Spotkanie bibliotek powiatowych województwa podkarpackiego, Sanok, 15–16 października

Jolanta Byczkowska-Sztaba

The Cracovian chants for the feast of Johannes Eleemosynarius (first half of the 16th century) in the context of his workshop in Central Europe; Międzynarodowa Konferencja Muzykologiczna „The Musical Heritage of the Jagiellonian Era in Central and Eastern European Countries”, Biblioteka Narodowa, 25–29 sierpnia
Zbiory Muzyczne w Muzeum Polskim w Chicago; XII Ogólnopolska Konferencja Bibliotekarzy Muzycznych i III Ogólnopolska Konferencja Fonotek, Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, 4–6 listopada

Olga Dawidowicz-Chymkowska

Wykład zorganizowany przez dyrekcję Muzeum Marii i Jerzego Kuncewiczów, Kazimierz, 29 listopada

Czytelnik w oczach psychologa: główne kierunki współczesnych psychologicznych badań czytelnictwa. Konferencja „Czytanie – czytelnictwo – czytelnik jako zjawisko kultury i przedmiot badań”, zorganizowana przez Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego, 1–3 grudnia

Na tropie młodych feministek. O poszukiwaniu idei i hasel feministycznych we współczesnej literaturze dla dzieci i młodzieży. Konferencja „Książka – biblioteka – propaganda” zorganizowana przez Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, 16–17 listopada

Użyteczna czy nieużyteczna. Bomba atomowa w twórczości Jacka Dukaja. Konferencja „W cieniu bomby atomowej” zorganizowana przez Instytut Kultury Polskiej i Instytut Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego, Spała 15–17 czerwca

Główne problemy współczesnej literatury dla dzieci. Konferencja z okazji „Tygodnia Bibliotek” w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Łukowie, 11 maja

Mirosława Dobrowolska

By jesień życia była pogodna... Konferencji „Ochota na życie”, zorganizowana przez Bibliotekę Publiczną Dzielnicy Ochota, Warszawa, 19 listopada

By jesień życia była pogodna... Spotkanie dla bibliotekarek powiatu węgrowskiego w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Węgrowie, 26 listopada

Marcin Drzewiecki

Biblioteki dla dzieci i młodzieży w życiu środowiska. VI Ogólnopolska Konferencja Polskiego Związku Bibliotek, Mąchoćnice Kapitulne, 9–11 września

Działalność społeczna bibliotek pedagogicznych. Spotkanie na uroczystościach 50-lecia istnienia Biblioteki Pedagogicznej w Otwocku, maj
Biblioteki szkolne i pedagogiczne w rozwoju społecznym. Spotkanie zespołu samokształceniowego nauczycieli bibliotekarzy w Bibliotece Pedagogicznej w Białej Podlaskiej, 18 listopada

Jolanta Hys

Pragmatyczne aspekty stosowania języków informacyjno-wyszukiwawczych, III Międzynarodowa Bałtycka Konferencja „Zarządzanie i Organizacja Bibliotek”, Gdańsk, 28 maja

Pracownia UKD w kontekście współpracy z bibliotekami w Polsce oraz Konsorcjum UKD, MSAC, XI Ogólnopolskie Warsztaty JHP BN i UKD, Biblioteka Narodowa, 5 czerwca

Zasady konwersacji H.P. Grice’a w kontekście reguł pragmatycznych JHP BN i UKD Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Technologie informacyjne w gospodarce opartej na wiedzy”, Chorzów, 22 września

Tomasz Jakubowski

Kolekcja grafiki Artura Wołyńskiego w Bibliotece Casanatense w Rzymie; Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Stan badań nad wielokulturowym dziedzictwem dawnej Rzeczypospolitej”, Uniwersytet w Białymstoku, 1–3 października

Grażyna Jaroszewicz

Normalizacja w bibliotekarstwie III Międzynarodowa Bałtycka Konferencja „Zarządzanie i Organizacja Bibliotek”, Gdańsk, 28 maja

Małgorzata Jezierska

Biblioteki publiczne w Polsce. Konferencja prasowa w BN dotycząca społecznego zasięgu książki w Polsce w 2008 r., 20 marca

Biblioteki publiczne na obszarach wiejskich. Konferencja prasowa inaugurująca „Tydzień Bibliotek”, 8 maja

Finansowanie samorządowych bibliotek publicznych. Konferencja towarzysząca Zjazdowi SBP „Nowoczesna biblioteka – kluczem do sukcesu użytkowników i edukacji społeczeństwa”. Konstancin-Jeziorna, 31 maja
Stan organizacyjny bibliotek powiatowych w Polsce po 10 latach. Spotkanie bibliotek powiatowych województwa podkarpackiego w Sanoku, 15–16 października

Anna Karczewska

O jedność społeczną sympatyczną. Idea oświaty ludowej w Królestwie Polskim w latach 1858–1862. Konferencja „Książka – biblioteka – propaganda”, zorganizowana przez Instytut Informacji Naukowej i Studiów

Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego, 16–17 listopada
Budowa fundamentów społecznych. Refleksje o wychowaniu ludowym w publicystyce Aleksandra Świętochowskiego z lat 1872–1914. Konferencja „Aleksander Świętochowski”, zorganizowana przez Zakład Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UMCS, Zakład Literatury Pozytywizmu i Młodej Polski UMCS, Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie, Podlaską Fundację Wspierania Talentów, 23–24 kwietnia

Joanna Kędzierska

JHP BN nowe słownictwo, najnowsze ustalenia metodyczne – literatura XI Ogólnopolskie Warsztaty JHP BN i UKD, Biblioteka Narodowa, 3 czerwca

Wanda Klenczon

Indeksowanie zawartości treściowej bibliograficznych baz danych Konferencja Naukowa „Bibliograficzne bazy danych: kierunki rozwoju i możliwości współpracy”, Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy, 27 maja

Dyskusja nad przyszłością Library of Congress Subject Headings XI Ogólnopolskie Warsztaty JHP BN i UKD, Biblioteka Narodowa, 3 czerwca

Opracowanie rzeczowe dokumentów kartograficznych, XXIV Spotkanie Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej przy ZG SBP, Biblioteka Narodowa, 22 czerwca

National Library of Poland Subject Headings – from card catalogs to digital library. konferencja IFLA Classification and Indexing Section „Looking At the Past and Preparing the Future”, Florencja, 21 sierpnia

Międzynarodowe standardy opisu obiektów dziedzictwa kulturowego Konferencja „Cyfrowość bibliotek i archiwów”, Biblioteka Narodowa, 27 listopada

Wanda Klenczon, Anna Stolarczyk

JHP BN – kierunki zmian XI Ogólnopolskie Warsztaty JHP BN i UKD, Biblioteka Narodowa, 3 czerwca

Monika Korsak, Marzena Ciechańska

Konserwacja albumu fotograficznego z przełomu XIX i XX wieku, zawierającego fotografie rodziny Dihm. Album i fotografie – razem czy osobno?; konferencja z okazji 80-lecia konserwacji zbiorów w BN „Rękodzieło i nowoczesne technologie”, Biblioteka Narodowa, 1–2 października

Janusz Kostecki

Carska cenzura zagraniczna wobec importu publikacji w językach europejskich w latach 1865–1904 (referat na zebranie IKiCz)

Czytelnictwo jako przedmiot refleksji naukowej. Konferencja „Czytanie – czytelnictwo – czytelnik jako zjawisko kultury i przedmiot badań”

zorganizowana przez Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego, 1–3 grudnia

Anna Maria Krajewska

Nowości w bibliotekach publicznych dla dzieci. II Forum Bibliotekarzy Powiatu Grójeckiego w ramach Tygodnia Bibliotek, 7 maja
Literatura do zadań specjalnych. Utwory dla młodego czytelnika jako narzędzie propagandy w PRL. Konferencja „Książka – biblioteka – propaganda” zorganizowana przez Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW, 16–17 listopada

Magdalena Krynicka

Co oferują bibliotekarzom i bibliotekoznawcom publikacje bibliotek narodowych? konferencja „Działalność wydawnicza bibliotek w czasach konwergencji mediów”, UMCS Lublin, 24 września

Joanna Kwiatkowska

Decyzje stosowania UKD – sposób prezentacji w Biuletynie UKD, XI Ogólnopolskie Warsztaty JHP BN i UKD, Biblioteka Narodowa, 5 czerwca

Agata Lipińska, Jerzy Manikowski

Kwaśny papier. Cichy zabójca książek; spotkanie zorganizowane przez Zarząd Koła Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 21 kwietnia

Agata Lipińska, Hanna Strauss

Masowe odkwaszanie zbiorów XIX- i XX-wiecznych w Bibliotece Narodowej; spotkanie z członkami Towarzystwa Bibliofilów Polskich w Warszawie, Biblioteka Narodowa, 28 maja

Agata Lipińska

Zarys problematyki konserwacji zbiorów XIX–XX w.; konferencja „Rękodzieło i nowoczesne technologie. 80 lat konserwacji zbiorów w Bibliotece Narodowej”, Biblioteka Narodowa, 1–2 października
Konserwacja Zbiorów Biblioteki Polskiej POSK w Londynie, referat wygłoszony w trakcie uroczystego przykazania zbiorów po konserwacji, połączony z wystawą, Biblioteka Narodowa, 19 listopada

Grażyna Lewandowicz-Nosal

Nowe media w bibliotece dla młodzieży. Polsko-niemiecka konferencja „Nowe media w bibliotece dla młodzieży”, zorganizowana przez WBP w Olsztynie, 5–6 listopada

Hanna Łaskarzewska

Biblioteka Narodowa w latach okupacji: działalność, zbiory, ludzie; XIX Sesja Varsavianistyczna „Biblioteki warszawskie w latach 1939–1945”, Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy, 21 października

Lublinianin w Moskwie – Paweł Ettinger, wszechstronny kolekcjoner, znawca sztuki, propagator kultury polskiej; Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Lublin a książka – centrum i peryferie” z okazji 35-lecia studiów bibliotekoznawczych w UMCS, UMCS w Lublinie, 6 listopada

Jerzy Maj

Standardy przestrzeni bibliotecznej, architektury i wyposażenia technicznego w projektowaniu nowych i użytkowaniu istniejących bibliotek publicznych. III Międzynarodowa Bałtycka Konferencja „Zarządzanie i organizacja bibliotek”, Gdańsk, 29 maja

Tomasz Makowski

Działalność digitalizacyjna bibliotek, Seminarium „Cyfrowe dziedzictwo – kultura dla przyszłości”, Warszawa Sejm RP, 17 czerwca
Muzea, biblioteki, archiwa wobec cyfryzacji informacji, Warsztaty „Zarządzanie muzeum”, Warszawa, 26–27 marca
Współpraca Biblioteki Narodowej z instytucjami emigracyjnymi, XXXI Sesja Stała Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich poza Krajem, Montresor, 10–13 września

Dorota Mularska

Aktualne problemy opracowania rzeczowego w „Bibliografii Zawartości Czasopism”; XI Ogólnopolskie Warsztaty „Języki informacyjno-wyszukiwawcze – teraźniejszość i przyszłość”, Warszawa, 3–5 czerwca

Ewa Nowak

Fotoceramika i jej tajniki na przykładzie zdjęć nagrobnych (do 1914 r.) z Cmentarza Powązkowskiego w Warszawie, Sesja Stowarzyszenia Historyków Fotografii IS PAN Warszawa, 18 maja

Igor Nowak, Aleksandra Prokop, Hanna Straus

Zbiory specjalne XIX-XX wieku a konserwacja masowa, konferencja „Rękodzieło i nowoczesne technologie. 80 lat konserwacji zbiorów w Bibliotece Narodowej”, Biblioteka Narodowa, 1–2 października

Agnieszka Paja

Czytelniczki (z) dwóch światów. O literackich portretach kobiet czytających w 2 połowie XIX w. oraz ich znaczeniu dla kształtowania świadomości odbiorczyń. Konferencja „Czytanie – czytelnictwo – czytelnik jako zjawisko kultury i przedmiot badań”, zorganizowana przez Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego, 1–3 grudnia
Androcentryzm w masce emancypacji. „Kwestya kobieca” na łamach postyczniowej prasy dla kobiet. Konferencja „Książka – biblioteka – propaganda”, zorganizowana przez Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego, 16–17 listopada

Agata Pietrzak

Documents iconographiques disponibles dans les bibliothèques numériques servant de documents de référence pour les recherches scientifiques sur l'art; prekonferencja organizowana przez Art Libraries Section IFLA w ramach imprez towarzyszących 75. Kongresowi IFLA, Florencja, 18–22 sierpnia

Komunikat na temat udziału w prekonferencji organizowanej przez Art Libraries Section IFLA we Florencji w ramach imprez towarzyszących 75 Kongresowi IFLA; Spotkanie członków SBP z uczestnikami Kongresu IFLA, Biblioteka Narodowa, 29 października

Joanna Potęga, Maria Brynda

Stare druki w cyfrowej Bibliotece Narodowej POLONA; Seminarium Polskiej Grupy CERL, Warszawa, 15 stycznia

Joanna Potęga

Metadane w polskich bibliotekach cyfrowych; konferencja „Cyfrowość bibliotek i archiwów”, Warszawa, 26–27 listopada

Joanna Potęga, Agnieszka Wróbel (Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie)

The Dublin Core Metadata Element Set, Ver. 1.1 a potrzeby i oczekiwania bibliotekarzy cyfrowych – analiza przypadków; konferencja „Polskie Biblioteki Cyfrowe”, Poznań, 9 grudnia

Ewa Potrzebicka

Działalność Biblioteki narodowej w zakresie ochrony i konserwacji zbiorów; posiedzenie Rady Naukowej BN, 25 maja

Ochrona zbiorów w Bibliotece Narodowej – 80 lat działalności; konferencja „Rękodzieło i nowoczesne technologie. 80 lat konserwacji zbiorów w Bibliotece Narodowej”, Biblioteka Narodowa, 1–2 października

Działalność BN w zakresie ochrony narodowego zasobu bibliotecznego; szkolenie obronne dla specjalistów z Wojewódzkich Urzędów Ochrony Zabytków odpowiedzialnych za realizację zadań w zakresie ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (organizator MKiDN), 22 października

Marzena Przybysz

Polska Bibliografia Bibliologiczna – bibliograficzna baza danych; Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Bibliograficzne bazy danych” zorganizowana z okazji 10-lecia bazy danych BazTech, Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy, 28 maja

Sprawozdanie z działalności Zespołu do spraw Bibliografii Regionalnej przy ZG SBP w latach 2005–2009; Ogólnopolskie XXV Spotkania Zespołu do spraw Bibliografii Regionalnej przy ZG SBP, Książnica Karkonoska w Jeleniej Górze, 6 października

Barbara Przyłuska

Bibliografia Dokumentów Kartograficznych 2002–2006. Spotkanie Zespołu do spraw Bibliografii Regionalnej, Warszawa, Biblioteka Narodowa, 23 maja

Donata Rams, Danuta Jarmańska

Wybrane zagadnienia z ochrony i badań zbiorów bibliotecznych realizowane w laboratoriach: chemicznym i mikrobiologicznym Biblioteki Narodowej w Warszawie. Analiza zniszczeń warstwy malarskiej w XVII-wiecznym rękopisie – „Album strojów tureckich”. Konferencja „Rękodzieło i nowoczesne technologie”, Biblioteka Narodowa, 1–2 października

Adam Rusek

Bohaterowie komiksów dziecięcych. II Forum Bibliotekarzy w Grójckiem, 7 maja

Propaganda w polskich komiksach powojennych. XX Międzynarodowy Festiwal Komiksu w Łodzi i IX Sympozjum Komiksologicznym, październik 2009

Gazetki obrazkowe dla młodzieży w II Rzeczypospolitej. Posiedzenie Komisji Prasoznawczej PAN w Krakowie, 8 kwietnia

Zmiany formy i treści prasowych historyjek obrazkowych w latach 1945–1955. Zebranie w katedrze Socjologii Moralności i Aksjologii Ogólnej Instytutu Stosowanych Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego, 1 kwietnia

Paweł Rygiel

Idea współuczestnictwa użytkowników w opisie zabytków dziedzictwa kulturowego. Czy folksonomia może pełnić funkcję edukacyjną? Konferencja „Cyfrowe spotkania z zabytkami”, Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław, 25 września

„Subject Access Points” w polskich bibliotekach cyfrowych Konferencja „Cyfrowość bibliotek i archiwów”, Biblioteka Narodowa, 27 listopada

Paweł Rygiel, Bartłomiej Włodarczyk

Opracowanie rzeczowe zbiorów ikonograficznych – hasła przedmiotowe, słowa kluczowe, tagi? Czy folksonomia może wspomóc rozwój języka haseł przedmiotowych? XI Ogólnopolskie Warsztaty JHP BN i UKD, Biblioteka Narodowa, 4 czerwca

Karolina Skalska

Kolekcje muzyczne na przestrzeni wieków, czyli kilka słów o tworzeniu bibliotek muzycznych. XII Ogólnopolska Konferencja Bibliotekarzy Muzycznych i III Ogólnopolska Konferencja Fonotek, Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, 4–6 listopada

Elżbieta Stefańczyk

Strategia Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich na lata 2010–2021, Podlaskie Forum Bibliotekarzy, Białystok, 2 kwietnia

Rola Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w kształtowaniu nowoczesnego wizerunku biblioteki jako strategicznej placówki rozwoju kultury w regionie. Konferencja „Nowe oblicze kultury – funkcje kulturotwórcze bibliotek w środowisku lokalnym”, Rzeszów, 21–22 kwietnia.

Rola biblioteki powiatowej w integracji środowiska bibliotekarskiego, Konferencja „Biblioteki powiatowe Podkarpacia – założenia a rzeczywistość”, Sanok, 15–16 października

Bibliografia narodowa u progu 2010 roku. Konferencja „Brodnica. Bibliografia miasta i powiatu za lata 1999–2008”, Brodnica, 7 grudnia

Dominika Stępniewska

Narodowy Zasób Biblioteczny (referat na zebraniu IKiCz), listopad

Anna Stolarczyk

JHP BN nowe słownictwo, najnowsze ustalenia metodyczne XI Ogólnopolskie Warsztaty JHP BN i UKD, Biblioteka Narodowa, 3 czerwca

Lucyna Szaniawska

„Geografia” Ptolemeusza dziełem prekursorskim zbiorów danych przestrzennych; XVIII Szkoła Kartograficzna, Legnica, 24–27 marca.

Opracowanie dokumentów kartograficznych w Bibliotece Narodowej: jednostka opisu – tytuł właściwy; Spotkanie Zespołu do spraw Bibliografii Regionalnej, Warszawa, Biblioteka Narodowa, 23 maja

Comparing the world map presentations epoch: Mappa mundi – Ptolemy's world map – double hemisphere world map; International Conference on the History of Cartography, Kopenhaga, 11–19 lipca

Znaki graficzne miast stosowane na mapach do końca XVIII w.; XXIII Ogólnopolska Konferencja Historyków Kartografii, Warszawa, 24–26 września

Anna Szlaska-Byczek, Bożena Orłowska, Barbara Wagner

Dramatyczne skutki zabiegów chemicznych na obiektach zabytkowych.

Analiza chemiczna jako pomoc w doborze sposobu ich ratowania; Konferencja konserwatorska z okazji 80 lecia konserwacji zbiorów w BN „Rękodzieło i nowoczesne technologie”, Biblioteka Narodowa, 1–2 października

Katarzyna Ślaska

Europeana i polityczne zamierzenia Biblioteki Narodowej w zakresie digitalizacji, Konferencja „Od digitalizacji zaawansowanej do dojrzałej”, Warszawa, Centrum Promocji Informatyki, 13 stycznia

Spojrzenie w przyszłość – dokąd zmierzamy? Przedstawienie ilościowych

i jakościowych celów digitalizacji w perspektywie najbliższych lat, z uwzględnieniem kontekstu europejskiego, Seminarium „Cyfrowe dziedzictwo – kultura dla przyszłości” organizowane przez Polski Komitet ds. UNESCO, Warszawa, 17 czerwca

Książka w Internecie. Konferencja „Własność intelektualna a nowe technologie”, Warszawa, 6–7 października

Digitalizacja zbiorów specjalnych w bibliotekach europejskich. Konferencja „IV forum młodych bibliotekarzy”, Kraków, 5–6 listopada

Wojciech Tomaszewski

Kronika życia muzycznego Warszawy w latach 1831–1862. Problemy teoretyczne i warsztatowe (referat na zebraniu IKiCz), październik

Sebastian Wierny

Kultura druku a rozwój i oddziaływanie Internetu (referat na zebraniu IKiCz), maj

Wystąpienie w panelowej dyskusji. Konferencja „Teksty i e-Teksty: Badania Piśmiennictwa Multimedialnego”, IBL PAN, Warszawa, 17 czerwca

Sławomir Wileński

Planowanie w dziedzinie ochrony zabytków na przykładzie Biblioteki Narodowej; szkolenie obronne dyrektorów jednostek podległych i nadzorowanych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (organizator MKiDN), 23 października

Małgorzata Witkowska

JHP BN nowe słownictwo, najnowsze ustalenia metodyczne – sztuka i ikonografia XI Ogólnopolskie Warsztaty JHP BN i UKD, Biblioteka Narodowa, 3 czerwca

Bartłomiej Włodarczyk

Wykorzystanie JHP BN – wyniki ankiety XI Ogólnopolskie Warsztaty JHP BN i UKD, Biblioteka Narodowa, 4 czerwca

Katarzyna Wolff

Czytelnictwo książek w Polsce w 2008 r. Spotkanie w Instytucie Książki nt. społecznego zasięgu książki w Polsce, Warszawa, 26 marca

Współczesny czytelnik – między mediatyzacją i indywidualizacją. Konferencja naukowa „Czytanie – czytelnictwo – czytelnik jako zjawisko kultury i przedmiot badań” zorganizowana przez Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław, 1–3 grudnia

Stan czytelnictwa w Polsce – warsztat badawczy. Konferencja „Współczesne konteksty czytelnictwa” z okazji 60-lecia SBP na Warmii i Mazurach, Olsztyn, 28 września

Współczesny czytelnik – główne narracje ustanawiane dzięki lekturze książek. Konferencja dla bibliotekarzy województwa podkarpackiego, Wojewódzka Biblioteka Publiczna, Rzeszów, 15 grudnia

Czytelnictwo coraz bardziej elitarne? Społeczny zasięg książki w Polsce w 2008 r. Konferencja z okazji „Tygodnia Bibliotek” w MiPBP w Łukowie, 11 maja

Społeczny zasięg bibliotek w Polsce. Potrzeby i oczekiwania użytkowników. Konferencja „Nowoczesna biblioteka – kluczem do sukcesów użytkowników edukacji społeczeństwa”, SBP, Konstancin, 29–30 maja

Naprawić rynek. O negatywnych zjawiskach na rynku książki i sposobach ich szybkiego wyeliminowania, Konferencja na Międzynarodowych Targach Książki, Warszawa, 22 maja

Bożena Elżbieta Wojnowska

Zwischen Allgemeinheit und Individualität – Repertoire einiger mitteleuropäischen Musiksammlungen aus der Wende des 16. und 17. Jahrhunderts; Międzynarodowa Konferencja Muzykologiczna „The Musical Heritage of the Jagiellonian Era in Central and Eastern European Countries”, Warszawa, Biblioteka Narodowa, 25–29 sierpnia

Renata Wójcik

Bibliografia Zawartości Czasopism – stan obecny i perspektywy rozwoju; Ogólnopolska konferencja naukowa z okazji 10-lecia bazy danych BazTech „Bibliograficzne bazy danych. Kierunki rozwoju i możliwości współpracy”, Bydgoszcz, 27–29 maja

Maria Wróblewska

Zbiór poloników fonograficznych w Muzeum Polskim w Chicago. XII Ogólnopolska Konferencja Bibliotekarzy Muzycznych i III Ogólnopolska Konferencja Fonotek, Akademia Muzyczna im. S. Moniuszki w Gdańsku, 4–6 listopada (referat przygotowany i wygłoszony wspólnie z Katarzyną Janczewską-Sołomko, spoza BN).

Zofia Zasacka

Nastoletni czytelnicy – wspólnota symboliczna i społeczne dystanse. Konferencja Naukowa „Czytanie – czytelnictwo – czytelnik jako zjawisko kultury i przedmiot badań” zorganizowana przez Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego, 1–3 grudnia

Doświadczenia czytelnicze gimnazjalistów – podobieństwa i dystanse. Konferencja „Animacja czytelnicza w bibliotekach” zorganizowana przez Bibliotekę Elbląską im. Cypriana Norwida, 28 października

Czytanie dla przyjemności – doświadczenia nastolatków. Seminarium „Literackie inspiracje wychowania” zorganizowane przez Instytut Edukacji Artystycznej ASP, 29 maja

Doświadczenia czytelnicze elbląskich gimnazjalistów. Seminarium dla nauczycieli bibliotekarzy zorganizowane w ramach Wszechnicy dla Edukatorów przez Bibliotekę Publiczną Dzielnicy Ursus, 11 listopada

Anna Zdanowicz

Czytelnictwo inteligencji w II Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie materiałów pamiętnikarskich. Konferencja „Czytanie – czytelnictwo – czytelnik jako zjawisko kultury i przedmiot badań”, zorganizowana przez, Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego, 1–3 grudnia

Dylematy propagandy książki w poradnikach lekturowych XIX i XX w. (do 1939 r.) Konferencja „Książka-biblioteka-propaganda”, zorganizowana przez Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego, 16–17 listopada

Ruch myśli i „więzienie druku”. Uwagi na temat książek i prasy w powojennych felietonach Aleksandra Świętochowskiego „Liberum veto” (1923–1929) Konferencja „Aleksander Świętochowski”, zorganizowana przez Zakład Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UMCS, Zakład Literatury Pozytywizmu i Młodej Polski UMCS, Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie, Podlaską Fundację Wspierania Talentów, 23–24 kwietnia

Bogdan Filip Zerek

Metody badań mikrobiologicznych w konfrontacji z materią zabytkową. Konferencja konserwatorska „Rękodzieło i nowoczesne technologie”, Biblioteka Narodowa, 1–2 października

Publikacje pracowników Biblioteki Narodowej

Krzysztof Alberski *Z tradycji i współczesności gromadzenia bieżących czasopism polonijnych w Bibliotece Narodowej*, w: *Kultura książki i prasy polonijnej: dziedzictwo narodowe i światowe* pod red. Marii Kalczyńskiej, Danuty Sieradzkiej, Zdzisława Małeckiego), Katowice 2009

Lidia Bąkowska (oprac.) *Sygnaly o nowych publikacjach*, „Bibliotekarz”

Ewa Bielińska-Galas *Źródła muzyki lutniowej w erze digitalizacji zbiorów*, w: *Europejska kultura muzyczna w polskich bibliotekach i archiwach*, Kraków 2008, s. 387–394

Ewa Bielińska-Galas *Graduale magnum im Kontext des mittelalterlichen Messoffiziums in Polen*, „Musical Culture of the International Conference Prague, August 23–26”, Praha 2009, s. 30–47

Danuta Bilikiewicz-Blanc *Prof. dr hab. Andrzej Kłossowski 1938–1997. Wspomnienia* „Przegląd Biblioteczny”, w druku

Agnieszka Brachfogel „*Terminy metadanych DCMI – nowe zalecenie dla metadanych Dublin Core*”, „Zagadnienia Informacji Naukowej” (w druku)

Jolanta Byczkowska-Sztaba *Muzykalia z Biblioteki Muzeum-Zamku w Łańcucie w świetle nowych badań*, w: *Europejska kultura muzyczna w polskich bibliotekach i archiwach*. Kraków 2008, s. 153–176

„Biblioteki Publiczne w Liczbach 2007”. Warszawa 2008 (wersja drukowana i elektroniczna, polska i angielska, autorzy: **Barbara Budyńska, Małgorzata Jezierska, Dominika Stępniewska**)

Barbara Budyńska *Kształtowanie księgozbiorów w bibliotekach publicznych*, w: *Zbiory i zasoby informacyjne bibliotek publicznych. Materiały z konferencji naukowej. Opole, 23–24 września 2008 r.* Warszawa 2009, s. 76–99

Barbara Budyńska., Magorzata Jezierska: *Biblioteki powiatowe 2008*. „Biuletyn EBIB” 2009 – Raporty

Olga Dawidowicz-Chymkowska *Fan fiction. O życiu literackim w Internecie, Tekst w sieci*, w: *Literatura, społeczeństwo, komunikacja* pod red. A. Gumkowskiej. Warszawa 2009

Olga Dawidowicz-Chymkowska *Raczej cudowne niż pożyteczne!* (Recenzja książki Pierre’a Peju *Dziewczynka w baśniowym lesie*). „Przegląd Humanistyczny” 2009 nr 4

Olga Dawidowicz-Chymkowska *Zakupy bibliotek gminnych a potrzeby ich młodych użytkowników*. W: *Zbiory i zasoby informacyjne bibliotek publicznych. Materiały z konferencji naukowej Opole, 23–24 września 2008 r.* pod red. K. Wolff. Warszawa 2009, s. 116–120

Mirosława Dobrowolska *Biblioteka – przyjaznym miejscem dla starszego człowieka*. „Biblioteka dla Seniorów”. Dodatek do „Poradnika Bibliotekarza” 2009 nr 1, s. 1–2

Mirosława Dobrowolska *Biblioteki z za krat*. „Poradnik Bibliotekarza” 2009 nr 3, s. 3–8

Mirosława Dobrowolska *By jesień życia była pogodna – potrzeba aktywizacji seniorów dla przyszłości społeczeństwa polskiego (w świetle analizy wybranych dokumentów)*. Tekst dostępny na: www.bpochota.waw.pl, zakładka „Ochota na Życie”

Mirosława Dobrowolska *Edukacja kulturalna w Warszawie*. „Poradnik Bibliotekarza” 2009 nr 1, s. 20–21

Mirosława Dobrowolska *Otwarte zasoby edukacyjne w Polsce – konferencja w Sejmie RP*. „Poradnik Bibliotekarza” 2009 nr 6, s. 17–20

Mirosława Dobrowolska *Seniorzy w bibliotekach publicznych*. „Biblioteka dla Seniorów” nr 2, s. 1–4 Dodatek do „Poradnika Bibliotekarza” 2009 nr 12

Mirosława Dobrowolska *Seniorzy w bibliotekach wolskich w Warszawie*. „Biblioteka dla Seniorów”. Dodatek do „Poradnika Bibliotekarza” 2009 nr 1, s. 10–12

- Mirosława Dobrowolska** *Seniorzy w warszawskich bibliotekach publicznych*. „Poradnik Bibliotekarza” 2009 nr 9, s. 3–10
- Marcin Drzewiecki** *Udział bibliotek publicznych w rozwoju społecznym*, w: *Ocalone królestwo. Twórczość dla dzieci, perspektywy badawcze, problemy animacji*. Warszawa 2009, s. 279–285
- Nowoczesna biblioteka. Materiały z ogólnopolskiej, przedjazdowej konferencji Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Konstancinie-Jeziornie, 29–30 maja 2009 r.* pod red. **M. Drzewieckiego**. Warszawa 2009, s. 178
- Dzieci, Młodzież – Internet – Biblioteka. Wytyczne IFLA Sekcji Bibliotek dla Dzieci i Młodzieży*. SBP, Warszawa 2009, s. 87 (tłumaczenie i redakcja **G. Lewandowicz-Nosal**)
- Martyna Figiel, Hanna Łaskarzewska** *Polskie dziedzictwo kulturowe w krajach Europy Zachodniej: zbiory biblioteczne – stan zachowania*, „Cenne, Bezcenne, Utracone” 2009 nr 2, s. 21–28
- Anna Franaszek** *Biblioteki publiczne w akcjach promujących książkę i czytelnictwo (na wybranych przykładach)*. „Poradnik Bibliotekarza” 2009 nr 12, s. 3–7
- Internet w bibliotece dla dzieci i młodzieży. Od teorii do praktyki. Poradnik*. SBP, Warszawa 2009, s. 161 (tłumaczenie i redakcja **G. Lewandowicz-Nosal**)
- Tomasz Jakubowski** *Wilno w grafice z kolekcji Zakładu Zbiorów Ikonograficznych Biblioteki narodowej. Na marginesie prac nad katalogiem „Wilno w Grafice”*, w: *Dziedzictwo i pamięć Kresów Wschodnich Rzeczypospolitej: materiały I Muzealnych Spotkań z Kresami* pod red. A. Stawarza, Warszawa 2009
- Grażyna Jaroszewicz, Paweł Rygiel** *Serwis «Normy, formaty, standardy» Biblioteki Narodowej*, „Bibliotekarz” 2009 nr 11
- Małgorzata Jezierska** *Finansowanie bibliotek publicznych*. „Biuletyn EBIB” 2009 nr 108
- Małgorzata Jezierska** *Finansowanie samorządowych bibliotek publicznych*, w: *Nowoczesna biblioteka. Materiały z ogólnopolskiej konferencji Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Konstancin-Jeziorna, 29–30 maja 2009 r.* Warszawa 2009, s. 145–165
- Małgorzata Jezierska** *Nowe spojrzenie na statystykę*, w: *Zbiory i zasoby informacyjne bibliotek publicznych. Materiały z konferencji naukowej. Opole, 23–24 września 2008 r.* Warszawa 2009, s. 130–144
- Jolanta Hys** *Pragmatyka języków informacyjno-wyszukiwawczych – ujęcie teoretyczne*, „Przegląd Biblioteczny” 2009 nr 1
- Jolanta Hys, Joanna Kwiatkowska** *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiątka w Bibliotece Narodowej Czech*, „Bibliotekarz” 2009 nr 2

Jolanta Hys, Joanna Kwiatkowska *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna w bibliotekach polskich w kontekście spotkania z bibliotekarzami bibliotek publicznych*, „Poradnik Bibliotekarza” 2009 nr 2

Jolanta Hys *Reguły pragmatyczne JIW ze szczególnym uwzględnieniem JHP BN i UKD*, „Przegląd Biblioteczny” 2009 nr 2

Jolanta Hys (współautorstwo z Barbarą Sosińską-Kalątą): *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna*, w: *Vademecum Bibliotekarza* pod red. L. Bilińskiego (w druku)

Jolanta Hys *Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiętna w bibliotekach polskich w kontekście spotkania z bibliotekarzami bibliotek akademickich*, „Poradnik Bibliotekarza” 2009 nr 10

Wanda Klenczon *Instytut Bibliograficzny – tradycja i nowe wyzwania*, w: *Bibliografia. Teoria. Praktyka. Dydaktyka* pod. red. J. Woźniak-Kasperek i M. Ochmańskiego, Warszawa 2009

Wanda Klenczon *VI Ogólnokrajowa Narada Bibliografów*, „Bibliotekarz” 2009 nr 1

Wanda Klenczon *Polska bieżąca bibliografia narodowa, cz. 1*, „Poradnik Bibliotekarza” 2009 nr 4

Wanda Klenczon *Polska bieżąca bibliografia narodowa, cz. 2*, „Poradnik Bibliotekarza” 2009 nr 5

Wanda Klenczon *Polska bieżąca bibliografia narodowa, cz. 3*, „Poradnik Bibliotekarza” 2009 nr 6

Wanda Klenczon *Indeksowanie zawartości treściowej w bibliograficznych bazach danych*, „BiuletynEBIB” Materiały konferencyjne nr 19 <http://www.ebib.info/publikacje/matkonf/mat19/klenczon.php>

Wanda Klenczon „*Patrząc wstecz i myśląc o przyszłości*”- konferencja towarzysząca 75 Konferencji Generalnej IFLA (Florence 20–21 sierpnia 2009), „Przegląd Biblioteczny” 4/2009

Monika Korsak, Marzenna Ciechański *Konserwacja albumu fotograficznego z przełomu XIX i XX wieku zawierającego fotografie rodziny Dihm. Album i fotografie – razem czy osobno?*, „Notes Konserwatorski” 2010, nr 13

Izabela Koryś, Jan Bijak *Poland*, w: *Statistics reality: Concepts and Measurements of Migration in Europe* pod red. H. Fassman, U. Reeger i W. Sievers. Amsterdam 2009

Anna Maria Krajewska *Promocja literatury adresowanej do młodego czytelnika a zawartość księgozbiorów bibliotek publicznych dla dzieci i młodzieży*, w: *Zbiory i zasoby bibliotek publicznych: materiały z konferencji naukowej, Opole, 23–24 września 2008*, Warszawa 2009, s. 100–115

Anna Maria Krajewska *Siedem dni i sześć nocy. Obrona Westerplatte w publikacjach dla młodego czytelnika*, „Guliwer” 2009 nr 1, s. 45–52

Anna Maria Krajewska *Od „Śpiewów historycznych” do „Małego Powstańca”*. Patriotyczne przekazy adresowane do młodego czytelnika jako sfera wartości, w: *Ocalone królestwo. Twórczość dla dzieci, perspektywy badawcze, problemy animacji*. Warszawa 2009 s. 169–191

Anna Maria Krajewska *Trzy legendy. Walka o niepodległość i granice w polskiej międzywojennej literaturze młodzieżowej*. Warszawa 2009

Magdalena Krynicka „Przewodnik Bibliograficzny” – niezbędne źródło informacji, w: *Bibliografia. Teoria. Praktyka. Dydaktyka* pod. red. J. Woźniak-Kasparek i M. Ochmańskiego, Warszawa 2009

Magdalena Krynicka „OPAC kontra Google – informacja o książkach, w: *Przestrzeń informacyjna książki*, pod red. J. Koniecznej, S. Kurek-Kokocińskiej i H. Tadeusiewicz, Łódź 2009

Grażyna Lewandowicz-Nosal *Animaliter. Europejska Sztuka Ilustracji*. Informacja o międzynarodowej konferencji. „Poradnik Bibliotekarza” 2009 nr 9, s. 19

Grażyna Lewandowicz-Nosal *Biblioteka dla dzieci: miejsce magiczne, w: Ocalone królestwo. Twórczość dla dzieci, perspektywy badawcze, problemy animacji*. Warszawa 2009, s. 315–325

Grażyna Lewandowicz-Nosal „Dujawica” *Marii Kann*. „Guliwer” 2009 nr 2, s. 44–50

Grażyna Lewandowicz-Nosal *Promocja czytelnictwa*. Materiały dostarczone przez Goethe-Institut. Dodatek Świat Książki Dziecięcej „Poradnik Bibliotekarza” 2009 nr 2

Grażyna Lewandowicz-Nosal *Wojna Kaktusów*. „Guliwer” 2009 nr 1, s. 11–17

Hanna Łaskarzewska *Zbiory zagrabione i ich losy – „model szwedzki”, cz. 2, „Cenne, Bezcenne, Utracone”* 2009, nr 1, s. 28–32

Hanna Łaskarzewska *Grabieże zbiorów podczas najazdów szwedzkich* [wersja tyt. pol.], „Zabytki” [Mińsk, Białoruś] 2009

Jerzy Maj *Czy i jaki kanon księgozbiorów?* „Bibliotekarz” 2009 nr 3

Jerzy Maj *Propozycje budowania kanonu księgozbiorowego w warunkach konkurencji przekazów sieciowych i elektronicznych*. W: *Zbiory i zasoby informacyjne bibliotek publicznych. Materiały z konferencji naukowej Opole, 23–24 września 2008 r.* pod red. K. Wolff. Warszawa 2009, s. 116–120

Tomasz Makowski *Uwagi bibliotekarza*, „Nauka” 2009 nr 1, s. 103–105

Ewa Nowak *Józefa Rozdziewicz-Rychard (1858–1926) malarka porcelany, autorka fotografii nagrobnych zachowanych na cmentarzu Powązkowskim w Warszawie*, „Artifex” 2009 nr 11, s. 66–70

Violetta Pomianowska (oprac.), *Sygnaly o nowych publikacjach*, „Bibliotekarz”

- Marzena Przybysz** *Spotkanie Zespołu do spraw Bibliografii Regionalnej w WiMBP w Rzeszowie*, „Bibliotekarz” 2009 nr 1, s. 25–27
- Marzena Przybysz** *Bibliografia regionalna w globalnym społeczeństwie informacyjnym: stan w Polsce*, „Biuletyn EBIB” 2009 nr 101 [dostępny w www: <http://www.ebib.info/2009/101/a.php?przybysz>]
- Marzena Przybysz** *Spotkanie Zespołu do spraw Bibliografii Regionalnej w Bibliotece Narodowej*, „Bibliotekarz” 2009 nr 10, s. 15–17
- Marzena Przybysz** *Polityka digitalizacji dóbr kultury – konferencja prasowa w Bibliotece Narodowej*, „Bibliotekarz” 2009 nr 12, s. 21–22
- Marzena Przybysz** (oprac.) *Sygnaly o nowych publikacjach*, „Bibliotekarz”
- Marzena Przybysz** (oprac.) *Z oficyny wydawniczej SBP*, „Bibliotekarz”
- Marzena Przybysz** (oprac.) *Z życia SBP*, „Bibliotekarz”
- Barbara Przyłuska** *Polscy geografowie na Kongresie Pokojowym w Paryżu w 1919 roku*, „Geografia w Szkole” 2009 nr 1, s. 51–56
- Anna Romaniuk** *Lokalna twórczość poetycka z perspektywy jej twórców i publiczności spotkań poetyckich*. „Przegląd Humanistyczny” 2009 nr 3.
- Anna Romaniuk** „Poeta emeritus”. *O twórczości poetyckiej osób starszych na przykładzie emerytowanych nauczycieli*, w: „Małe tęsknoty”. *Style życia w czasie wolnym we współczesnym społeczeństwie* pod red. W. Muszyńskiego. Toruń 2009.
- Adam Rusek** *Komiksowa rzeczywistość w Polsce w latach 1939–1945*. „Czas Fantastyki” 2009 nr 3, s. 3–11
- Karolina Skalska** *Współczesny warsztat informacyjny bibliotekarza muzycznego – próba charakterystyki*, w: *Europejska kultura muzyczna w polskich bibliotekach i archiwach*. „Musica Iagellonica” 2008
- Elżbieta Stefańczyk** „Strategia Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich na lata 2010–2011” pod red. E. Stefańczyk, M. Burchard, J. Pasztaleniec-Jarzyńskiej. Wydawnictwo SBP, Warszawa 2009
- Dominika Stępniewska** *Przyszłość w bibliotece*. „Poradnik Bibliotekarza” 2009 nr 6, s. 23
- Maciej Szablewski** *Projekt Numeric. Digitalizacja w europejskich instytucjach kultury*, „Biuletyn EBIB” [dokument elektroniczny], <http://www.ebib.info/2009/107/a.php?szablewski>.
- Lucyna Szaniawska** *Mapy typu O-T jako przykład syntezy obrazu świata*, w: *Główne problemy współczesnej kartografii 2008. Analiza przestrzena w kartografii* pod red. W. Żyszkowskiej, W. Spallek. Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego 2008 [2009], s. 173–191
- Tomasz Szubiakiewicz** *Deutschsprachige Titel in polnischer Übersetzung, Deutsches – Polen Institut – Darmstadt*, http://www.deutsches-poleninstitut.de/Downloads/ansichten/szubiakiewicz_jb_2009.pdf

Emilia Szydłowska *Rynek wydawniczy wobec potrzeb bibliotek*. W: *Zbiory i zasoby informacyjne bibliotek publicznych. Materiały z konferencji naukowej Opole, 23–24 września 2008 r.* pod red. K. Wolff. Warszawa 2009, s.65–75

Marlena Wieczorek *Roman Maciejewski – kompozytor pokolenia zgubionego*, Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Poznań 2008

Sebastian Wierny *Elektroniczne zasoby tekstowe w odbiorze użytkowników Internetu*, w: *Uniwersum piśmiennictwa wobec komunikacji elektronicznej* pod red. K. Migoń, M. Skalskiej-Zlat. Wrocław 2009

Bożena Elżbieta Wojnowska *Missa Bibliothecariana super „Sidus ex claro” Orlandi czyli o niebezpieczeństwie podwójnego genetywu*, w: *Europejska kultura muzyczna w polskich bibliotekach i archiwach*, Kraków 2008, s. 15–26

Katarzyna Wolff *Spółeczny zasięg bibliotek w Polsce. Potrzeby i oczekiwania użytkowników*. W: *Nowoczesna biblioteka. Materiały z ogólnopolskiej, przedjazdowej konferencji Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich Konstancie-Jeziorna, 29–30 maja 2009 r.* pod red. M. Drzewieckiego. Warszawa 2009, s. 34–56

Katarzyna Wolff *Spółeczny zasięg książki w Polsce w 2008 r. – komunikat z badań Biblioteki Narodowej*. Dokument elektroniczny, na stronie BN, www.bn.org.pl

Katarzyna Wolff *Spółeczny zasięg książki w Polsce w 2008 r. – komunikat z badań Biblioteki Narodowej*. „Bibliotekarz” 2009 nr 5, s. 22–25

Katarzyna Wolff *Stanisław Siekierski (27.03.1927 r. – 26.05.2008 r.)*. „Bibliotekarz” 2009 nr 2, s. 32–33

Katarzyna Wolff *Zasięg książki w Polsce, czyli co czytelnicy i nabywcy mają do powiedzenia bibliotekarzom*, w: *Zbiory i zasoby informacyjne bibliotek publicznych. Materiały z konferencji naukowej Opole, 23–24 września 2008 r.* pod red. K. Wolff. Warszawa 2009, s. 18–34

Maria Woźniak *Kazania świętokrzyskie – najstarszy zabytek prozy polskiej w zbiorach Biblioteki Narodowej w Warszawie. Historia i stan zachowania*, „Notes Konserwatorski” 2010 nr 13

Zofia Zasacka *Dlaczego czytamy powieści – kilka implikacji dla badaczy czytania dla przyjemności*. „Przegląd Humanistyczny” 2009 nr 3

Zofia Zasacka *Nastoletni czytelnicy – podobieństwa i dystanse. Raport z badań czytelnictwa gimnazjalistów Elbląga i powiatu elbląskiego*. Biblioteka Elbląska im. Cypriana Norwida 2009, publikacja na CD

Zbiory i zasoby informacyjne bibliotek publicznych. Materiały z konferencji naukowej Opole, 23–24 września 2008 r. pod red. **K. Wolff**. Warszawa 2009, s. 234

Anna Zdanowicz *Czytanie w podróży, czytanie podróży*, w: *Podróż i literatura*, pod red. E. Ihnatowicz, Warszawa 2008, s. 537–547

Katarzyna Kwiatkowska-Żák, Petr Žák *WebArchiv – czeski projekt archiwizacji publikacji internetowych*, „Biuletyn EBIB” 2009 nr 7

Recenzje

Dunin J. *Studia o komunikacji masowej*. Łódź 2004. – **Mirosława Dobrowolska**. Tekst recenzji dostępny na: www.bn.org.pl, zakładka – Seminarium „Biblioteki w systemie edukacji i kultury”

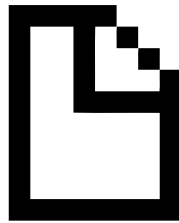
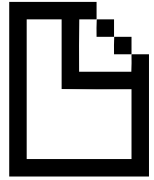
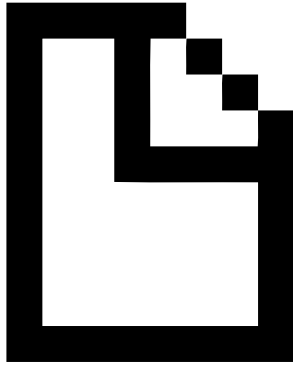
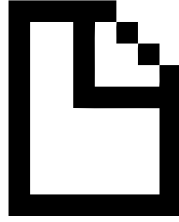
Jędrzejewska-Wróbel *O słodkiej królowie i pięknym księciu* – **Grażyna Lewandowicz-Nosal** „Poradnik Bibliotekarza” 2009 nr 5, dodatek „Świat Książki Dziecięcej”

Media i społeczeństwo. Nowe strategie komunikacyjne. Red. nauk. Marek Sokołowski. Toruń 2008 – **Mirosława Dobrowolska**. Tekst recenzji dostępny na: www.bn.org.pl, zakładka Seminarium „Biblioteki w systemie edukacji i kultury”

Siesicka K. *Powiem Julce*. – **Grażyna Lewandowicz-Nosal** „Guliwer” 2009 nr 1, s. 103–104

Olech J. *Dynastia Miziołków* – **Grażyna Lewandowicz-Nosal** „Guliwer” 2009 nr 1, s. 103–104

Petr Žák *Čteme? Obyvatelé České republiky a jejich vztah ke knize*. „Przeгляд Biblioteczny” 2009 nr 2 (recenzja książki prof. Jiřígo Trávníčka *Czytamy? Mieszkańcy Republiki Czeskiej oraz ich stosunek do książki*. Brno 2008)

Współpraca międzynarodowa

Międzynarodowa aktywność Biblioteki Narodowej w 2009 r. przejawiała się w zarówno w działaniach podejmowanych na forum bibliotekarskich organizacji międzynarodowych, we współpracy z bibliotekami narodowymi innych państw, jak również w udziale w europejskich projektach bibliotek cyfrowych, konferencjach naukowych czy międzynarodowych targach książki. Uznaniem roli, jaką odgrywa BN w strukturach europejskich, stało się powołanie w czerwcu 2009 r. przez członków Konferencji Dyrektorów Europejskich Bibliotek Narodowych dyrektora BN, dr. Tomasza Makowskiego, na trzyletnią kadencję do Zarządu Biblioteki Europejskiej (The European Library Management Committee).

Udział w organizacjach międzynarodowych

Od wielu lat Biblioteka Narodowa jest członkiem najważniejszych organizacji bibliotekarskich: Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich (International Federation of Librarians' Associations – IFLA), Konferencji Dyrektorów Europejskich Bibliotek Narodowych (Conference of European National Librarians – CENL), Ligi Europejskich Bibliotek Naukowych (Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche – LIBER), Europejskiego Konsorcjum Bibliotek Naukowych (Consortium of European Research Libraries – CERL), Konferencji Dyrektorów Bibliotek Narodowych (Conference of Directors of National Libraries – CDNL), Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliotek Muzycznych (International Association of Music Libraries – IAML), Międzynarodowego Stowarzyszenia Archiwów Dźwiękowych (International Association of Sound and Audiovisual Archives – IASA), Stowarzyszenia Bibliotek Specjalnych i Ośrodków Informacji (Association of Special Libraries and Information Bureau – ASLIB), Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliofilskiego (Association Internationale de Bibliophilie – AIB), Bibliographical Society i międzynarodowej organizacji bibliotek rejonu Morza Bałtyckiego – Bibliotheca Baltica – oraz międzynarodowej sieci narodowych ośrodków ISBN, ISMN i ISSN. Od 1 stycznia 2008 r. BN jest także członkiem międzynarodowego stowarzyszenia International Internet Preservation Consortium (IIPC), którego celem jest archiwizacja zasobów światowego Internetu oraz popularyzacja narzędzi i standardów archiwizacyjnych w tym zakresie. Biblioteka Narodowa przystąpiła też do Innovative User Group (IUG) skupiającej biblioteki korzystające z innowacyjnych interfejsów.

Jak wspomniano wcześniej (patrz rozdz. *Biblioteki cyfrowe*), w 2009 r. BN aktywnie uczestniczyła w projekcie Europejskiej Biblioteki Cyfrowej *Europeana*, a także włączyła się w nowy, uruchomiony w maju 2009 r. projekt *Europeana Travel*, dzięki któremu w ciągu dwóch lat zostanie zdigitalizowanych ponad milion map, rękopisów, fotografii, filmów książek i pocztówek o tematyce podróżniczej, pochodzących z europejskich bibliotek narodowych i naukowych. W 2009 r. BN zrealizowała także wszystkie zobowiązania wynikające z uczestnictwa w trwającym w latach

2007–2009 projekcie TELplus, mającym na celu wielokierunkową rozbudowę Biblioteki Europejskiej; zgodnie ze zobowiązaniami, BN poddała procesowi OCR i wystawiła do indeksowania systemowi obsługującemu portal Biblioteki Europejskiej 420 000 stron.

W 2009 r. przedstawiciele BN uczestniczyli w konferencjach, spotkaniach i wydarzeniach ważnych dla europejskiego i światowego środowiska bibliotekarskiego. W styczniu i w październiku 2009 r. zastępca dyrektora BN do spraw rozwoju, Katarzyna Ślaska, reprezentowała Polskę na spotkaniach grupy roboczej ekspertów państw członkowskich Unii Europejskiej, poświęconych problemom digitalizacji i przechowywania danych cyfrowych (Member States' Expert Group on Digitisation and Digital Preservation) w Luksemburgu. W kwietniu 2009 r. dyrektor BN, dr Tomasz Makowski, uczestniczył w uroczystości otwarcia Światowej Biblioteki Cyfrowej The World Digital Library w siedzibie UNESCO w Paryżu. W sierpniu 2009 r. dyrektor BN oraz zastępcy dyrektora – Ewa Potrzebnicka, Elżbieta Stefańczyk i Katarzyna Ślaska – oraz kierownik Instytutu Bibliograficznego, Wanda Klenczon, i kierownik Zakładu Zbiorów Ikonograficznych, Agata Pietrzak, wzięli udział w corocznej konferencji Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich IFLA w Mediolanie. Również w sierpniu 2009 r. dyrektor BN uczestniczył w Konferencji Dyrektorów Bibliotek Narodowych. We wrześniu 2009 r. zastępcy dyrektora BN – Ewa Potrzebnicka i Grażyna Spiechowicz-Kristensen – wzięły udział w uroczystych obchodach stulecia Chińskiej Biblioteki Narodowej i w sympozjum „Międzynarodowy rozwój bibliotek: globalne dzielenie się wiedzą”. W październiku 2009 r. dyrektor BN wziął udział w Międzynarodowym Kongresie Bibliofilów w Wiedniu (AIB). Ze względu na ograniczenia finansowe wynikające między innymi z sytuacji gospodarczej kraju, niemożliwie było uczestnictwo przedstawicieli BN w konferencjach: IRA w Portugalii, użytkowników zintegrowanego systemu bibliotecznego INNOPAC/MILLENNIUM w Stanach Zjednoczonych, IAML w Holandii, kartograficznej w Chile, IASA w Grecji oraz na Targach Książki we Frankfurcie nad Menem.

Łącznie w 2009 r. zrealizowano 63 wyjazdy zagraniczne (w 2008 r. – 80). Część z nich była finansowana w ramach programów MKiDN, część wynikała z umów dwustronnych z bibliotekami zagranicznymi. Ożywione kontakty międzynarodowe utrzymywały też redakcje czasopism wydawanych przez BN na zlecenie MKiDN.

W 2009 r. BN gościła także wielu przedstawicieli bibliotek narodowych z innych państw, m.in. z Biblioteki Narodowej Litwy, Biblioteki Narodowej i Archiwum Państwowego Islamskiej Republiki Iranu, Biblioteki Narodowej Królestwa Maroka, Rosyjskiej Biblioteki Państwowej w Moskwie, Biblioteki Narodowej Republiki Czeskiej w Pradze, Biblioteki Narodowej Hiszpanii oraz Słowackiej Biblioteki Narodowej w Martinie.

Międzynarodowe konferencje z udziałem pracowników BN w 2009 r.

- International Conference on Qualitative and Quantitative Methods in Libraries, Grecja, Chania, 25–31 maja (Dominika Stępniewska, Sebastian Wierny)

- „Conference on the History of Cartography”, Dania, Kopenhaga, 11–18 lipca (Lucyna Szaniawska)
- Konferencja Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich (International Federation of Librarians' Associations – IFLA), Włochy, Florencja, Mediolan, 18–28 sierpnia (dr Tomasz Makowski, Ewa Potrzebicka, Elżbieta Stefańczyk, Katarzyna Ślaska, Agata Pietrzak, Wanda Klenczon)
- Spotkanie narodowych ośrodków ISSN, Chiny, Pekin, 12–19 września (Hanna Zawado)
- Spotkanie CENL, Hiszpania, Madryt, 23–26 września (Katarzyna Ślaska)
- Konferencja „Classification at a crossroads”, Holandia, Haga, 28–31 października (dr Jolanta Hys)
- Konferencja konserwatorska organizowana przez Bibliotekę Narodową Republiki Czeskiej, Czechy, Praga, 28–31 października (Monika Korsak)
- Warsztaty oraz doroczne spotkanie CERL, Belgia, Bruksela, 6–8 listopada (dr Marta Przyszychowska)
- Kongres Międzynarodowego Stowarzyszenia Bibliofilskiego (AIB), Austria, Wiedeń, 4–9 października (dr Tomasz Makowski)

Stypendia zagraniczne i wyjazdy w ramach programów europejskich pracowników BN w 2009 r.

- Stypendium Naukowe Fundacji Kościuszkowskiej, Stany Zjednoczone, Nowy Jork, 2 lutego – 27 czerwca (Beata Capik)
- Stypendium Fundacji Joanny Umiastowskiej, Włochy, Rzym, 1–31 października (Elżbieta Przesmycka)
- Spotkanie Member States' Expert Group on Digitisation and Digital Preservation, Luksemburg, 28–29 stycznia (Katarzyna Ślaska)
- Spotkanie „The European Library Combined Meetings” (w ramach projektu TELplus), Holandia, Haga, 25–28 marca (Jakub Kostynowicz)
- Konferencja IMPACT oraz warsztaty projektu TELplus, Holandia, Haga, 4–9 kwietnia (Jakub Kostynowicz, Agnieszka Leszyńska)
- Spotkanie partnerów projektu *Europeana Travel*, Estonia, Tallin, 10–12 maja (Monika Cornell)
- Szkolenie w ramach projektu *Europeana Travel*, Wielka Brytania, Londyn, 14–16 czerwca (Monika Cornell, Joanna Potęga)
- Konferencja „*Europeana*”, Holandia, Haga, 13–16 września (Katarzyna Ślaska)
- Spotkanie Member States' Expert Group on Digitisation and Digital Preservation, Luksemburg, 30 września – 1 października (Katarzyna Ślaska)
- Spotkanie partnerów projektu *Europeana Travel*, Słowenia, Lublana, 5–7 listopada (Monika Cornell)

Współpraca międzynarodowa w ramach umów dwustronnych

W ramach podpisywanych umów i porozumień dwustronnych Biblioteka Narodowa ściśle współpracuje z bibliotekami narodowymi, uniwersyteckimi i instytucjami kulturalnymi z innych państw, m.in. z: Białorusi, Chin, Czech, Estonii, Izraela, Litwy, Łotwy, Gruzji, Mołdawii, Rosji, Słowacji, Szwecji, Ukrainy, Uzbekistanu.

W 2009 r. zawarto kolejne umowy zacieśniające współpracę BN z bibliotekami narodowymi innych państw. Dnia 4 czerwca 2009 r. w obecności przedstawicieli Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego i ambasadora Iranu w Polsce dyrektor BN, dr Tomasz Makowski, oraz dyrektor Biblioteki Narodowej i Archiwum Islamskiej Republiki Iranu, Ali Akbar Ashari, podpisali porozumienie o współpracy między obiema instytucjami. Porozumienie obejmuje współpracę w wymianie materiałów bibliotecznych, wystaw, doświadczeń i technologii z zakresu bibliotekarstwa, a także popularyzację wydawnictw obu bibliotek, kooperację specjalistów i współorganizację kursów, warsztatów i wizyt naukowych. Podobne porozumienie zostało podpisane 6 lipca 2009 r. przez dyrektora BN oraz dyrektora Biblioteki Narodowej Królestwa Maroka, prof. Drissa Khrouza. Zgodnie z zapisami porozumienia obie biblioteki podejmą współpracę na rzecz zastosowania nowych technologii, w tym w zakresie zautomatyzowania bibliotek i wprowadzenia zapisu cyfrowego. Biblioteki będą dokonywać wymiany ekspertów w zakresie powiększenia zbiorów, tworzenia bibliografii, zachowywania i waloryzacji majątku bibliograficznego i dokumentacji. BN i BN Królestwa Maroka będą także wspólnie prowadzić kursy poświęcone kształceniu profesjonalistów z branży bibliotekarskiej, a także organizować konferencje, seminaria naukowe i wystawy.

Ważnym wydarzeniem było podpisanie specjalnego aneksu do umowy o współpracy z Rosyjską Biblioteką Narodową w Sankt Petersburgu, na mocy którego prowadzone będą wspólne prace nad wydaniem katalogu zbiorów Biblioteki Załuskich. Prace nad projektem zajmą blisko trzy lata, a ich wynikiem będzie między innymi naukowa edycja rękopiśmiennego inwentarza Biblioteki Załuskich *Registre des ouvrages et volumes des manuscrits livrés à Monsieur le Conseiller de Collège et chevalier Doubrowsky* opracowanego w latach 1806-1807. Realizacja projektu przyczyni się do wypełnienia luki w wiedzy o polskich kolekcjach i księgozbiorach straconych podczas II wojny światowej. Podpisane porozumienie stanowi jeden z ważniejszych elementów trwającej od wielu lat dobrej współpracy między obiema bibliotekami i dobrym przykładem wspólnej troski o dziedzictwo kulturowe świata. Dzieje Biblioteki Załuskich związane są ściśle z polskim doświadczeniem historycznym ostatnich stuleci. Biblioteka Rzeczypospolitej, zwana Biblioteką Załuskich, od jej fundatorów biskupów Józefa i Andrzeja Załuskich, została otwarta w Warszawie w 1747 r. i była pierwszą biblioteką publiczną na ziemiach polskich. Jako jedna z pierwszych bibliotek na świecie starała się pełnić zadania biblioteki narodowej, gromadząc, katalogując i udostępniając zbiory obejmujące pełny zasób piśmiennictwa polskiego.

Podpisanie porozumienia o współpracy między BN a Biblioteką Narodową i Archiwum Islamskiej Republiki Iranu, 4 czerwca

Dyrektor BN, dr Tomasz Makowski,
i dyrektor Narodowej Biblioteki Królestwa
Maroka, prof. Driss Khrouz, podpisują
porozumienie o współpracy między obiema
instytucjami, 6 lipca

Pokaz zbiorów (po konserwacji)
Biblioteki Polskiej w Paryżu i Biblioteki
Polskiego Ośrodka Społeczno-Kulturalnego
w Londynie, 19 listopada

Przemawia dyrektor BN, dr Tomasz Makowski, podczas uroczystości inauguracji Programu Rozwoju Bibliotek, 23 kwietnia

Po III rozbiórce Polski, w 1795 r., na polecenie carycy Katarzyny II bezcenne zbiory biblioteki zostały wywiezione do Sankt Petersburga, gdzie stały się jednym ze zrębów otwartej w 1814 r. Cesarskiej Biblioteki Publicznej. Na mocy traktatu ryskiego zawartego między Rosją Sowiecką a Polską w 1921 r. do Polski powróciła część zbiorów Biblioteki Załuskich w tym około 13 000 rękopisów. Była to największa w Polsce i jedna z większych w Europie kolekcji rękopiśmiennych źródeł do badań historii i kultury. Na tym skomplikowana historia Biblioteki się nie skończyła. Podczas II wojny światowej, po Powstaniu Warszawskim w październiku 1944 r., większość ze zwróconych Polsce książek i rękopisów została spalona przez Niemców. Ocalało zaledwie 1851 egzemplarzy. Zbiór rękopisów Biblioteki Załuskich nie był nigdy w całości skatalogowany. Zgodnie z przyjętymi ustaleniami ze stroną rosyjską, prace podzielone będą na dwa etapy. W pierwszej kolejności w Rosyjskiej Bibliotece Narodowej odbędzie się skanowanie całego tekstu spisu Piotra Dubrowskiego *Registre...* i przepisanie rękopiśmiennego tekstu ze zdjęć na pismo komputerowe (transkrypcja) oraz korekta nowego tekstu. Następnie przepisany tekst stanie się podstawą weryfikacji opisów w bazie danych *Rękopisy Biblioteki Załuskich* sporządzonej przez pracowników Zakładu Rękopisów Biblioteki Narodowej na podstawie dotychczasowej literatury. Najważniejszym działaniem będzie weryfikacja opisów zachowanych rękopisów z autopsji. Uzyskane wyniki pozwolą na opracowanie rękopisu do publikacji i przygotowanie naukowego komentarza. Prace nad projektem sfinansuje Biblioteka Narodowa przy wsparciu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Kontynuowano wymianę książek i czasopism z partnerami zagranicznymi. Podobnie jak w latach ubiegłych, najbardziej ożywione kontakty międzynarodowe w tej dziedzinie prowadzono z następującymi placówkami: Bibliothèque nationale de France (Paryż), Kungliga Biblioteket (Sztokholm), Deutsche Forschungsgemeinschaft (Bonn), The University of Chicago Library (Chicago), Library of Congress (Waszyngton), The British Library (Londyn), Bodleian Library (Oxford), Národní knihovna (Praga) i Rosyjską Biblioteką Narodową (Sankt Petersburg). Współpracowano w tym zakresie także z bibliotekami polonijnymi, m.in. w Paryżu i Londynie. W ramach zakupów i wymiany wydawnictw ciągłych zarejestrowano łącznie 1748 tytułów (w 2008 r. – 1494 tytuły) w 2558 egz. (2008 r. – 2254 egz.) oraz 13 tyt./egz. CD-ROM (w 2008 r. – 19). Do zbiorów pozyskano 62 nowe tytuły, głównie polonika. Na wymianę zagraniczną zakupiono 791 woluminów książek za 25 283,50 zł (w 2008 r. – 522 wol. za 16 959,92 zł). W celach wymiany zagranicznej prenumerowano 230 tytułów czasopism w 791 egzemplarzach (w 2008 r. – 305 tytułów w 995 egzemplarzach) czasopism wydatkując łącznie 6040,56 zł (w 2008 r. – 130 987,87 zł) Jednocześnie BN przekazywała bibliotekom zagranicznym publikacje własne, przede wszystkim bieżącą bibliografię narodową („Przewodnik Bibliograficzny”) oraz liczne proponowane i zamawiane wydawnictwa polskie.

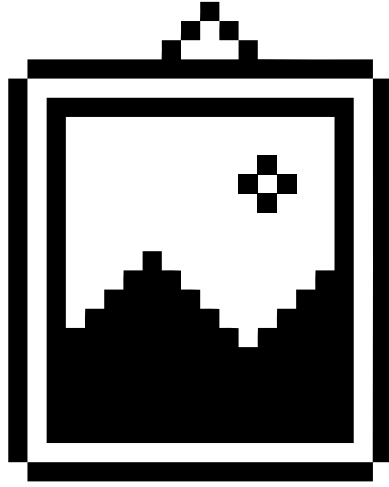
Kontakty z instytucjami polonijnymi

Polonia i jej dorobek kulturalny są od lat przedmiotem prac badawczych prowadzonych w Bibliotece Narodowej, a także działań, których celem jest pomoc w opracowywaniu i ochronie emigracyjnych zbiorów oraz popularyzacja działających za granicą instytucji kultury polskiej. W BN prowadzone są także prace służące dokumentowaniu tzw. zbiorów przemieszczonych: polskich, pozostałych poza granicami kraju, a także tych, które – przynależne do dziedzictwa kulturalnego krajów sąsiednich – znajdują się obecnie w polskich księżnicach.

W 2009 r. pracownicy BN (Maria Wrede, Anna Milewicz i Magdalena Bocheńska-Chojecka) rozpoczęli prace na rzecz pełnej inwentaryzacji i konserwacji spuścizny Instytutu Literackiego „Kultura” w Maisons-Laffitte. Stanowi to wypełnienie zobowiązań wynikających z listu intencyjnego podpisanego w listopadzie 2008 r. przez dyrektora BN, dr. Tomasza Makowskiego, dyrektora Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, dr. Sławomira Radonia, i prezydenta Stowarzyszenia Instytutu Literackiego „Kultura”, Henryka Giedroycia. W ramach projektu zostanie sporządzony *Inwentarz Archiwum Instytutu Literackiego „Kultura”* zawierający pełną informację o zbiorach Instytutu oraz zostaną zapewnione właściwe warunki ich przechowywania, ochrony konserwatorskiej i udostępniania, także za pośrednictwem specjalnie stworzonej bazy komputerowej. W Archiwum znajdują się źródła dokumentujące działalność Instytutu oraz życie polskiej emigracji politycznej w okresie powojennym. Wśród z nich znajdują się akta osobiste Jerzego Giedroycia, fragmenty spuścizny po Witoldzie Gombrowiczu, Konstantym Jeleńskim, Juliuszu Mieroszewskim, Jerzym Stempowskim, zbiór fotografii II Korpusu PSZ na Zachodzie, dokumentacja fotograficzna, audiowizualna i dźwiękowa.

Dzięki dotacji Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w 2009 r. w pracowniach BN prowadzono prace konserwatorskie cennych obiektów znajdujących się w polonijnych instytucjach kultury. Przeprowadzono prace konserwatorskie i digitalizacyjne sześćdziesięciu dziewięciu map ze zbiorów Biblioteki Polskiej w Paryżu oraz unikatowych druków z lat czterdziestych XX w. ze zbiorów Biblioteki Polskiej Polskiego Ośrodka Społeczno-Kulturalnego w Londynie. Dnia 19 listopada na specjalnym pokazie w siedzibie BN zaprezentowano efekt tych prac.

Dyrektor BN, dr Tomasz Makowski, uczestniczył w XXXI Sesji Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich poza Krajem, która odbyła się w Montresor w dniach 10–13 września, gdzie w specjalnym wystąpieniu podsumował współpracę BN z instytucjami polonijnymi.

**Wydarzenia, wystawy,
promocje**

Biblioteka Narodowa jest od wielu lat cenionym ośrodkiem spotkań, dyskusji, wydarzeń kulturalnych, udziela także gościny twórcom i uczonym realizującym w tym miejscu swe plany badawcze i zawodowe ambicje. Biblioteka stwarza także okazję uczestnictwa w organizowanych wystawach, koncertach, promocjach książek, spotkaniach z pisarzami i wydawcami. Służyły temu między innymi Salon Księgarzy, organizowany od trzech lat, oraz zainaugurowany w 2009 r. z inicjatywy dyrektora BN Salon Bibliotekarzy, stanowiące forum wymiany doświadczeń z zakresu gromadzenia, udostępniania czy digitalizacji zbiorów bibliotecznych, a także miejsce dyskusji poświęconych bieżącym problemom i zagadnieniom związanym z funkcjonowaniem bibliotek.

W 2009 r. Biblioteka Narodowa aktywnie włączyła się w obchody Roku Juliusza Słowackiego, organizując w maju czterodniową konferencję naukową na Uniwersytecie w Białymstoku pt. „Piękno Słowackiego” oraz realizując we wrześniu i październiku cieszący się dużym zainteresowaniem projekt „Maska Słowackiego”. Złożyły się nań: wystawa rękopisów i teatraliów „Wokół Balladyny”, niezwykła instalacja poetycka w arkadach Pałacu Rzeczypospolitej, cykl wykładów otwartych, konkurs na scenariusz lekcji o Poezji oraz umieszczenie w cBN *Polona* ponad dwustu rękopisów, pierwodruków i dzieł autora *Króla Ducha*, znajdujących się w zbiorach Narodowej Książnicy.

Biblioteka Narodowa włączyła się także w obchody 70. rocznicy wybuchu II wojny światowej, zamieszczając w cBN *Polona* kolekcję „Wrzesień 1939”, zawierającą blisko pół tysiąca skanów gazet, druków ulotnych, dokumentów ukazujących się od sierpnia do października 1939 r. na ziemiach II Rzeczypospolitej. Kolekcja cieszyła się i cieszy ogromnym zainteresowaniem mediów i internautów (w sierpniu i we wrześniu odnotowano ponad milion odsłon) i w ocenie wielu stała się jedną z ciekawszych form uczczenia rocznicy wojny obronnej 1939 r.

W gmachu Biblioteki Narodowej zorganizowane zostały w 2009 r. także dwie wystawy: japońskiej litografii na drewnie oraz fotografii czterdziestu czterech osobistości życia kulturalnego i społecznego, wykonanych przez wybitnego fotografa Krzysztofa Gierałtowskiego. Do 14 lutego kontynuowana była także wystawa monograficzna „Zbigniew Herbert 1924–1998. Portrety i autoportrety z archiwum Pisarza” – ostatni punkt obchodów Roku Zbigniewa Herberta koordynowanego przez Narodową Książnicę. Dużym zainteresowaniem cieszył się także koncert muzyki dawnej „Złoty wiek muzyki w Polsce” zorganizowany przez Bibliotekę dla szerokiej publiczności w kościele Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny na warszawskiej starówce z okazji zakończenia międzynarodowej konferencji muzykologicznej poświęconej muzycznemu dziedzictwu epoki jagiellońskiej.

Ponadto odbyły się dwie uroczyste promocje książek wydanych przez Bibliotekę Narodową w 2009 r.: korespondencji Jerzego Giedroycia z Aleksandrem Jantą-Pończyńskim oraz nowego krytycznego wydania najstarszego zabytku prozy polskiej znajdującego się w zbiorach BN – *Kazań świętokrzyskich*. Kontynuowany był także pokaz wystawy multimedialnej „Rzeczypospolita wielu kultur. Dziedzictwo polskie”, zrealizowanej w 2008 r. na zlecenie Ministerstwa Spraw Zagranicznych, w której pokazywany był na przykładzie zbiorów BN fenomen współistnienia wielu narodów, kultur, religii i tradycji na historycznych terenach Rzeczypospolitej. Wystawa w czterech wersjach językowych (angielskiej, niemieckiej, rosyjskiej i hiszpańskiej), będąca elementem kampanii promującej Polskę, została pokazana – za pośrednictwem naszych placówek dyplomatycznych – w latach 2008–2009 w osiemnastu europejskich miastach, budząc ogromne zainteresowanie.

Od stycznia 2009 r. w gmachu głównym Biblioteki Narodowej czynne było też kino Iluzjon Filmoteki Narodowej. Zgodnie z umową podpisaną we wrześniu 2008 r. przez dyrektora BN, dr. Tomasza Makowskiego, i dyrektora Filmoteki Narodowej, prof. Tadeusza Kowalskiego, przez najbliższe trzy lata w Audytorium im. Stefana Dembego odbywać się będą projekcje filmów, a także przeglądy filmowe i cykliczne zajęcia dla studentów w ramach Akademii Filmowej.

Biblioteka Narodowa stała się także miejscem uroczystej inauguracji Programu Rozwoju Bibliotek, realizowanego przez Polsko-Amerykańską Fundację Wolności oraz Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego we współpracy z Fundacją Billa i Melindy Gates. Odbyła się ona w ramach obchodów Światowego Dnia Książki 23 kwietnia z udziałem, m.in.: ministra Michała Boniego – szefa Komitetu Stałego Rady Ministrów, Piotra Żuchowskiego – sekretarza stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a także przedstawicieli Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz przedstawicieli samorządu i środowisk bibliotekarskich z całej Polski. Program Rozwoju Bibliotek skierowany jest do bibliotek publicznych we wszystkich gminach wiejskich i wiejsko-miejskich oraz w tych gminach miejskich, których liczba mieszkańców nie przekracza 20 000. Realizowany będzie w latach 2009–2013 i obejmie 3350 placówek z 1120 gmin. Program, na realizację którego przewidziany jest budżet 32 000 000 dolarów, przewiduje, m.in.: system szkoleń dla bibliotekarzy, wyposażenie teleinformatyczne bibliotek, wzmocnienie systemu bibliotecznego, wspieranie kampanii informacyjnych i promocyjnych.

Rok 2009 był też okazją do uczczenia 81. rocznicy ustanowienia przez prezydenta RP, Ignacego Mościckiego, Narodowej Książnicy. Podczas uroczystych obchodów, które odbyły się 24 lutego, odznaczeniami państwowymi uhonorowani zostali najbardziej zasłużeni pracownicy BN.

Wystawy, koncerty

Wystawa monograficzna „Zbigniew Herbert 1924–1998. Portrety i autoportrety z archiwum Pisarza” (Sala Wystawowa BN, 10 grudnia 2008 – 14 lutego 2009)

Wystawa, na której zaprezentowano: oryginalne rękopisy i maszynopisy wierszy, esejów, materiały warsztatowe do planowanych i nienapisanych tekstów, notatniki, szkicowniki, fotografie, listy przyjaciół Poety, była ostatnim wydarzeniem w koordynowanym przez Bibliotekę Narodową, a ustanowionym przez Sejm RP, Roku Zbigniewa Herberta. Wystawę odwiedziło kilka tysięcy widzów; była ona także szeroko komentowana w mediach. Towarzyszące wystawie specjalne wydawnictwo BN *Nike która się waha* (wiersz Herberta w przekładzie na 27 języków) zdobyło wyróżnienie w kategorii „Najpiękniejsze Książki Roku 2008” na 54. Międzynarodowych Targach Książki w maju 2009 r.

W związku z zamknięciem ekspozycji, marszałek Sejmu RP, Bronisław Komorowski, skierował na ręce dyrektora BN specjalny list gratulacyjny, w którym podsumował organizowane przez BN przedsięwzięcia i wydarzenia związane z Rokiem Zbigniewa Herberta. *„Z radością przyjąłem wiadomość o licznych sukcesach i o satysfakcji, którą odczuwają zarówno organizatorzy, jak i autorzy projektów oraz wykonawcy. Całokształt tych wysiłków służył zarówno przybliżeniu Herberta młodemu pokoleniu, jak i nowemu odczytaniu twórczości tego poety. W moich oczach oba te zamierzenia zostały w pełni i z sukcesem zrealizowane. Dyskusje, inicjowane przez Bibliotekę Narodową, pokazały, że poezję Herberta cechuje nie tylko potęga słowa, lecz także głębia intelektualna – czytamy w liście. „Dziękując Panu i wszystkim pracownikom Biblioteki Narodowej za wykazane zaangażowanie, chciałbym przede wszystkim pogratulować wielkiego sukcesu, jakim bez wątplenia okazał się Rok Herberta”* – podkreślił Marszałek Sejmu. W czerwcu 2009 r. strona internetowa „Świat Pana Cogito”, przygotowana z okazji Roku Zbigniewa Herberta przez studio Huncwot na zlecenie Biblioteki Narodowej, została wyróżniona za oryginalnie zaprojektowany interfejs; projekt – jako jeden z pięciu z Polski – został zaprezentowany się w prestiżowym albumie wydawnictwa Taschen *Web design: Navigation pod redakcją* Juliusa Wiedemanna.

Stamperia Polacca. Florencka i nicejska Oficyna Drukarska Samuela Tyszkiewiczza (Muzeum Historyczne m.st. Warszawy, 31 marca – 14 czerwca)

Wystawę zorganizowały 120. rocznicę urodzin Samuela Fryderyka Tyszkiewiczza (1889–1954) – znanego polskiego emigracyjnego artysty typografa i wydawcy, działającego we Florencji i Nicei w latach 1926–1954 – Muzeum Historyczne m.st. Warszawy, Biblioteka Narodowa, Towarzystwo Bibliofilów Polskich w Warszawie oraz Muzeum Drukarstwa Warszawskiego. Wystawa była pierwszą tak dużą ekspozycją tyszkiewiczowską prezentowaną w kraju od pięćdziesięciu lat. Przedstawiała nie tylko wydawnictwa oficyny, ale została poszerzona i wzbogacona

o pamiątki rodzinne, przekazy ikonograficzne, korespondencję oraz wydawnictwa i publikacje poświęcone dziełu Tyszkiewicza. Takie przybliżenie sylwetki twórcy, wielkiego ambasadora myśli i kultury polskiej, jego życia i samej oficyny było możliwe dzięki prezentacji spuścizny, znajdującej się zasobach Biblioteki Narodowej. Honorowy patronat nad wystawą objął marszałek Sejmu, Bronisław Komorowski.

Japońska litografia na drewnie (Biblioteka Narodowa, 25 maja – 10 czerwca)

Na wystawie zaprezentowano prace jedenastu wybitnych artystów japońskich: Seishi Ozaku, Kazuko Hosomizu, Setsuko Hozumi, Makoto Ishihara, Tadashi Kobayashi, Shu Kuroki, Mamiko Minamidate, Kuniko Satake, Mitsuo Sanpei, Yasuko Sawaoka i Otomi Tsunoda, wykonane unikalną techniką graficzną mokulito, wynalezioną przez Seishi Ozaku, profesora Wydziału Grafiki Tama Art University w Tokio. Metoda ta stanowi połączenie litografii europejskiej z tradycyjnym drzeworytem japońskim. Umożliwia poszerzenie skali dostępnych artyście środków wyrazu, pozwalając na łączenie w jednej pracy różnych efektów - wiernie odtworzonych pociągnięć pędzla lub kredki, odcisków żłobień dłutem, odbić naturalnej faktury słoju drewna. Wystawa była dotychczas prezentowana w Poznaniu, Płocku i Krakowie. Z inicjatywy Yasuko Sawaoka, grafiki zostały włączone na stałe do zbiorów BN, a podpisanie aktu ich przekazania było głównym elementem wernisazu wystawy. Wystawa została zorganizowana w ramach obchodów 90. rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych między Polską a Japonią. W jej otwarciu uczestniczyli, m.in.: Ryuichi Tanabe – Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny Japonii w Rzeczypospolitej Polskiej, Miciko Makino, dyrektor Wydziału Informacji i Kultury Japońskiej Ambasady Japonii; Tadashi Kobayashi, jeden z autorów prezentowanych prac oraz prof. dr hab. Stanisław Filipek – prezes Towarzystwa Polsko-Japońskiego.

„Złoty wiek muzyki w Polsce” (Koncert w kościele Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny, 28 sierpnia)

Koncert organizowany wspólnie z Urzędem Miasta Stołecznego Warszawy i otwarty dla szerokiej publiczności był jednym z wydarzeń towarzyszących międzynarodowej konferencji muzykologicznej „The Musical Heritage of the Jagiellonian Era in Central and Eastern European Countries”. Podczas koncertu Polski Chór Kameralny pod dyrekcją Jana Łukaszewskiego wykonał utwory: Jerzego Libana z Legnicy, Wacława z Szamotuł, Marcina Leopoldy, Mikołaja Gomółki, Mikołaja Zieleńskiego, Andreasa Hakenbergera oraz kompozytorów włoskich związanych z polskim dworem królewskim. Główną atrakcją koncertu było współczesne prawykonanie, po ponad czterystu latach, dwóchórowej mszy w formie echa: *Missa super Iniquos odio habui* znanego włoskiego kompozytora Luki Marenzia, który w latach 1595–1597 kierował kapelą królewską na dworze Zygmunta III Wazy. Marenzio osobiście popro-

Zastępca dyrektora BN do spraw ochrony i udostępniania zbiorów, Ewa Potrzebicka, oraz Yasuko Sawaoka podczas wernisażu wystawy „Japońska litografia na drewnie”, 25 maja

Koncert „Złoty wiek muzyki w Polsce”
w wykonaniu Polskiego Chóru Kameralnego
w kościele Nawiedzenia NMP w Warszawie,
28 sierpnia

Zbigniew Zapasiewicz uwieczniony
w obiektywie Krzysztofa Gierałtowskiego.
Fotografia prezentowana na wystawie
„Indywidualności polskie”.

wadził jej prawykonanie w 1596 r. dla uświetnienia spotkania dyplomatycznego z okazji wizyty nuncjusza papieskiego w Warszawie.

**„Indywidualności polskie. Fotografie Krzysztofa Gierałtowskiego”
(Biblioteka Narodowa, 18–30 listopada)**

Na wystawie zaprezentowano fotografie portretowe wykonane przez jednego z najwybitniejszych polskich fotografików, znakomitego portrecisty i interpretatora ludzkich twarzy Krzysztofa Gierałtowskiego. Wśród uwiecznionych obiektywem Gierałtowskiego znalazły się 44 osoby szczególnie zasłużone dla polskiej historii i kultury, m.in.: Karol Wojtyła, Magdalena Abakanowicz, Józef Maria Bocheński, Kazimierz Brandys, Przemysław Gintrowski, Andrzej Gwiazda, Gustaw Herling-Grudziński, Ryszard Kapuściński, Tadeusz Kantor, Witold Lutosławski, Piotr Skrzynecki, Andrzej Wajda, Zbigniew Zapasiewicz i ks. Jan Zieja. Otwarcu wystawy towarzyszyło przekazanie do zbiorów Biblioteki Narodowej teki fotografii Gierałtowskiego, zakupionych dla Narodowej Książnicy przez PKO Bank Polski.

Pokaz zbiorów Biblioteki Polskiej w Paryżu i Biblioteki Polskiego Ośrodka Społeczno-Kulturalnego w Londynie (Biblioteka Narodowa, 19 listopada)

Na zamkniętym jednodniowym pokazie zaprezentowane zostały zbiory polskich ośrodków kulturalnych działających na emigracji, które, dzięki dotacji MKiDN, zostały poddane konserwacji w pracowniach BN (patrz rozdz. *Ochrona i konserwacja zbiorów*). Wśród prezentowanych obiektów znalazło się 69 map (najstarsza mapa pochodzi z XV w.) ze zbiorów Biblioteki Polskiej w Paryżu oraz unikatowy zbiór druków (np. pisane ręcznie jednodniówki armii gen. Andersa), stanowiących ciekawe źródło informacji do dziejów polskiego uchodźstwa niepodległościowego podczas i po II wojnie światowej ze zbiorów Biblioteki Polskiej Polskiego Ośrodka Społeczno-Kulturalnego w Londynie. Po konserwacji i pokazie obiekty powróciły do Londynu i Paryża.

Rok Juliusza Słowackiego

**Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Piękno Słowackiego”
(Białystok, 6–9 maja)**

Konferencja została zorganizowana wspólnie przez BN oraz Uniwersytet w Białymstoku i Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza. Celem konferencji było podjęcie tematu estetycznego wymiaru dzieł Juliusza Słowackiego. Szczegółowe zagadnienia omawiane w były w pięciu blokach tematycznych: Piękno Słowackiego: propozycje interpretacyjne, związki z tradycją kultury europejskiej; Estetyka dramatów Słowackiego, ich teatralne realizacje; Słowacki pozytywistyczny, młodopolski i współczesny; Piękno, kobiecość, koncepcje podmiotu; Słowo, obraz, muzyka, człowiek. W konferencji wzięli udział najwybitniejsi badacze życia i twórczości poety z Instytutu Badań Literackich Polskiej

Akademii Nauk oraz najważniejszych ośrodków akademickich w Polsce, m.in. z: Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytetu Gdańskiego, Uniwersytetu w Białymstoku. Konferencji towarzyszyły wystawy: „Słowacki '09” w Teatrze Dramatycznym im. Aleksandra Węgiejki, prezentacja publikacji poświęconych poecie w Bibliotece Uniwersyteckiej im. Jerzego Giedroycia, spektakl-wykład według niezrealizowanego scenariusza Konrada Swinarskiego do filmu *Fantazy* w wykonaniu Jerzego Treli, Mariusza Bonaszewskiego i Macieja Prusa oraz koncert w wykonaniu Orkiestry Filharmonii Podlaskiej pod dyrekcją Marcina Nałęcz-Niesiołowskiego.

„Maska Słowackiego”

Pod tym tytułem BN oraz Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza we współpracy z „Zeszytami Literackimi” przygotowały we wrześniu i październiku cykl wydarzeń kulturalnych poświęconych autorowi *Króla Ducha*. Patronat medialny nad całym projektem objęła „Gazeta Wyborcza”, która 30 września uruchomiła specjalną stronę internetową reklamującą przygotowane przez BN wydarzenia na portalu wyborcza.pl. Wśród przygotowanych i cieszących się dużą popularnością wydarzeń znalazły się:

Instalacja poetycka „Maska Słowackiego. Dedykacje 2009”

W arkadach Pałacu Rzeczypospolitej przy pl. Krasińskich zostały zaprezentowane utwory ofiarowane Słowackiemu przez współczesnych polskich poetów, dedykowane specjalnie z okazji 200. rocznicy jego urodzin. Zaprezentowano utwory: Jerzego Górzeńskiego, Julii Hartwig, Krzysztofa Karaska, Urszuli Kozioł, Jarosława Mikołajewskiego, Tomasza Różyckiego, Wisławy Szymborskiej i Adama Zagajewskiego. Uroczyste otwarcie instalacji nastąpiło 15 września.

Wystawa „Wokół Ballady”

Na wystawie zaprezentowane zostały w Sali Rycerskiej Pałacu Rzeczypospolitej rękopisy Poety znajdujące się w zbiorach Biblioteki Narodowej. Najcenniejszym eksponatem był rękopis *Ballady* na co dzień przechowywany w skarbcu BN. Publiczność mogła także obejrzeć wyjątkowe fotografie z inscenizacji dramatów Słowackiego zarówno dziewiętnastowiecznych, jak i współczesnych oraz zapoznać się z recenzjami jego utworów, ukazującymi się w prasie współczesnej Poecie, a także z nieznanymi szerzej zapisami cenzorskimi z XIX w. Przedstawione zostały także opinie o Słowackim i jego utworach ujęte w korespondencji Seweryna Goszczyńskiego i Zygmunta Krasińskiego oraz informacje o mniej znanych dramatach Poety, takich jak: *Mindowe*, *Krak*, *Książę Michał Twerski* czy *Dziady*. Uroczyste otwarcie wystawy objętej patronatem prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Lecha Kaczyńskiego, odbyło się 15 września. Wystawa była czynna do 16 października.

Wernisaż wystawy „Wokół Balladyny”
w Sali Rycerskiej Pałacu Rzeczypospolitej

Rękopisy Słowackiego prezentowane
na wystawie „Wokół Balladyny” w Pałacu
Rzeczypospolitej

Kolekcja Juliusz Słowacki w cBN „Polona”

Od 15 września udostępnione zostały w internecie cyfrowe wersje rękopisów, pierwodruków i dzieł Słowackiego znajdujące się w zbiorach Biblioteki Narodowej. Dodatkowo na stronie BN dostępny był rękopis *Balladyny* w aplikacji do przeglądania zawartości zbiorów specjalnych Verto.

Wykłady otwarte

W Sali Kariatyd Pałacu Rzeczypospolitej odbyło się pięć wykładów otwartych prowadzonych przez wybitnych znawców życia i twórczości Słowackiego. Wykłady dla miłośników twórczości Słowackiego, w tym dla nauczycieli i uczniów szkół średnich i studentów, prowadzili: prof. Alina Kowalczykowa („Poeta? Dramaturg? Słowacki współczesny?”, 18 września), prof. Jarosław Ławski („Słowacki ironiczny”, 25 września), dr Urszula Makowska („Rysowałem wiele...”, 2 października), prof. Maria Kalinowska („Grecja Juliusza Słowackiego”, 9 października) i prof. Aleksander Nawarecki („Słowacki i Wenedzi”, 16 października).

Konkurs na lekcję o Słowackim

Biblioteka Narodowa ogłosiła konkurs adresowany do nauczycieli i studentów, którego tematem było opracowanie scenariusza specjalnej lekcji dla uczniów szkół średnich poświęconej Poezji, wykorzystującej materiały umieszczone w cyfrowej Bibliotece Narodowej *Polona*, a także inspirowanej projektem „Maska Słowackiego”. Partnerem projektu była Fundacja Nowoczesna Polska. Jury konkursu pod przewodnictwem prof. Teresy Kostkiewiczowej i doc. Elżbiety Kiślak przyznało pierwszą nagrodę Monice Bojko z warszawskiego XCIX LO im. Zbigniewa Herberta za scenariusz lekcji „Jak Juliusz Słowacki listy pisał, czyli kartka z dziejów epistolografii romantycznej”. Wyróżnienia przyznano Karolinie Hace-Makowieckiej z I SLO „Bednarska” z Warszawy (lekcja „Kordian w kostiumie europejskim”) i Iwonie Skrzypczyk-Gałkowskiej z częstochowskiego VIII LO Samorządowego (lekcja „Jak złapać Słowackiego w sieci, czyli agenci CBN na tropie wieszca”).

Ponadto Biblioteka Narodowa wspólnie z „Zeszytami Literackimi” wydała *Portret Słowackiego* Pawła Hertza (więcej w rozdz. *Działalność wydawnicza*).

Salon Bibliotekarzy

Salon Bibliotekarzy został zainaugurowany w 2009 r. z inicjatywy dyrektora BN, dr. Tomasza Makowskiego, jako pierwsze tego typu przedsięwzięcie w Polsce, służące wymianie doświadczeń dotyczących gromadzenia, udostępniania, czy digitalizacji zbiorów bibliotecznych i adresowane do szerokiej społeczności bibliotekarzy. Na forum Salonu prowadzone są także dyskusje zmierzające do rozwiązywania bieżących problemów i zagadnień związanych z funkcjonowaniem bibliotek. W 2009 r. odbyły się trzy, cieszące się dużą frekwencją, spotkania, prowadzone każdorazowo przez dyrektora BN. Gościem inauguracyjnego spotkania, które odbyło się 26 czerwca, był prof. dr hab. Zdzisław Pietrzyk – dyrektor

Biblioteki Jagiellońskiej, który opowiedział o historii BJ, o jej zbiorach, o prowadzonych pracach na rzecz zabezpieczenia, opracowania i digitalizacji zbiorów, szczególnie tych najbardziej zagrożonych, takich jak prasa z 2. połowy XIX i z XX w. Dyrektor BJ przedstawił także działania podejmowane na rzecz zabezpieczenia i szczegółowego opracowywania zbiorów dawnej Biblioteki Pruskiej, tzw. Berlinki, znajdującej się w BJ. Wspomniał także o podejmowanych wspólnie z BN działaniach na rzecz wprowadzenia Wieloletniego Programu Rządowego „Ochrona Narodowego Zasobu Bibliotecznego”, a także o celowości zmiany cenzury czasowej obejmującej stare druki.

Gościem drugiego spotkania Salonu, które miało miejsce 18 września, była Teresa Szymorowska – dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej – Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu, Przewodnicząca Konferencji Dyrektorów Wojewódzkich Bibliotek Publicznych, a głównym tematem dyskusji były kontrowersje wywołane sprawą ustawowego zakazu łączenia bibliotek publicznych z innymi instytucjami. Podobnej tematyce poświęcone było spotkanie 2 grudnia, którego gościem był Jacek Nowiński – wieloletni animator kultury i dyrektor Biblioteki Elbląskiej im. Cypriana Norwida. Patronat medialny nad Salonem Bibliotekarzy sprawuje „Poradnik Bibliotekarza”.

Spotkania z pisarzami i księgarzami, promocje książek

W ramach cyklu Salon Księgarzy, zorganizowanego przez Stowarzyszenie Księgarzy Polskich, Izbę Księgarstwa Polskiego i BN, odbyły się w 2009 r. cztery spotkania. Pierwsze z nich, 25 lutego, było poświęcone Społecznemu Instytutowi Wydawniczemu „Znak”, obchodzącemu jubileusz pięćdziesięciolecia istnienia, a jego gościem była dyrektor wydawnictwa Danuta Skóra. W maju gościem salonu był znany badacz dziejów książek i księgarstwa Andrzej Skrzypczak, a dyskusja dotyczyła znaczenia zawodu księgarza współcześnie oraz znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy można być bibliofilem w epoce e-booków. Działalności podziemnych wydawnictw opozycyjnych z okresu PRL-u poświęcono wrześniowe spotkanie Salonu, którego bohaterem był współtwórca drugoobiegowego wydawnictwa Nowa Grzegorz Boguta. Gościem honorowym spotkania był jeden z czołowych działaczy opozycji demokratycznej, wicemarszałek Senatu, Zbigniew Romaszewski. Podczas dyskusji pojawiła się koncepcja budowy Pomnika Wolnego Słowa, mającego uhonorować wszystkich twórców, wydawców, drukarzy i kolporterów, którzy w czasach cenzury i politycznych represji ofiarnie przyczyniali się do rozpowszechniania publikacji zakazanych przez komunistyczne władze. Ostatnie w 2009 r. spotkanie Salonu poświęcono przemianom na rynku książki, jakie dokonały się w Polsce w ostatnim dziesięcioleciu XX w. Gościem tego spotkania, które odbyło się 9 grudnia, był znawca i badacz rynku książki dr Marek Tobera.

Inauguracyjne spotkanie Salonu Bibliotekarzy z udziałem dyrektora BJ, prof. Zdzisława Pietrzyka, 26 czerwca

Laureaci nagród Magazynu Literackiego „Książki” za 2008 r.

Promocja książki *Jerzy Giedroyc Aleksander Janta-Potczyński. Korespondencja 1947-1974*. O książce opowiadają Jacek Krawczyk i Paweł Kądziela, Pałac Rzeczypospolitej, 19 maja

Zbigniew Zapasiewicz czyta
fragment *Kazań świętokrzyskich*,
Pałac Rzeczypospolitej, 16 czerwca

Tradycyjnie już Narodowa Książnica była miejscem uroczystego wręczenia prestiżowych nagród przyznawanych autorom i wydawcom książek. W styczniu odbyła się w BN uroczystość wręczenia nagród Magazynu Literackiego „Książki” dla laureatów Książki Roku 2008 i Wydawcy Roku 2008 (laureatem zostało Wydawnictwo Literackie) a także, po raz pierwszy, Nagrody Czytelników Magazynu Literackiego „Książki”. W lutym w BN odbyła się też ceremonia wręczenia nagrody „Nowych Książek” Dorocie Kudelskiej – historykowi sztuki z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego za jej pracę *Dukt pisma i pędzla. Biografia intelektualna Jacka Malczewskiego*.

W 2009 r. w Pałacu Rzeczypospolitej odbyły się dwie duże promocje publikacji wydanych przez BN. W maju zaprezentowano książkę *Jerzy Giedroyc Aleksander Janta-Połczyński. Korespondencja 1947–1974*, w opracowaniu Pawła Kądzieli, zawierającej 402 listy, stanowiące doskonałe źródło do dziejów Instytutu Literackiego „Kultura”, zwłaszcza w jego początkowej fazie istnienia. W promocji książki uczestniczył Jacek Krawczyk z Maisons-Laffitte. Podczas promocji dyrektor BN, dr Tomasz Makowski, przypomniał, że zgodnie z umową podpisaną w kwietniu 2009 r. ze Stowarzyszeniem Instytutu Literackiego „Kultura” Biblioteka Narodowa i Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych dokona pełnej archiwizacji i inwentaryzacji zbiorów Instytutu w Maisons-Laffitte.

W czerwcu, z udziałem wiceministra kultury i dziedzictwa narodowego, Tomasza Merty, i przewodniczącej Rady Miasta Stołecznego Warszawy, Doroty Malinowskiej-Grupińskiej, odbyła się uroczysta promocja nowego krytycznego wydania najstarszego zabytku prozy polskiej, znajdującego się w zbiorach BN: *Kazania świętokrzyskie. Nowa edycja. Nowe propozycje badawcze*, pod redakcją Pawła Stępnia przy współpracy Haliny Tchórzewskiej-Kabata i Izabeli Winiarskiej-Górskiej. Wydanie to zostało uzupełnione o grupę rozpraw, sumujących wyniki dotychczasowym badań i kreślących kierunki dalszych dociekań nad różnymi aspektami tego dzieła oraz bogato zilustrowane podobną faksymilową rękopisu *Kazań...* oraz innymi unikatowymi fotografiami zabytku. Promocję uświetnił zespół instrumentalistów muzyki dawnej Ars Nova oraz mistrzowska interpretacja *Kazania V. Na Objawienie Pańskie* w wykonaniu Zbigniewa Zapasiewicza. Był to, niestety, jeden z ostatnich publicznych występów zmarłego w lipcu wybitnego polskiego aktora, który wielokrotnie, m.in. przy okazji obchodów Roku Zbigniewa Herberta, współpracował z Narodową Książnicą, która uczciła pamięć Artysty, m.in. zamieszczając na swojej stronie internetowej w dniu jego pogrzebu zapis dźwiękowy *Kazania...* oraz utworów Herberta w jego interpretacji.

Jubileusz Biblioteki Narodowej

Z okazji 81. rocznicy ustanowienia Biblioteki Narodowej, prezydent RP Lech Kaczyński, uhonorował medalami „Za Długoletnią Służbę” zasłużonych pracowników Narodowej Książnicy. W uroczystości, która odbyła

się w Sali Darczyńców BN 24 lutego, wzięli udział: doradca Prezydenta RP Andrzej Klarkowski oraz dyrektor Departamentu Dziedzictwa Kulturowego MKiDN Jacek Miler.

Złotym medalem „Za Długoletnią Służbę” zostali odznaczeni: Hanna Biedrzycka, Ewa Butkiewicz-Wągiel, Anna Filipowicz, Barbara Frontczak, Zofia Głowicka, Ewa Jarzębska, Anna Kałudźka, Stanisław Kamiński, Hanna Kęsicka, Maciej Koperski, Elżbieta Kuca, Wiesława Lachowska, Bogdan Lewandowicz, Ewa Mahrburg, Małgorzata Nowakowska, Małgorzata Nowik, Elżbieta Poźniak, Joanna Pudlis, Donata Rams, Wiesław Skrzyński, Rajmund Szablowski, Anna Szwejkow-Malesa, Anna Szymańska-Sielużycka, Andrzej Wolski, Maria Woźniak, Hanna Wróblewska i Bogumiła Wyrzykowska.

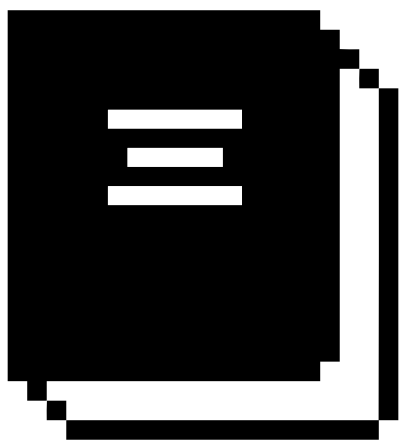
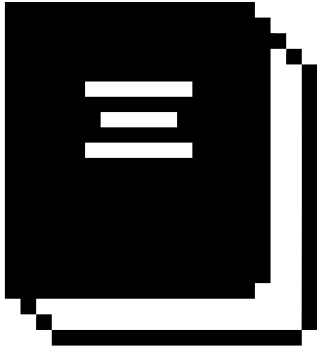
Srebrny Medal „Za Długoletnią Służbę” otrzymali: Grażyna Federowicz, Bogdan Krowicki, Krystyna Laskowska-Ciok, Lech Lipiński, Irena Łoś-Stembrowicz, Katarzyna Młynarska, Agnieszka Sokołowska, Anna Stolarczyk, Sławomir Szyller, Agnieszka Świdowska i Ewa Zalewska-Mańk.

Doradca prezydenta RP, Andrzej Klarkowski, dekoruje Hannę Wróblewską medalem „Za Długoletnią Służbę”, 24 lutego

Uroczystości jubileuszowe miesięcznika „Nowaja Polska” – prof. Jerzy Pomianowski

Działalność wydawnicza

Dorobek edytorski Biblioteki Narodowej w 2009 r. to, jak co roku, publikacje będące wynikiem jej działalności naukowej i informacyjnej, prowadzonej przede wszystkim przez Instytut Bibliograficzny, czy Instytut Książki i Czytelnictwa. Ukazują się (w formie tradycyjnej i coraz częściej elektronicznej): bibliografia narodowa i bibliografie specjalne, katalogi zbiorów, publikacje źródłowe, monografie i opracowania szczegółowe, instrukcje i poradniki, prace eseistyczne, wydawnictwa albumowe i bibliofilskie, druki okolicznościowe promujące i popularyzujące zbiory oraz działalność BN. Część publikacji układa się w istniejące od wielu lat serie wydawnicze. Pełna informacja o ofercie wydawniczej Biblioteki Narodowej oraz elektroniczne wersje publikacji BN są dostępne na stronie internetowej BN.

Narodowa Książnica publikuje także prace wydawane z inicjatywy samego Wydawnictwa Biblioteki Narodowej bądź w koedycji z innymi oficynami, ponadto wydawała czasopisma patronackie – na zlecenie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a także akcydensy: kalendarze, karty świąteczne, materiały informacyjne dotyczące wystaw, imprez promocyjnych, salonów organizowanych w BN (plakaty, ulotki z bibliografią dzieł poszczególnych autorów, foldery, zaproszenia). Przygotowaniem powstających w bibliotece książek i czasopism zajmuje się Zakład-Wydawnictwo Biblioteki Narodowej, dysponujące własną drukarnią i studiem graficznym, wyposażonym w nowoczesny sprzęt.

Wydawnictwa BN są sprzedawane w najlepszych księgarniach na terenie całego kraju, a także podczas międzynarodowych i krajowych targów książki, również podczas konferencji, wystaw, salonów, uroczystych spotkań odbywających się w siedzibie BN. Dnia 15 września 2009 r. w siedzibie głównej BN otwarto księgarnię, w której są dostępne wszystkie pozycje wydawnicze BN.

Publikacje wydane w 2009 r. w BN (wybór)

Kazania świętokrzyskie. Nowa edycja. Nowe propozycje badawcze.

Redakcja: Paweł Stępień, współpraca: Halina Tchórzewska-Kabata i Izabela Winiarska-Górska

Publikacja, przynosząca nową edycję *Kazań świętokrzyskich* oraz zbiór poświęconych im studiów, ukazała się 75 lat po ogłoszeniu pomnikowego wydania tego tekstu przez Jana Łosia i Władysława Semkowicza. Połączenie podejmowanych w tej sprawie działań z pracami badawczymi toczącymi się w ośrodkach akademickich, zwłaszcza krakowskim, poznańskim i warszawskim, zaowocowało obszernym opracowaniem łączącym wagę naukowych dociekań z walorami edytorskimi. Część edycyjna zawiera podobizny faksymilowe wszystkich kart *Kazań świętokrzyskich* oraz najnowszą transliterację i transkrypcję rękopisu, opatrzone bogatym aparatem naukowym, na który złożyły się m.in.:

słownik-indeks wyrazów, indeks frekwencyjny, przekład wszystkich partii łacińskich tekstu, dokonany po raz pierwszy, specjalnie dla tego wydania, a także obszernie komentarze przybliżające źródła i konteksty kazań oraz starannie dobrany materiał ilustracyjny. Część monograficzną książki wypełniły rozprawy autorstwa wybitnych znawców epoki średniowiecza, którzy przedstawiają stan badań oraz wyniki najnowszych studiów nad językowymi, historycznymi i kulturowymi aspektami tego najstarszego zapisu prozy artystycznej, unikatowego dokumentu czternastowiecznego języka i kultury umysłowej, zarazem jednego z najcenniejszych zabytków narodowego piśmiennictwa.

Anna Maria Krajewska *Trzy legendy. Walka o niepodległość i granice w polskiej międzywojennej literaturze młodzieżowej*

Jest to pierwsza praca o międzywojennej literaturze młodzieżowej, z którą walczone w okresie PRL-u. Książki o Józefie Piłsudskim, Legionach Polskich, obronie Lwowa w 1918 r. i wojnie bolszewickiej na pół wieku zniknęły zarówno z lad księgarskich, jak i z bibliotecznych półek. Nie wznawiano ich od 1939 r., a w czasach stalinowskich wyrzucono z bibliotek ocalałe z pożogi wojennej wydawnictwa na temat walk o niepodległość i kształt granic Polski dźwigającej się do życia po rozbiorach. Ich nieobecność w obiegu czytelnictwa miała pomóc komunistycznym władcom naszego kraju wymazać pamięć o ofiarnym trudzie Polaków, dzięki któremu powstała z niewoli II Rzeczpospolita. Na książkach tych wychowało się bohaterskie pokolenie akowców, zwanych w PRL-u kolumbami. Takiego pokolenia miało już więcej w Polsce nie być. Książka prezentuje nowe spojrzenie na fakty, a jednocześnie przybliża zapomniane teksty, na których dziadkowie obecnej młodzieży uczyli się patriotyzmu. Zainteresuje wszystkich miłośników odkrywania białych plam na mapie świata, w którym żyjemy. Publikację wzbogaca 86 ilustracji.

Palestyna w żydowskich drukach ulotnych wydanych w II Rzeczypospolitej. Dokumenty ze zbiorów Biblioteki Narodowej

Opracowanie: Barbara Łętocha, Aleksander Messer, Alina Cała, Izabela Jabłońska. Dotychczas nakładem Biblioteki Narodowej ukazały się cztery tomy przedstawiające najróżniejsze dziedziny życia społecznego polskich Żydów – *Afisz żydowski w II Rzeczypospolitej, Dokumenty życia społecznego Żydów polskich (1918–1939) w zbiorach Biblioteki Narodowej oraz Żydowskie druki ulotne w II Rzeczypospolitej w zbiorach Biblioteki Narodowej, tomy I i II*. Obecnie prezentowana pozycja stanowi wyjątkowo interesujące uzupełnienie omówionej wcześniej kolekcji. Zawiera druki ulotne związane z działalnością polskich Żydów na rzecz utworzenia siedziby narodowej. Dokumenty opisane w publikacji świadczą o ogromnym zaangażowaniu Żydów polskich w proces budowy podwalin niezbędnych dla zaistnienia własnego państwa. Stanowią też niepodważalny dowód zmagania i walk dwóch narodowości o posiadanie Palestyny. Obszerna przedmowa

opracowana została nie tylko na podstawie analizy druków ulotnych znajdujących się w zbiorach BN, ale także na podstawie artykułów z żydowskich czasopism wydawanych w Polsce oraz naukowych opracowań. Książkę wzbogaca 175 ilustracji przedstawiających omówione w pracy druki ulotne.

Hanna Widacka *Piast na elekcyjnym tronie. Michał Korybut Wiśniowiecki w grafice XVII i XVIII wieku ze zbiorów polskich i francuskich*

Trzecia pozycja z trzyczęściowej serii poświęconej sztychowanej ikonografii elekcyjnych królów Polski, prezentuje 52 ryciny (niektóre mało znane albo publikowane po raz pierwszy), szczegółowo opisane i uporządkowane w tzw. Katalogu rozumowanym. W eseistycznym wstępie przedstawione są opinie historyków o królu oraz stan badań. Jak w recenzji książki stwierdził prof. M. Karpowicz: „Autorka w sposób wyważony i obiektywny odnosi się do tego niezbyt udanego monarchy, łagodząc słusznie »czarną legendę« wokół niego narosłą, zgodnie zresztą z ostatnimi tendencjami w nauce”. W notach katalogowych ujawnia się dogłębna znajomość epoki oraz precyzja i subtelność analizy zebranego materiału graficznego. Publikacja zawiera słownik artystów i wydawców rycin, wykaz autorów i tytułów dzieł drukowanych oraz indeks osób.

Jerzy Giedroyc *Aleksander Janta-Połczyński. Korespondencja 1947–1974*

Opracowanie, przedmowa i przypisy: Paweł Kądziela

Autorzy listów wywodzili się ze środowisk ziemiańskich i należeli do tego samego pokolenia urodzonych przed wybuchem I wojny światowej. Gdy rozpoczęli korespondencję, Jerzy Giedroyc mieszkał w Maisons-Laffitte, a Aleksander Janta-Połczyński w Stanach Zjednoczonych. Korespondencja obejmuje 402 listy. Jedna czwarta z nich z lat 1948–1949 dotyczy publikacji reportażu Janty *Wracam z Polski* i kontrowersji, jakie wywołał. Sporo miejsca zajmuje fakt pozostania przez Czesława Miłosza na emigracji w 1952 r. oraz sprawa Skarbów Wawelskich wywiezionych do Kanady podczas II wojny światowej. Podstawę tekstową publikacji stanowią oryginały listów Aleksandra Janty-Połczyńskiego, przechowywane obecnie w Instytucie Literackim w Maisons-Laffitte, oraz listy Jerzego Giedroycia przekazane przez Walentynę Jantową wraz z całym Archiwum Męża Bibliotece Narodowej (Zakład Rękopisów). Książka jest bogato ilustrowana zdjęciami archiwalnymi ze zbiorów Biblioteki Narodowej oraz Instytutu Literackiego w Paryżu. Wstęp i liczne przypisy wprowadzają czytelnika w zawiłości epoki, w której korespondencja była prowadzona.

Paweł Hertz *Portret Słowackiego (koedycja z Fundacją „Zeszytów Literackich”)*

Seria „Zeszytów Literackich”: Biblioteka Pawła Hertza

Wydanie, długo oczekiwanego wznowienia biografii Słowackiego, było jednym z elementów szerokiego projektu „Maska Słowackiego” przygo-

towanego w 2009 r. wspólnie przez Bibliotekę Narodową i Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza we współpracy z „Zeszytami Literackimi” z okazji ustanowionego przez Sejm RP Roku Juliusza Słowackiego. Biografia autora *Króla Ducha*, jaka wyszła spod pióra jednego z najwybitniejszych polskich literaturoznawców, prozaików, eseistów i poetów Pawła Herzta (1918–2001) jest niezwykle barwną opowieścią o losach i twórczości autora *Kordiana*, osadzonej w kontekście polskiego doświadczenia historycznego i literackiego XIX w.

„W życiu Słowackiego rzeczywistość rozstrzygnie o powstaniu owej błogosławionej rysy, przydającej człowieczy wyraz idealnej twarzy poety, przywracającej walor myśli konwencjonalnej piękności jego słów. I choć ta rzeczywistość, ukryta często wśród dekoracji epoki, nie zawsze bywała dostrzegana, dziś ona właśnie, przetopiona w poezję, stanowi dla nas o urodzie jego dzieła” – napisał w swej pracy Paweł Hertz. „Sztuka jest wierną towarzyszką życia ludzkiego, idzie z nim razem trudną, zakurzoną drogą. Nie jest więc słuszne, by dzieło odrywać od twórcy, by w kolejach jego życia nie szukać pilnie owej rzeczywistości nagiej, bez której poezja jest tylko rezygnacją” – podkreślał autor biografii.

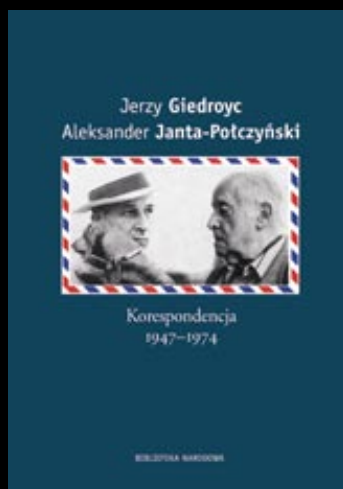
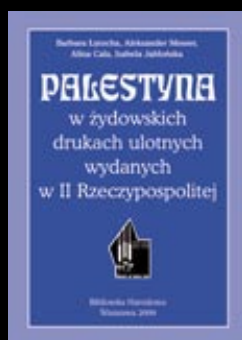
Karol Estreicher (1827–1908). Bibliograf, bibliotekarz, historyk teatru
Seria Prace Instytutu Bibliograficznego, nr 47

Kolejna publikacja z serii Prace Instytutu Bibliograficznego, zawierająca materiały z Sesji Jubileuszowej w 100. rocznicę śmierci Karola Estreichera – wybitnego bibliografa, wieloletniego dyrektora Biblioteki Jagiellońskiej, historyka literatury i teatru, także prawnika i publicysty. Referaty na Sesji wygłosili pracownicy z: Uniwersytetu Jagiellońskiego, Biblioteki Jagiellońskiej, Biblioteki Śląskiej i Centrum Badawczego Bibliografii Polskiej Estreicherów. Wspomnienie o rodzinie Estreicherów wygłosił prawnuk Karola Estreichera prof. Stanisław Grzybowski. Sesję zorganizowały Biblioteka Narodowa i Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich 22 października 2008 r., w przeddzień Szóstego Ogólnokrajowego Narady Bibliografów.

Jolanta Hys Pragmatyka Języka Haseł Przedmiotowych Biblioteki Narodowej i Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątnej w „Przewodniku Bibliograficznym”

Seria Prace Instytutu Bibliograficznego, nr 48

W rozprawie wyodrębniono i opisano reguły pragmatyczne Języka Haseł Przedmiotowych Biblioteki Narodowej (JHP BN) i Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątnej (UKD), stosowane w opracowaniu rzeczowym wydawnictw zwartych rejestrowanych w polskiej bieżącej bibliografii narodowej „Przewodniku Bibliograficznym” w latach 1997–2007. W miarę możliwości w przypisach zamieszczono dane zaktualizowane – stan na 2009 r. Opisano mechanizmy funkcjonowania JHP BN i UKD, czyli pragmatykę obydwu języków. Publikacja zawiera również bogatą bibliografię oraz dwa indeksy: rzeczowy i osobowy.

a

3

(117) 2009

akcent

literatura i sztuka • Awartańnik

Ottonia dei Novara (Illegible) • Z Lohina na Markotina
Tomasz Myśliwski • Innowacja jako wyzwanie postmodernizmu
• O Romanie Kaczmarskim • Praca i literatura, G. Filipiak, M. Kuczmarski, A. Kuch • B. Dzierżkowska o uczymy • Marcin Rucinski - hard imazżyży i kontrowersyjny

11 2009

NOWE KSIĄŻKI

Jerzy Illg
Czuje się dłużnikiem wielu osób
Bogusław Karkewicz, Marek Paryś, Anna Walska-Kowalska

Dialog 10

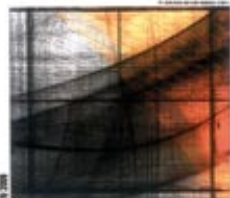
MIESIĘCZNIK POWIĘCZONY
TRIMESTRIALNIE WYPOWIEDZONY

PAŹDZIERNIK 2008

Małgorzata Sikorska-Miszczuk
Władysław Fekete
Jan Smoko
pilgrim/majewski

ruch muzyczny

ROK LIK • NR 11 • 20 MARZEC 2009 • CENA 6,00 zł

W „rodzinnej Europie”,
ale zupełnie sam
- Eugeniusz Knapiak o Trypanowiczu

TEATR

„Oświeca” Lucalle i
w Teatrze Narodowym

Węgrzynski o „Kopercie” Wysockiej

Kowalka o „Sensacje Ducha” Dłutek

„Droga Solent spary” Żółta i Dolara

L.D. czyli reżyseria światła

Kühner wokalnie

Wschłagowa

odra

12 grudzień 2008

WALCER Polska 2008 • ARTYSTOWSKI o kulturalnym PO-PO
KULTURA: Białe i czarne / Jacek • DEBUTA: Kto zbiera
SŁOŃCZKO: Opatrzność / Liza • TUMANSKI: Kuba • Wally
ALEX STANISZEWSKI o Kaczmarskim • SKANONIZACJA przez
PROBY • LUBSKA: Otwarcie na świat • FALCZYŃSKI: Teatr

twórczość

Tomasz Kijowski,
Izabela Kijowska
Marek Czapliński - Sopot, Warszawa, Berlin i
Robert Paprotny - Wrocław w literaturze
Jacek Kaczmarski - Lata do roku (2)
Janusz Dzierżkowski o książkach Krzysztof Miszczuk
wielki bohater, na wieloletniej
przejażdżce literatury, polityki
na zachodnich szlakach

НОВАЯ
ПОЛЬША
№2 (105) 2009

АДAM ВОМОРСКИЙ О ЖИЗНИ
И СМЕРТИ ЗЕМЛОВОТА ФЕДЕЦКОГО
Кристина Мрозина и кража индийской
Женя Викторович: Петербургская история
Кристина Прозина: Труды и Стычки
ИЗДАНИЕ ПОЛЬСКОГО КУЛЬТУРНОГО ЦЕНТРА
Варшавский отдел Анна Радзицкая

ВАРШАВА

Olga Dawidowicz-Chymkowska *Księgozbiory gminnych bibliotek publicznych a potrzeby czytelnicze gimnazjalistów. Raport z badań*

Materiały Informacyjne Instytutu Książki i Czytelnictwa, nr 37

Publikacja prezentuje wyniki prac badawczych dotyczących niektórych aspektów funkcjonowania książki w środowisku gimnazjalistów wiejskich. Badanie w formie ankiety rozesłanej do 400 gminnych bibliotek publicznych zostało przeprowadzone w marcu 2006 r. Pierwszy etap programu badawczego dotyczył działalności bibliotek publicznych, drugi był skoncentrowany na różnych problemach czytelnictwa młodzieży wiejskiej. Zestawienie wyników obu sondaży pokazało współpracę między gminnymi bibliotekami a ich młodymi użytkownikami.

Katarzyna Wolff *Książka w społecznej przestrzeni polskiej wsi*

Seria Z Badań nad Czytelnictwem, nr 34

Co i jak czytają Polacy mieszkający na wsi: jak często sięgają po książkę, czego oczekują od lektury, jakie wartości z niej wynoszą, jakie książki chcieliby mieć na własność, częściej korzystają z księgarni czy z biblioteki? W obszernym studium Katarzyna Wolff stara się znaleźć odpowiedź na te i podobne pytania, analizując stan czytelnictwa mieszkańców wsi w momencie szczególnym - u początku integracji Polski z Unią Europejską i jednocześnie ekspansji Internetu oraz kultury popularnej. Przedstawione przez autorkę wnioski z dotychczasowych badań czytelnictwa uzupełniają wyniki sondażu Instytutu Książki i Czytelnictwa, przeprowadzonego w 2003 roku na ogólnopolskiej próbie mieszkańców wsi.

„Notes Konserwatorski”, nr 12

pod red. Barbary Drewniewskiej-Idziak

Kolejny numer rocznika podsumowuje realizację Wieloletniego Programu Rządowego na lata 2000–2008: „Kwaśny papier. Ratowanie w skali masowej zagrożonych polskich zasobów bibliotecznych i archiwalnych”. W dwóch artykułach zaprezentowano tematykę badawczą dotyczącą stanu zachowania kórnickich oraz toruńskich zbiorów archiwalnych i bibliotecznych. Na uwagę zasługują niezmiernie ciekawe prace z cyklu o restauracji zbiorów specjalnych - konserwacja dokumentów pergaminowych z XIV–XIX w. z archiwum rodziny Saint-Genois d' Anneaucourt z Jaworza i papierowych obić ściennych z Pałacu w Wilanowie i Zamku w Burgschlitz. W „Notesie...” znalazła się również ocena skuteczności konserwacji obiektów rękopiśmiennych dotkniętych korozją atramentową przy użyciu DTPA. Publikację zwyczajowo zamykają informacje o ogólnopolskich i międzynarodowych konferencjach, krajowych i zagranicznych, warsztatach i różnych formach szkolenia w kraju i za granicą, związanych z zagadnieniami ochrony i konserwacji zbiorów archiwalnych i bibliotecznych w 2007 r.

Wydawnictwo BN na targach książki

Publikacje wydawane przez Bibliotekę Narodową docierają do bibliotek w kraju i za granicą, dorobek wydawniczy jest promowany podczas okolicznościowych imprez w siedzibie Biblioteki (konferencji, wystaw, salonów, uroczystych spotkań), a także poprzez informacje i recenzje w prasie, radiu i telewizji, reklamę w Internecie, uczestnictwo w krajowych i międzynarodowych targach książki.

Udział Biblioteki Narodowej w targach książki w 2009 r.	
54. Międzynarodowe Targi Książki w Warszawie	21–24 maja
XV Targi Wydawców Katolickich w Warszawie	17 kwietnia – 19 maja
III Targi Książki Akademickiej i Naukowej AKADEMIA 2009 w Warszawie	7–9 października
XVIII Targi Książki Historycznej w Warszawie	26–29 listopada
Wystawa Polskiej Książki w Czechach (czeski Cieszyn, Jabłonków, Karwina, Trzyniec)	listopad 2009

Na 54. Międzynarodowych Targach Książki w maju 2009 r. wydana przez Bibliotekę Narodową z okazji Roku Zbigniewa Herberta *Nike która się waha* (w publikacji zawarto jeden z najbardziej znanych utworów Herberta w przekładzie na 27 języków), zdobyła wyróżnienie w kategorii „Najpiękniejsze Książki Roku 2008”. Z kolei podczas XVIII Targów Książki Historycznej w listopadzie 2009 r., Porozumienie Wydawców Książki Historycznej postanowiło wyróżnić Bibliotekę Narodową, przyznając Nagrodę KLIO w kategorii edytorskiej za publikację *Atlas Antonia Milla. Geographicae tabulae in charta pergamena z 1583 r.* wydaną w 2008 r. w serii BN Druki Bibliofilskie w opracowaniu Eweliny Bykuć i Lucyny Szaniawskiej. Do nagrody została także nominowana publikacja BN *Kazania Świętokrzyskie. Nowa edycja, nowe propozycje badawcze* pod redakcją Pawła Stępnia.

Serie wydawnicze Biblioteki Narodowej

- Druki Bibliofilskie
- Inwentarze Rękopisów Biblioteki Narodowej
- Katalogi Zakładu Zbiorów Ikonograficznych BN
- Katalogi Zakładu Zbiorów Muzycznych BN
- Materiały Informacyjne Instytutu Książki i Czytelnictwa
- Materiały Metodyczne JHP BN
- Prace i Materiały Informacyjne
- Prace Instytutu Bibliograficznego
- Studia i Materiały z Historii Kartografii
- Z Badań nad Czytelnictwem
- Z Dziejów Kultury Czytelniczej w Polsce

- Zabytki Polskiej Kartografii
- Zbiory i Prace Polonijne Bibliotek Polskich
- Zbiory Rękopisów w Polsce

Wydawnictwa Biblioteki Narodowej opublikowane w 2009 r.

Wydawnictwa ciągłe

- „Przewodnik Bibliograficzny” 51, 52/2008 oraz 1–50 + 5a, 15a, 25a, 35a, 45a/2009
- „Przewodnik Bibliograficzny. Indeks Alfabetyczny” R. 64(76)2008
- „Przewodnik Bibliograficzny. Indeks Przedmiotowy”, t. I–II, R. 64(76)2008
- „Bibliografia Analityczna Bibliotekoznawstwa i Informatyki Naukowej. Piśmiennictwo zagraniczne” (dodatek do „Przeglądu Bibliotecznego”) 1–4/2009
- „Biblioteki Publiczne w Liczbach” 2007
- „Sprawozdanie Biblioteki Narodowej za rok 2008”
- „Notes Konserwatorski” nr 12
- „Polonica Zagraniczne. Bibliografia” 2005
- „Dialog” nr 1–12/2009
- „Literatura na Świecie” nr 11–12/2008, 1–2, 3–4, 5–6, 7–8, 9–10/2009
- „Nowe Książki” 1–12/2009 + „Kurier. Nowości i Zapowiedzi Wydawnicze”
- „Ruch Muzyczny” nr 1–26/2009
- „Teatr” nr 1–12/2009
- „Twórczość” nr 1–12/2009
- „Nowaja Polska” nr 12/2008, 1–12/2009

Wydawnictwa zwarte

- Katarzyna Wolff *Książka w społecznej przestrzeni polskiej wsi*
- Seria Z Badań nad Czytelnictwem, nr 34
- Jerzy Giedroyc *Aleksander Janta-Połczyński. Korespondencja 1947–1974*, oprac., Przedmowa i przypisy Paweł Kądziała
- *Bibliografia polska 1901–1939*, tom 10
- *Bibliografia polska 1901–1939*, tom 11
- *Bibliografia polska 1901–1939*, tom 12
- Anna Krajewska *Trzy legendy: walka o niepodległość i granice w polskiej międzywojennej literaturze młodzieżowej*
- Karol Estreicher (1827–1908) *bibliograf, bibliotekarz, historyk teatru. Materiały z Sesji Jubileuszowej w 100. rocznicę śmierci Karola Estreichera. Warszawa, 22 października 2008*
- Seria Prace Instytutu Bibliograficznego, nr 47

- Jolanta Hys *Pragmatyka Języka Haseł Przedmiotowych Biblioteki Narodowej i Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiątej* w „Przewodniku Bibliograficznym”
Seria Prace Instytutu Bibliograficznego, nr 48
- *Kazania świętokrzyskie. Nowa edycja, nowe propozycje badawcze*, praca zbiorowa pod redakcją Pawła Stępnia, współpraca Halina Tchórzewska-Kabata i Izabela Winiarska-Górska
- Hanna Widacka *Piast na elekcyjnym tronie. Michał Korybut Wiśniowiecki w grafice XVII i XVIII wieku ze zbiorów polskich i francuskich*
- Barbara Łętocha, Aleksander Messer, Alina Cała, Izabela Jabłońska *Palestyna w żydowskich drukach ulotnych w II Rzeczypospolitej ze zbiorów Biblioteki Narodowej*
- *Katalog starych druków Muzeum Polskiego w Rapperswilu*, oprac. Maria Brynda i Anna Endzel
- Paweł Hertz *Portret Słowackiego* (koedycja z Fundacją „Zeszytów Literackich”)
Seria „Zeszytów Literackich”: Biblioteka Pawła Hertza

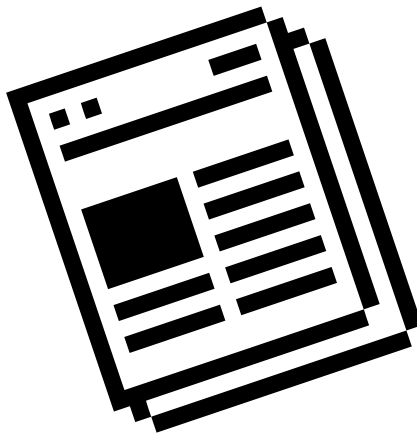
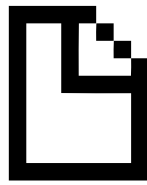
Akcydensy

- Afisz, zaproszenie – spotkanie z okazji wręczenia Nagrody „Nowych Książek” 2008
- Afisz, zaproszenie – wystawa: *Japońska litografia na drewnie*
- Plakat – Salon Bibliotekarzy: *Inauguracja z udziałem prof. dr. hab. Zdzisława Pietrzyka – dyrektora Biblioteki Jagiellońskiej*
- Plakat, zaproszenie – spotkanie promujące książkę *Kazania świętokrzyskie. Nowa edycja, nowe propozycje badawcze*
- Plakaty, zaproszenia, listownik, notes z abstraktami, bilety obiadowe – Konferencja: „Rękodzieło i nowoczesne technologie. 80 lat konserwacji zbiorów w Bibliotece Narodowej”
- Zaproszenie na zamknięty pokaz obiektów z Biblioteki Polskiej w Paryżu i Biblioteki Polskiej w Londynie po konserwacji w Zakładzie Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych BN
- Plakat, zaproszenie na spotkanie z okazji jubileuszu 10-lecia miesięcznika „Nowaja Polska”
- Notatnik „Witamy w Bibliotece Narodowej” (z reprodukcjami rękopisów)
- Reprodukcje „Ptaki” i „Kwiaty” (6 wzorów)
- Kartki świąteczno-noworoczne (2 wzory)
- Akcydensy różne

Wielkość produkcji wydawniczej i poligraficznej Biblioteki Narodowej w latach 2006–2009

	2006	2007	2008	2009
Wydawnictwa ciągłe (tytuły*)	24	26	23	15
Wydawnictwa zwarte (tytuły)	30	22	20	13
Akcydensy (poz.)	300	268	197	126
Akcydensy (egz.)	1 251 741	1 311 526	1 181 516	902 986
Arkusze wydawnicze opracowane merytorycznie	455	639,67	635,06	485,69
Arkusze wydawnicze opracowane technicznie	1 604,8	1 529,44	1 173,36	843,89
Arkusze drukarskie	3 094,45	3 284,07	2 923,43	3 003
Koloroodbitki formatu AB2	6 110 729	6 409 231	5 763 005	4 864 763
Koloroodbitki formatu AB3	1 169 900	1 468 984	802 683	574 080
Koloroodbitki typograficzne	257 052	226 850	68 100	1 300
Oprawy broszurowe (egz.)	255 246	312 163	236 790	227 344
Oprawy twarde	2 900	7 621	5361	3 224

* Większość ukazujących się dotychczas w formie tradycyjnej i elektronicznej bibliografii specjalistycznych ukazuje się od 2009 r. wyłącznie w formie elektronicznej.

**Zadania zlecone
przez Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego**

Biblioteka Narodowa na podstawie stosowanych regulacji prawnych, pełni wiele funkcji w obszarze kultury, mających charakter centralny.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Sztuki z 19 marca 1998 r. Biblioteka Narodowa jest instytucją upoważnioną do prowadzenia centralnego wykazu bibliotek zaliczonych przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Bibliotecznej do grona bibliotek naukowych. BN, zgodnie z zapisami Ustawy o bibliotekach, prowadzi w odrębnej bazie EWIDENCJA obok wykazu bibliotek naukowych wykaz bibliotek należących do ogólnopolskiej sieci bibliotecznej. Na koniec 2009 r. baza liczyła 3231 bibliotek tworzących ogólnokrajową sieć biblioteczną oraz 1381 bibliotek naukowych. Status biblioteki naukowej ma jednocześnie 30 bibliotek tworzących ogólnokrajową sieć biblioteczną. Baza jest dostępna w sieci lokalnej BN oraz na stronie internetowej BN.

Na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z 23 kwietnia 2002 r. w sprawie rozciągnięcia stosowania przepisów ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, dyrektor Biblioteki Narodowej jest organem upoważnionym do wydawania opinii, czy ruchomość – materiał biblioteczny - stanowi dobro kultury oraz do wskazania państwowej instytucji kultury, której materiał winien być przekazany.

Ponadto zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 9 grudnia 2008 r. Biblioteka Narodowa została upoważniona do uznawania kwalifikacji do wykonywania zawodów bibliotekarza i bibliotekarza-pracownika dokumentacji i informacji naukowej, nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, Konfederacji Szwajcarskiej lub w państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym.

Zgodnie z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz Rozporządzeniem Ministra Kultury z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie wywozu zabytków i przedmiotów o cechach zabytków za granicę Biblioteka Narodowa prowadzi Ośrodek Ochrony Dóbr Kultury opiniujący wnioski i wydający zezwolenia na wywóz za granicę materiałów bibliotecznych powstałych przed 1 stycznia 1949 r. W 2009 r. wydano 14 zezwoleń czasowych dla czterech instytucji na wywóz czterdziestu jeden materiałów bibliotecznych na wystawy za granicę. Odbyło się 35 posiedzeń, podczas których wydano zezwolenie na wywóz 1103 polskich materiałów bibliotecznych (w 2008 r. – 1004), w tym 3 stare druki i 23 rękopisy oraz 215 (w 2008 r. – 217) obcych materiałów bibliotecznych. Zastrzeżono 1 jednostkę polskich materiałów bibliotecznych (w 2008 r. – 8 jednostek) oraz 3 jednostki obcych materiałów bibliotecznych (w 2006 r. – 6 jednostek). Łącznie zezwolenia uzyskało 1318 jednostek, zastrzeżono 4.

Biblioteka Narodowa, na zlecenie ministra kultury dziedzictwa narodowego, kontynuowała także w 2009 r. prowadzenie sekretariatów

Krajowej Rady Bibliotecznej i Rady do spraw Narodowego Zasobu Bibliotecznego. Zajmowała się także obsługą wydawniczą i kolportażem siedmiu czasopism kulturalnych oraz była współwydawcą dwóch czasopism „Akcentu” i „Odry”. W 2009 r. BN zarządzała priorytetem 1 „Rozwój księgozbioru bibliotek” w ramach programu MKiDN „Promocja czytelnictwa”.

Krajowa Rada Biblioteczna

Zgodnie z Ustawą o bibliotekach do zadań Krajowej Rady Bibliotecznej, której kadencja trwa pięć lat, należy: opiniowanie aktów prawnych dotyczących bibliotek, koordynowanie ogólnokrajowych przedsięwzięć bibliotecznych, stymulowanie rozwoju najważniejszych kierunków polskiego bibliotekarstwa, opiniowanie działań i inicjatyw istotnych dla rozwoju bibliotek oraz okresowa ocena działalności bibliotek i skuteczności polityki bibliotecznej. W skład Rady powoływani są przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego: dyrektor Biblioteki Narodowej, dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej, czterej przedstawiciele bibliotek publicznych wskazani przez MKiDN, czterej przedstawiciele bibliotek szkolnych, pedagogicznych i naukowych wskazani przez Ministra Edukacji Narodowej, dwaj przedstawiciele środowisk naukowych oraz trzej przedstawiciele środowisk bibliotekarskich i twórczych. Na inauguracyjnym posiedzeniu KRB kadencji 2009–2014 powołanej przez ministra Bogdana Zdrojewskiego 22 czerwca, dyrektor Biblioteki Narodowej, dr Tomasz Makowski, został wybrany jej przewodniczącym.

Członkami KRB zostali:

- Sylwia Czacharowska – dyrektor Warmińsko-Mazurskiej Biblioteki Pedagogicznej w Olsztynie
- dr hab. Anna Gruca – Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego
- Jan Krajewski – prezes Polskiego Związku Bibliotek
- Małgorzata Kłos – dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku
- prof. dr hab. Zdzisław Pietrzyk – dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej
- prof. dr hab. Jan Malicki – dyrektor Biblioteki Śląskiej
- Piotr Matywiecki – przedstawiciel Pen Clubu
- Andrzej Ociepa – dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu
- Jacek Nowiński – dyrektor Biblioteki Elbląskiej
- prof. dr hab. Barbara Sosińska-Kalata – Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych UW
- Elżbieta Stefańczyk – przewodnicząca Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
- Teresa Szymorowska – dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej – Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu
- Danuta Tatarczak – Publiczne Gimnazjum nr 4 w Siedlcach
- Iwona Włodarska – VIII Liceum Ogólnokształcące w Warszawie

W 2009 r. odbyły się trzy posiedzenie KRB:

- 22 czerwca – posiedzenie inauguracyjne KRB trzeciej kadencji (2009–2014) z udziałem ministra kultury i dziedzictwa narodowego Bogdana Zdrojewskiego, na którym dokonano wyboru przewodniczącego KRB; podczas posiedzenia minister B. Zdrojewski przeprowadził diagnozę stanu kultury polskiej, ze szczególnym uwzględnieniem roli bibliotek, następnie nakreślił zadania, jakie stoją przed KRB trzeciej kadencji.
- 22 września – podjęto dyskusję nad propozycjami zadań w kadencji 2009–2014, omawiano sprawę Certyfikatu Biblioteka + oraz analizowano raporty na Kongres Kultury Polskiej.
- 12 października – podjęto dyskusję nad projektem założeń do projektu ustawy o zmianie ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej oraz niektórych innych ustaw.

Narodowy Zasób Biblioteczny

Zadaniem powołanej w 1999 r. Rady ds. Narodowego Zasobu Bibliotecznego jest przede wszystkim opiniowanie wniosków organizatorów bibliotek o włączenie ich zbiorów do Narodowego Zasobu Bibliotecznego oraz przedstawianie ich ministrowi właściwemu ds. kultury, a także opiniowanie systemu informacji o zasobie oraz opracowywanie i przyjmowanie planów pracy dotyczących zasobu. Przewodniczącym Rady ds. NZB, zgodnie z rozporządzeniem ministra kultury i dziedzictwa narodowego, jest dyrektor Biblioteki Narodowej. Minister kultury i dziedzictwa narodowego, decyzją z dnia 2 listopada 2007 r. powołał członków Rady ds. NZB na drugą kadencję 2007–2011. W skład Rady wchodzi: dr Andrzej Biernat, dr Mariusz Dworsatschek, dr Tomasz Makowski, prof. dr hab. Jan Malicki, doc. dr hab. Adam Manikowski, Ewa Potrzebnicka, prof. dr hab. Zdzisław Pietrzyk, prof. dr hab. Kazimierz Stępień, który w 2008 r. zrezygnował z członkostwa w Radzie. Na jego miejsce w 2009 r. do składu Rady powołana została Grażyna Anna Piotrowicz, dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu. Na posiedzeniu Rady 29 kwietnia 2009 r. podjęto dyskusję nad definicją oraz ustaleniem kryteriów włączania zbiorów do Narodowego Zasobu Bibliotecznego.

Czasopisma patronackie MKiDN

W 2009 r. Biblioteka Narodowa kontynuowała obsługę wydawniczą i kolportaż siedmiu czasopism kulturalnych: „Dialogu”, „Literatury na Świecie”, „Nowoj Polsce”, „Nowych Książek”, „Ruchu Muzycznego”, „Teatru” i „Twórczości” oraz była współwydawcą kwartalnika „Akcent” (wspólnie ze Wschodnią Fundacją Kultury „Akcent” w Lublinie) i miesięcznika „Odra” (wspólnie z Ośrodkiem Kultury i Sztuki we Wrocławiu). Należy zaznaczyć, co potwierdza wieloletnie doświadczenie, że miejscami w których zainteresowanie czasopismami patronackimi jest największe, są salony Empik i tzw. dobre księgarnie, tj. położone w ruchliwych

miejscach i centrach kulturalnych oraz dobrze usytuowane kioski i szkoły artystyczne. Pewna część egzemplarzy archiwalnych – dotyczy to głównie „Literatury na Świecie” i „Dialogu” – sprzedawana jest po obniżonych cenach. W czasopiśmie patronackich stosowana jest od dawna reklama wzajemna. Zawierane są również umowy barterowe, przede wszystkim z organizatorami festiwali muzycznych i teatralnych, dotyczące wzajemnej reklamy i promocji.

Dnia 7 grudnia 2009 r. odbył się w BN jubileusz dziesięciolecia miesięcznika „Nowaja Polska”, w którym wzięła udział redakcja pisma, na czele z prof. Jerzym Pomianowskim. W uroczystości, którą otworzył dyrektor Biblioteki Narodowej dr Tomasz Makowski, uczestniczyli, m.in.: minister kultury i dziedzictwa narodowego Bogdan Zdrojewski, wicemarszałek Senatu Zbigniew Romaszewski, doradca Prezydenta RP Michał Dworczyk, honorowy prezes Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich Stefan Bratkowski oraz licznie przybyli miłośnicy pisma. W uznaniu zasług prezydent RP Lech Kaczyński uhonorował redaktorów pisma Piotra Mitznera i Krystynę Paszek Krzyżami Kawalerskimi Orderu Odrodzenia Polski. Prezydent przyznał także odznaczenia państwowe rosyjskim współpracownikom miesięcznika: Natalii Zielenko, Jelenie Parszkowej, Ksienii Starosielskiej, Andrzejowi Bazilewskiemu i Andrzejowi Jermonskiemu. Minister kultury i dziedzictwa narodowego Bogdan Zdrojewski wręczył Jerzemu Pomianowskiemu, Natalii Woroszyńskiej, Jerzemu Redlichowi oraz Witoldowi Kulerskiemu specjalne listy gratulacyjne, a także przyznał Grzegorzowi Przebindzie, Dymitrowi Szewionkowowi-Kismielowowi oraz Nikicie Kuzniecовой odznakę honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej”.

Zgodnie z decyzją ministra kultury i dziedzictwa narodowego, od 1 kwietnia 2010 r. czasopisma patronackie przejął od Biblioteki Narodowej Instytut Książki. Celem zmiany jest przekazanie zadań związanych z wydawaniem czasopism do wyspecjalizowanej instytucji, a tym samym odciążenie BN i stworzenie jej lepszych warunków do realizacji podstawowych zadań statutowych.

Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

W 2009 r. Biblioteka Narodowa była instytucją zarządzającą dla priorytetu 1 „Rozwój księgozbiorów bibliotek” programu ministra kultury i dziedzictwa narodowego „Promocja czytelnictwa”. Na realizację priorytetu przeznaczono 10 000 000 zł (w 2008 r. – 28 500 000 zł) na zakup nowości wydawniczych dla bibliotek publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem bibliotek wiejskich, bibliotek na obszarach marginalizowanych. Decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego dotację przydzielono 2423 (w 2008 r. – 23 409) bibliotekom publicznym zorganizowanym w formie instytucji kultury (wpisanym do rejestru kultury) bądź stanowiącym część innej instytucji kultury (wpisanej do rejestru kultury).

Struktura organizacyjna

Obsada stanowisk kierowniczych w Bibliotece Narodowej
Stan na dzień 31 grudnia 2009 r.

Dyrekcja Biblioteki Narodowej

- **DYREKTOR BN**
dr Tomasz Makowski
tel. 608 22 33, faks 825 52 51
bndyrekt@bn.org.pl
- **Z-CA DYR. DS. OCHRONY I UDOSTĘPNIANIA ZBIORÓW**
mgr Ewa Potrzebnicka
tel. 608 22 57, faks 825 89 88
e.potrzebnicka@bn.org.pl
- **Z-CA DYR. DS. GROMADZENIA I OPRACOWANIA ZBIORÓW**
mgr Elżbieta Stefańczyk
tel. 608 24 51, faks 825 91 57
e.stefanczyk@bn.org.pl
- **Z-CA DYR. DS. ROZWOJU**
mgr Katarzyna Ślaska
tel. 608 29 44, faks 825 91 57
k.slaska@bn.org.pl
- **Z-CA DYR. DS. ADMINISTRACYJNO-TECHNICZNYCH**
mgr Grażyna Spiechowicz-Kristensen
tel. 608 22 56, faks 825 89 88
g.kristensen@bn.org.pl
- **GŁÓWNA KSIĘGOWA**
mgr Beata Szczygieł
tel. 608 22 30, faks 608 28 08
b.szczygiel@bn.org.pl

Komórki organizacyjne

- Instytut Bibliograficzny – mgr Wanda Klenczon
- Instytut Książki i Czytelnictwa – dr Katarzyna Wolff (do 28 lutego),
prof. dr hab. Marcin Drzewiecki (od 1 marca)
- Oddział-Archiwum Zakładowe BN – mgr Maria Krawczyk
- Oddział Administracyjno-Gospodarczy – mgr Katarzyna Ostenda
- Oddział-Introligatornia Specjalistyczna – Beata Włosińska
- Oddział Inwestycji i Remontów – mgr inż. Ewa Jarzębska
- Oddział Kontroli Zbiorów – Marta Chodowska
- Oddział Magazynów Bibliotecznych – mgr Hanna Ławska-Płaska
- Oddział Rachunkowo-Budżetowy – mgr Beata Szczygieł
- Oddział Służby Ochrony BN – inż. Bogusław Walicki
- Oddział Spraw Pracowniczych – dr Monika Mitera

- Oddział Udostępniania Zbiorów Specjalnych – mgr Barbara Dzierżanowska
- Oddział Wypożyczania Krajowego i Zagranicznego – mgr Grażyna Lenarczyk
- Oddział Zaopatrzenia i Zamówień Publicznych – mgr Marlena Janczak
- Oddział Zasobu Wymiennego – mgr Barbara Frontczak
- Sekretariat Naukowy – dr Marta Przyszychowska
- Sekretariat Organizacyjny – mgr Elżbieta Kamińska, mgr Katarzyna Nakonieczna (od 15 maja)
- Zakład Bibliografii Polskiej 1901–1939 – mgr Grażyna Federowicz
- Zakład Bibliografii Zawartości Czasopism – mgr Beata Wieczorkowska
- Zakład Cyfrowej Biblioteki Narodowej *Polona* – mgr Joanna Potęga
- Zakład Czasopism – mgr Krzysztof Alberski
- Zakład Czytelni – mgr Anna Szejkwow-Malesa, mgr Krzysztof Dzieśliński (od 1 sierpnia)
- Zakład Dokumentacji Księgoznawczej – mgr Marzena Przybysz
- Zakład Dokumentów Elektronicznych – mgr Anna Wasilewska
- Zakład Dokumentów Życia Społecznego – mgr Zofia Głowicka
- Zakład Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej – mgr Danuta Kurach (do 31 sierpnia), mgr Magdalena Rud (od 1 września)
- Zakład Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów – mgr Hanna Kęsicka
- Zakład Informacji Naukowej – mgr Maria Małgorzata Michalska
- Zakład Katalogów Centralnych – mgr Hanna Biedrzycka
- Zakład Konserwacji Masowej Zbiorów Bibliotecznych – mgr Agata Lipińska
- Zakład Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych – mgr Maria Woźniak, mgr Joanna Ważyńska (od 1 kwietnia)
- Zakład Książki – mgr Anna Kałudzka
- Zakład-Laboratorium Konserwatorskie Zbiorów Bibliotecznych – mgr inż. Donata Rams
- Zakład Opracowania Rzeczowego – mgr Aldona Borowska
- Zakład Technologii Informatycznych – mgr Anna Szymańska-Sielużycka
- Zakład Reprografii i Digitalizacji – inż. Barbara Wostowska
- Zakład Retrokonwersji – mgr Anna Pijewska
- Zakład Rękopisów – mgr Maria Wrede, mgr Henryk Citko (od 1 lipca)
- Zakład Starych Druków – mgr Maria Brynda
- Zakład Statystyki Wydawnictw – mgr Magdalena Brodowska-Wasiak
- Zakład-Wydawnictwo BN – mgr Wacław Żurek, mgr Joanna Nowicka (od 1 marca)
- Zakład Wydawniczy Czasopism Patronackich – mgr Marek Majle

- Zakład Zbiorów Dźwiękowych i Audiowizualnych – mgr Maria Wróblewska
- Zakład Zbiorów Ikonograficznych – mgr Agata Pietrzak
- Zakład Zbiorów Kartograficznych – mgr Barbara Przyłuska
- Zakład Zbiorów Mikrofilmowych – mgr Irena Łoś-Stembrowicz
- Zakład Zbiorów Muzycznych – mgr Mariola Nałęcz

Samodzielne stanowiska pracy

- Radca Prawny – mgr Barbara Karpowicz-Ćwiek
- Auditor Wewnętrzny BN – mgr Aneta Szymanek-Wołek
- Samodzielne stanowisko pracy ds. Kontroli Wewnętrznej
- ds. Obronnych- mgr Józef Szczepaniak
- ds. BHP- mgr Zenon Kondratowicz
- ds. ppoż. – inż. Józef Klimczak
- Bibliotekarz Systemowy – mgr Zofia Żurawińska
- Sekretarz Dyrekcji – mgr Dominik Cieszkowski
- Doradca Dyrektora BN – prof. dr hab. Marcin Drzewiecki (do 28 lutego)
- Doradca Dyrektora BN – prof. dr hab. Jadwiga Kołodziejska
- Doradca Dyrektora BN – dr Andrzej Krzysztof Kunert
- Pełnomocnik Dyrektora BN ds. Współpracy z Bibliotekami Publicznymi – mgr Joanna Pasztaleniec-Jarzyńska
- Pełnomocnik Dyrektora BN ds. Ochrony Informacji Niejawnych – Piotr Malinowski
- ds. Kancelarii Tajnej – Krystyna Stecka
- Administrator Systemu – mgr Dariusz Paradowski
- Administrator Bezpieczeństwa Informacji – mgr Adam Lenarczyk

Pracownicy Biblioteki Narodowej (stan na 31 grudnia 2009 r. według struktury zatrudnienia)

Liczba etatów ogółem	943,33
Liczba pracowników ogółem	985
Bibliotekarze i pracownicy naukowci	566
Dziennikarze i redaktorzy	53
Pracownicy poligrafii	36
Informatycy	24
Służba ochrony BN	55
Pracownicy obsługi (administracyjnej, finansowej, technicznej)	251
Pracownicy ze stopniem naukowym	23
Pracownicy z wyższym wykształceniem	568

Zarządzenia Dyrektora Biblioteki Narodowej wydane w 2009 r.

- Zarządzenie 1 z dnia 20.01.2009 r. zmieniające zarządzenie nr 67/2006 Dyrektora Biblioteki Narodowej z dnia 10 listopada 2006 r. w sprawie powołania Komitetów Redakcyjnych Czasopism Biblioteki Narodowej.
- Zarządzenie 2 z dnia 20.01.2009 r. w sprawie powołania komisji ds. przekazania stanowiska kierownika Instytutu Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 3 z dnia 20.01.2009 r. w sprawie powołania komisji ds. przekazania stanowiska kierownika Zakładu – Wydawnictwo Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 4 z dnia 29.01.2009 r. zmieniające Regulamin pracy w Bibliotece Narodowej
- Zarządzenie 5 z dnia 11.03.2009 r. w sprawie wprowadzenia wzorów wniosków wyjazdowych „Delegacja krajowa” i „Delegacja zagraniczna” w Bibliotece Narodowej
- Zarządzenie 6 z dnia 11.03.2009 r. w sprawie podziału etatów na poszczególne komórki organizacyjne w Bibliotece Narodowej.
- Zarządzenie 7 z dnia 13.03.2009 r. zmieniające Regulamin pracy w Bibliotece Narodowej
- Zarządzenie 8 z dnia 24.03.2009 r. w sprawie powołania komisji ds. przekazania stanowiska kierownika Zakładu Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 9 z dnia 7.04.2009 r. zmieniające Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 10 z dnia 7.04.2009 r. zmieniające zarządzenie nr 8/2006 Dyrektora Biblioteki Narodowej z dnia 9 lutego 2006 r. w sprawie zmiany regulaminów udostępniania zbiorów w czytelniach Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 11 z dnia 5.05.2009 r. w sprawie powołania zespołu ds. opracowania koncepcji udostępniania zbiorów Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 12 z dnia 22.05.2009 r. zmieniające zarządzenie nr 67/2006 Dyrektora Biblioteki Narodowej z dnia 10 listopada 2006 r. w sprawie powołania komitetów redakcyjnych czasopism w Bibliotece Narodowej
- Zarządzenie 13 z dnia 9.06.2009 r. w sprawie powołania Komisji opiniującej wnioski dotyczące wywozu materiałów bibliotecznych za granicę
- Zarządzenie 14 z dnia 9.06.2009 r. w sprawie zmian osobowych w Komisji ds. wymiany materiałów bibliotecznych z osobami prywatnymi
- Zarządzenie 15 z dnia 24.06.2009 r. w sprawie powołania komisji ds. przekazania stanowiska kierownika Zakładu Rękopisów Biblioteki Narodowej

- Zarządzenie 16 z dnia 29.06.2009 r. w sprawie ustalenia składu osobowego Kolegium Biblioteki Narodowej oraz wprowadzenia „Regulaminu określającego zasady działania Kolegium Biblioteki Narodowej”
- Zarządzenie 17 z dnia 2.07.2009 r. w sprawie zmian osobowych w składzie Komisji zakupu materiałów bibliotecznych i wyboru trybu zamówienia publicznego.
- Zarządzenie 18 z dnia 8.07.2009 r. zmieniające zarządzenie nr 94/2007 Dyrektora Biblioteki Narodowej z dnia 9 października 2007 r. w sprawie zabezpieczenia materiałów bibliotecznych o szczególnej wartości zabytkowej ze zbiorów Biblioteki Narodowej.
- Zarządzenie 19 z dnia 14.07.2009 r. w sprawie wprowadzenia w Bibliotece Narodowej regulaminu przyznawania i korzystania ze służbowego telefonu komórkowego.
- Zarządzenie 20 z dnia 15.07.2009 r. w sprawie wyznaczenia w Bibliotece Narodowej dnia wolnego od pracy w związku ze świętem przypadającym w sobotę.
- Zarządzenie 21 z dnia 16.07.2009 r. w sprawie wprowadzenia zasad rachunkowości w Bibliotece Narodowej.
- Zarządzenie 22 z dnia 29.07.2009 r. w sprawie powołania komisji ds. przekazania stanowiska kierownika Zakładu Czytelni Biblioteki Narodowej.
- Zarządzenie 23 z dnia 11.08.2009 r. w sprawie zwrotu kosztów podróży osobom powołanym w skład Rady Naukowej Biblioteki Narodowej oraz komitetów redakcyjnych czasopism BN
- Zarządzenie 24 z dnia 19.08.2009 r. w sprawie oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy w Bibliotece Narodowej
- Zarządzenie 25 z dnia 19.08.2009 r. zmieniające zarządzenie w sprawie zasad odpłatności za okulary zakupione przez pracowników BN niezbędne do pracy przy monitorze ekranowym
- Zarządzenie 26 z dnia 25.08.2009 r. w sprawie powołania komisji przekazania obowiązków kierownika Kancelarii Tajnej Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 27 z dnia 25.08.2009 r. w sprawie powołania komisji przekazania obowiązków Pełnomocnika Dyrektora BN ds. Ochrony Informacji Niejawnych
- Zarządzenie 28 z dnia 9.09.2009 r. zmieniające Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 29 z dnia 25.09.2009 r. w sprawie powołania komisji ds. przekazania dokumentacji stanowiska pełnomocnika dyrektora BN ds. współpracy z bibliotekami publicznymi
- Zarządzenie 30 z dnia 2.10.2009 r. w sprawie powołania komisji ds. przekazania dokumentacji dotyczącej nadzoru nad Sekretariatem Organizacyjnym Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 31 z dnia 14.10.2009 r. w sprawie ustalenia aktualnego podziału zadań Dyrektora i Zastępców Dyrektora Biblioteki Narodowej

- Zarządzenie 32 z dnia 15.10.2009 r. w sprawie powołania w Bibliotece Narodowej Komisji Inwentaryzacyjnej
- Zarządzenie 33 z dnia 23.10.2009 r. w sprawie ustalenia aktualnego podziału zadań Dyrektora i zastępców dyrektora Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 34 z dnia 26.10.2009 r. w sprawie powołania komisji ds. przekazania dokumentacji dotyczącej nadzoru nad sprawami współpracy z bibliotekami publicznymi oraz realizacji w Bibliotece Narodowej programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Literatura i czytelnictwo”, priorytet 2 „Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek”
- Zarządzenie 35 z dnia 26.10.2009 r. w sprawie wyznaczenia w Bibliotece Narodowej dnia wolnego od pracy w związku ze świętem przypadającym w sobotę
- Zarządzenie 36 z dnia 26.11.2009 r. w sprawie powołania komisji ds. przekazania stanowiska kierownika Oddziału Zaopatrzenia i Zamówień Publicznych Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 37 z dnia 30.11.2009 r. w sprawie ustalenia zakresu działania Oddziału Zaopatrzenia i Zamówień Publicznych
- Zarządzenie 38 z dnia 30.11.2009 r. uchylające zarządzenie w sprawie podpisywania dokumentów wewnętrznych w postępowaniach o udzielanie zamówień publicznych w Bibliotece Narodowej
- Zarządzenie 39 z dnia 1.12.2009 r. zmieniające zarządzenie nr 48/2007 z dnia 26 czerwca 2007 w sprawie jednolitego systemu rejestracji wniosków i umów w Bibliotece Narodowej
- Zarządzenie 40 z dnia 1.12.2009 r. zmieniające zarządzenie nr 32/2008 z dnia 29 kwietnia 2008 w sprawie wprowadzenia „Instrukcji sporządzania oraz kontroli realizacji planu finansowo-rzeczowego w Bibliotece Narodowej”
- Zarządzenie 41 z dnia 8.12.2009 r. w sprawie powołania Komisji do przeprowadzenia kontroli rocznej stanu ochrony informacji niejawnych
- Zarządzenie 42 z dnia 10.12.2009 r. w sprawie regulaminu oraz składu Rady Wydawniczej Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 43 z dnia 15.12.2009 r. w sprawie powołania komisji ds. powierzenia obowiązków Pełnomocnika Dyrektora BN ds. Ochrony Informacji Niejawnych
- Zarządzenie 44 z dnia 15.12.2009 r. zmieniające treść załącznika nr 1 do zarządzenia nr 14/2007 Dyrektora Biblioteki Narodowej z dnia 13 marca 2007 r. w sprawie ustalenia składu osobowego Kolegium Biblioteki Narodowej oraz wprowadzenia „Regulaminu określającego zasady działania Kolegium Biblioteki Narodowej”
- Zarządzenie 45 z dnia 29.12.2009 r. zmieniające Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych Biblioteki Narodowej
- Zarządzenie 46 z dnia 30.12.2009 r. zmieniające Regulamin przyznawania premii uznaniowej pracownikom Biblioteki Narodowej

Schemat organizacyjny Biblioteki Narodowej (stan na 31 grudnia 2009 r.)

■ Rada Naukowa

Dyrektorowi Biblioteki Narodowej podlegają bezpośrednio:

■ Kolegium

- ▶ Instytut Książki i Czytelnictwa
- ▶ Sekretariat Naukowy
- ▶ Sekretariat Organizacyjny
- ▶ Oddział Spraw Pracowniczych
- ▶ Samodzielne Stanowisko Pracy – Radca Prawny
- ▶ Samodzielne Stanowisko Pracy – Audytor Wewnętrzny BN
- ▶ Pełnomocnik Dyrektora ds. Współpracy z Bibliotekami Publicznymi
- ▶ Samodzielne Stanowisko Pracy – Sekretarz Dyrekcji
- ▶ Samodzielne Stanowisko Pracy – Pełnomocnik ds. Ochrony Informacji Niejawnych
- ▶ Samodzielne Stanowisko Pracy – Doradca Dyrektora BN
- ▶ Samodzielne Stanowisko Pracy – Doradca Dyrektora BN
- ▶ Samodzielne Stanowisko Pracy – Doradca Dyrektora BN

Zastępcy Dyrektora do spraw gromadzenia i opracowania zbiorów podlegają bezpośrednio:

- ▶ Instytut Bibliograficzny
- ▶ Oddział Udostępniania Zbiorów Specjalnych
- ▶ Zakład Bibliografii Polskiej 1901–1939
- ▶ Zakład Bibliografii Zawartości Czasopism
- ▶ Zakład Czasopism
- ▶ Zakład Dokumentacji Księgoznawczej
- ▶ Zakład Dokumentów Życia Społecznego
- ▶ Zakład Gromadzenia i Uzupelniania Zbiorów
- ▶ Zakład Katalogów Centralnych
- ▶ Zakład Książki
- ▶ Zakład Opracowania Rzeczowego
- ▶ Zakład Retrokonwersji
- ▶ Zakład Statystyki Wydawnictw
- ▶ Zakład Wydawniczy Czasopism Patronackich
- ▶ Zakład Zbiorów Dźwiękowych i Audiowizualnych
- ▶ Zakład Zbiorów Kartograficznych
- ▶ Zakład Zbiorów Muzycznych
- ▶ Zakład Zbiorów Ikonograficznych
- ▶ Zakład Rękopisów
- ▶ Zakład Starych Druków
- ▶ Zakład Edukacji Bibliotekarskiej, Informacyjnej i Dokumentacyjnej

Zastępcy Dyrektora do spraw ochrony i udostępniania zbiorów podlegają bezpośrednio:

- ▶ Oddział-Archiwum Zakładowe BN
- ▶ Oddział-Intrologatoria Specjalistyczna
- ▶ Oddział Kontroli Zbiorów
- ▶ Oddział Magazynów Bibliotecznych
- ▶ Oddział Służby Ochrony BN
- ▶ Oddział Wypożyczania Krajowego i Zagranicznego
- ▶ Oddział Zasobu Wymiennego
- ▶ Zakład Czytelń
- ▶ Zakład Informacji Naukowej
- ▶ Zakład Konserwacji Masowej Zbiorów Bibliotecznych
- ▶ Zakład Konserwacji Zbiorów Bibliotecznych
- ▶ Zakład-Laboratorium Konserwatorskie Zbiorów Bibliotecznych
- ▶ Zakład-Wydawnictwo BN

Z upoważnienia Dyrektora BN sprawuje bezpośredni nadzór nad:

- ▶ Samodzielnym Stanowiskiem Pracy ds. Obronnych
- ▶ Samodzielnym Stanowiskiem Pracy ds. Informacji Niejawnych
- ▶ Samodzielnym Stanowiskiem Pracy ds. Kancelarii Tajnej
- ▶ Samodzielnym Stanowiskiem Pracy ds. Kontroli Wewnętrznej

Zastępcy Dyrektora do spraw rozwoju podlegają bezpośrednio:

- ▶ Zakład Technologii Informatycznych
- ▶ Zakład Dokumentów Elektronicznych
- ▶ Zakład Cyfrowej Biblioteki Narodowej *Polona*
- ▶ Zakład Reprografii i Digitalizacji
- ▶ Zakład Zbiorów Mikrofilmowych
- ▶ Samodzielne Stanowisko Pracy – Bibliotekarz Systemowy
- ▶ Samodzielne Stanowisko Pracy – Administrator Bezpieczeństwa Informacji
- ▶ Samodzielne Stanowisko Pracy – Administrator Systemu

Zastępcy Dyrektora do spraw administracyjno-technicznych podlegają bezpośrednio:

- ▶ Oddział Inwestycji i Remontów
- ▶ Oddział Administracyjno-Gospodarczy
- ▶ Oddział Zaopatrzenia i Zamówień Publicznych

Z upoważnienia Dyrektora BN sprawuje bezpośredni nadzór nad:

- ▶ Samodzielnym Stanowiskiem Pracy ds. Ochrony Przeciwpożarowej
- ▶ Samodzielnym Stanowiskiem Pracy ds. BHP

Koncepcja
Mirosława Zygmunt

Redaktor naczelny
Jan Józef Kasprzyk

Redakcja merytoryczna tekstu
Joanna Tarasiewicz

Projekt graficzny i skład
Artur Frankowski i Magdalena Frankowska
www.fontarte.com

Autorzy fotografii:
Dominik Cieszkowski, Grzegorz Mazurowski,
Bożena Wojtas, Andrzej Kossobudzki-Orłowski
oraz zbiory BN

Printed in Poland

ISSN 0137-2734

Wszystkie prawa zastrzeżone

© Biblioteka Narodowa. Warszawa 2010
Opracowanie: Wydawnictwo Biblioteki Narodowej
al. Niepodległości 213, 02-086 Warszawa
e-mail: promocja@bn.org.pl